

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

ÖRNEK BİR FUTBOL İNSANI: ÖZKAN SÜMER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ertuğrul ÇİNEMRE

TRABZON
Ağustos, 2024

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

ÖRNEK BİR FUTBOL İNSANI: ÖZKAN SÜMER

Ertuğrul ÇİNEMRE
ORCID: 0009-0006-3765-6793

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Aynur YILMAZ
ORCID:0000-0001-7562-9469

TRABZON

Ağustos, 2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı, çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik, ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığımı ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Ertuğrul ÇİNEMRE

19 / 08 / 2024

ÖN SÖZ

Bu araştırmada Örnek Bir Spor İnsanı: Özkan Sümer'in hayat felsefesi ve biyografisini incelemek amaçlanmıştır. Bu tezin hazırlanmasında bana daima yol gösteren, hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, çok önemli katkıları bulunan çok değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Aynur Yılmaz hocama teşekkürlerimi sunarım. Tez savunmasında jüri üyeliğini kabul eden, tecrübe ve bilgileriyle bana olan katkılarından dolayı kıymetli hocalarım Prof. Dr. Hamit CİHAN ve Doç. Dr. Yasemin YALÇIN'a teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca bilgi ve tecrübelerini aktaran Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesindeki bütün hocalarıma ve diğer çalışanlara da teşekkür ederim. Kıymetli destekleriyle çalışmama destek olan, her daim yanımda olan bu yolda eğitimime öncülük eden babam Orhan CİNEMRE'ye, annem Esra CİNEMRE'ye ve değerli kardeşim Eyüphan CİNEMRE'ye teşekkürlerimi sunarım. Eğitim hayatım başta olmak üzere tüm hayatım boyunca her zaman destekleriyle yanımda olan, Meltem KALAYCI'ya göstermiş olduğu destek ve sevgiden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ağustos, 2024

Ertuğrul CİNEMRE

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	4
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	4
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	5
1. 5. Tanımlar	5
2. LİTERATÜR TARAMASI	6
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2. 1. 1. Edebi Tür Nedir?.....	6
2. 1. 2. Biyografi	6
2. 1. 2. 1. Biyografinin Gelişimi	8
2. 1. 2. 2. Biyografinin Metodu ve Tekniği	9
2. 1. 2. 3. Biyografi Nasıl Hazırlanır?.....	9
2. 1. 2. 4. Kimlerin Biyografisi Yazılır?	10
2. 1. 2. 5. Biyografi-Otobiyografi Arasındaki Fark	11
2. 2. Futbolun Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	11
2. 2. 1. Futbolun Türkiye'deki Gelişim Süreci	13
2. 3. Trabzon'un Tarihi, Coğrafi ve Kültürel Özellikleri	14
2. 3. 1. Trabzon'da Spor.....	15
2. 4. Trabzon'da İlk Kulüpleşme Hareketleri ve Kurulan Kulüpler.....	19
2. 4. 1. İdmanocağı Spor Kulübü	19
2. 4. 2. İdmangücü Spor Kulübü	19
2. 4. 3. Necmiati Spor Kulübü	20
2. 4. 4. Trabzonspor Kulübü	21
2. 4. 4. 1. Trabzonspor'un Efsane Yöneticileri	22
2. 4. 4. 2. Trabzonspor Tarihine Geçen Futbolcular	23
2. 4. 4. 3. Trabzonspor'daki Efsane Antrenörler.....	24

2. 5. Ailesi, Çocukluğu ve Eğitimi.....	25
2. 5. 1. Sporcu Hayatı.....	25
2. 5. 2. Antrenörlüğü ve Başarıları.....	27
2. 5. 3. Kulüp Başkanlığı ve Yöneticiliği.....	29
2. 6. Antrenör Kimdir Özellikleri Nelerdir?.....	30
2. 6. 1. Antrenör Sporcu İletişimi Nasıl olmalıdır?.....	31
2. 6. 2. Antrenör Tipleri ve Özellikleri	32
2. 6. 2. 1. Antrenörün entelektüel özellikleri	32
2. 6. 2. 2. Antrenörün Sosyal Özellikleri	32
2. 6. 2. 3. Antrenörün Psikolojik Özellikleri.....	33
2. 6. 2. 4. Antrenörün Karakterine İlişkin Özellikler	33
2.7. Antrenör Tipleri	34
2. 7. 1. Otoriter Antrenör (Otokratik Yaklaşımlı) Tipi	34
2. 7. 2. Uysal ve İyi Huylu Antrenör Tipi.....	34
2. 7. 3. Gergin ve Hareketli Antrenör Tipi.....	35
2. 7. 4. Yapar Görünümlü ve Gayretli Antrenör Tipi.....	35
2. 7. 5. Uzlaşmacı Antrenör (İşbirlikçi Antrenör)	35
2. 7. 6. Liberal Antrenör Tipi	35
3. YÖNTEM.....	36
3. 1. Araştırma Modeli	36
3. 2. Çalışma Grubu	37
3. 3. Veri Toplama Araçları	38
3. 4. Veri Toplama Süreci	39
3. 5. Araştırma Ortamı	39
3. 6. Veri Analizi.....	40
4. BULGULAR.....	41
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	49
5. 1. Sonuçlar	49
5. 2. Öneriler	50
5. 2. 1. Çalışmanın Bulgularına Yönelik Öneriler	50
5. 2. 2. İleride Yapılabilecek Çalışmalara Yönelik Öneriler.....	50
6. KAYNAKÇA	51
7. EKLER.....	58
8. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	65

ÖZET

Örnek Bir Futbol İnsanı: Özkan Sümer

Spor tarihin her döneminde insanları bir araya getiren bir olgu olmuştur. Spor tarihin her döneminde evrimleşmiş ve gelişmiştir. Kimi zaman bireysel kimi zaman topluluk olarak yapılan spor zamanla milyonları etkileyebilecek hale gelmiştir. Spor yapan kişiler bazen milyonlarca insan tarafından her hareketi merak edilecek kadar önemsenmiştir. Böylesine önemli figürler haline gelen sporcu, antrenör, yönetici veya başkanların davranış biçimleri onları örnek alan insanlara ve sonraki nesillere karşı rol model olmaktadır.

Dünya genelinde en popüler spor haline gelen futbol kitleleri peşinden sürüklemektedir. Önemli futbol figürleri futbol üzerinden insanları etkilemekte gençler başta olmak üzere tüm insanlar üzerinde etkili olmaktadır. Tarihin her döneminde önemli kaynaklara baktığınızda dönemin öne çıkan insanların biyografileri geçmişten günümüze kapsamı genişleyerek yazılı yazılı gelmiştir. Elbette tarihin eski zamanlarında yazılan biyografilerle şimdiki aynı değildir. Günümüzde önemli şahsiyetlerin biyografi adı altında kişilik özellikleri, felsefesi ve başarısının altında yatan nedenler yazılmaktadır. Bu çalışmada ise Türk spor tarihine, gerçekleştirmiş olduğu ilkler, başarılar ve yetiştirdiği sporcularla geçmiş olan Trabzonlu Özkan Sümer'in hayat felsefesi incelenmektedir.

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir ve Özkan Sümer'in sporculuk hayatı sözlü tarih çalışmasıyla analiz edilmiştir. Yapılmış ampirik ve teorik çalışmanın bulunmaması, yazılı kaynak ve dokümanların sürekli olmaması nedeniyle incelenecek fenomenin değişim sürecini göstermede yetersiz olduğu durumlarda araştırmacıya fırsat sunan bir yöntem olan sözlü tarih çalışması kullanılmıştır. Çalışmaya Özkan Sümer'in hayatına dair görüşlerini belirtmek üzere 10 katılımcı katılmıştır. Veriler, "Görüşme Formu" ve "Kişisel Bilgi Formu" aracılığıyla yapılan görüşmelerle toplanmış ve kişilik analizi tekniğiyle değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Spor, Biyografi, Futbol, Özkan Sümer

ABSTRACT

An Exemplary Football Person: Özkan Sümer

Sports has been a phenomenon that brings people together in every period of history. Sports have evolved and developed in every period of history. Sports, sometimes done individually and sometimes as a group, have become able to affect millions over time. People who do sports are sometimes taken so seriously that millions of people wonder about their every move. The behavior patterns of athletes, coaches, managers or presidents who have become such important figures serve as role models for the people who follow them and for the next generations.

Football, which has become the most popular sport around the world, attracts the masses. Important football figures influence people through football and have an impact on all people, especially young people. When you look at important sources in every period of history, the biographies of the prominent people of the period have been written down, their scope expanding from past to present. Of course, biographies written in ancient times are not the same as those written today. Nowadays, the personality traits, philosophy and reasons underlying the success of important figures are written under the name of biographies. In this study, the life philosophy of Özkan Sümer from Trabzon, who went down in Turkish sports history with the firsts, achievements and athletes he trained, is examined.

A qualitative research approach was adopted in the research and Özkan Sümer's sports life was analyzed through an oral history study. Oral history study, which is a method that provides an opportunity for the researcher, was used in cases where the phenomenon to be examined is insufficient to show the process of change due to the lack of empirical and theoretical studies and the lack of continuous written sources and documents. 10 participants participated in the study to express their opinions about Özkan Sümer's life. The data was collected through interviews conducted through the "Interview Form" and "Personal Information Form" and evaluated with the personality analysis technique.

Key Words:Sports, Biography, Football, Özkan Sümer

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Katılımcıların Demografik Özellikleri	37
2.	Görüşmelerin Gerçekleştiği Zaman ve Mekân Bilgileri	40
3.	Sahip Olduğu Kişilik Özelliklerine İlişkin Görüşler	41
4.	Özkan Sümer'in Olumsuz Kişilik Özelliklerine İlişkin Görüşler.....	42
5.	Futbol (Oyun) Anlayışı Nasıl Olduğuna Dair Görüşler	42
6.	Antrenman Metotları Hakkındaki Görüşler.....	44
7.	Trabzon ve Türk Futboluna Katkıları Hakkındaki Görüşler	44
8.	Futboldaki Gelişmelere Bakış Açısı Hakkındaki Görüşler	45
9.	Özkan Sümer'in Alt Yapıya Bakış Açısı Hakkındaki Görüşler	46
10.	Başarısı Altında Yatan Unsurlar Hakkındaki Görüşler	47

KISALTMALAR LİSTESİ

- FIFA** : Uluslararası Birlik Futbolu Federasyonu
TDK : Türk Dil Kurumu
TFF : Türkiye Futbol Federasyonu
TİCİ : Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TRT : Türkiye Radyo Televizyon
TÜFAD : Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği
UEFA : Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (İngilizce: Union of European Football Associations)

1. GİRİŞ

Spor günümüzün en önemli bedensel aktiviteleri arasında yer alır. Latince kökenli olduğu ve “desport/disport” kelimelerinin kısaltması olduğu düşünülmektedir. Bu iki kelime de 17. yüzyıldan itibaren Sport şeklinde tüm dünyaya yayılmış ve Türkçede de spor olarak kendisine yer bulmuştur. Kelime olarak 'spor', oyun, eğlence, hoş vakit geçirme ve vücudu çalıştırma anlamına gelmektedir (Öztürk, 2011). Spor kavramı, bireysel veya takım halinde yapılan, kendine özgü kuralları ve teknikleri olan, hem fiziksel hem de zihinsel yetilerin gelişmesine katkıda bulunan, eğitici ve eğlendirici bir dizi faaliyeti ifade etmektedir (Sunay, 2023). Spor aynı zamanda genelde insanların zinde kalmak eğlenmek ve boş vakitlerini değerlendirmek için grup halinde veya bireysel yaptıkları bir etkinlik olarak tanımlanmaktadır (Mahmood, 2016).

Sporcu tarafından bakıldığında spor, mücadeleyi kazanabilmek için yapılan fiziki ve teknik çabaların bütünüdür. İzleyiciler tarafından bakıldığında ise yarışma veya turnuva boyunca mücadeleye yönelik estetik bir süreçtir. Toplum açısından da toplumun özelliklerini veya eksikliklerini topluma yansıtan bir ayna görevi gören ve toplumu yönlendirmede en etkili olan araçlardan biridir (Fişek, 2003). Dever ve İnce'ye (2017) göre spor, aynı anda birçok insanı bir araya getiren ve o topluluğun Siyasal sosyal ve kültürel açılar başta olmak üzere pek çok farklı açıdan kaynaşmasını veya dünyaya tanıtılmasını sağlayan en önemli unsurların başında gelmektedir.

İnsanların doğasında bulunan merak, bilme isteği gibi nedenler de göz önünde bulundurmanın sonucunda insanlar önemli spor insanlarının biyografilerini yazma ihtiyacı duymuşlardır.

Stefan Zweig da, biyografiler insanların önünde örnek kişiliklerin bulunmadığı dönemlerde daha çok ilgi çektiğini belirtir. Bir başka neden olarak da biyografideki özne olan kahramanla özdeşleşme ve biyografinin iç dünyayı bilgi ve görgü daha da genişleten olumlu etkilerinden bahsetmektedir. Spor dünyasında çok fazla insanın biyografisi yazılmamakla beraber önemli bazı isimlerinde biyografisi yazılmıştır. Türk dünyasına baktığımızda en önemli biyografilerden birini Oğuzhan Keleş Western Ontario Üniversitesi'nde (Kanada), 2021 yılında yazmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Doğu Avrupa'da yükselen komünizm ortamında etnik Türklerin çok kötü bir şekilde acı çektiği günleri ele alan bu tez, Türk asıllı olan Bulgaristan doğumlu Müslüman bir olimpiik halterci olan Naim Süleymanoğlu'nun hayatını ve spor kariyerini sosyo-politik kültürel koşullarla ilişkilendirerek incelemektedir. Bu tez, Naim Süleymanoğlu'nun hayatının çoğunluğunu Bulgaristan'dan Türkiye'ye acı çektiği için gitmek zorunda kalan Türk toplumu üyelerinin kitlesel göçüne yardım ve yataklık etmesini olimpiik başarı peşinde koşmasını ve Türkiye'de halter

sporunun sevdirmesi ve geliştirilmesine hizmet etmesini yazmaktadır. Süleymanoğlu'nun hayatı sonunda Türkiye'nin spor dünyasındaki yeri bambaşka bir boyuta dönüşmüştür.

Günümüz Türkiye'sine gelindiğinde, Türk sporu için en önemli branş futboldur. Futbol tarihine geçmiş insanlara baktığımızda kimilerinin sporcu olarak başarıları, kimilerinin antrenör veya başkan olarak başarıları olduğunu görmekteyiz. Ama bazı isimler var ki tüm mevkilerde bulunmuş, bir çok başarıya imza atmış, Türk sporunun ilklerini gerçekleştirmiş. Dünyanın kullanmaya başlamadan önce kullanmaya başladığı teknikler geliştirmiş Özkan Sümer.

Sümer, Trabzon'un Maçka ilçesinde dünyaya gelen üç erkek kardeşin ortancasıdır. İlkokulu Maçka'da tamamladıktan sonra ortaokul ve lise eğitimini Trabzon'da aldı. Futbola İdmanocağı'nda kaleci olarak başladı, ancak yetişkin oyuncuların oyun tarzı nedeniyle futbolcu olarak görev yeri değiştirdi. Uzun boylu ve sert bir defans oyuncusu olarak tanınan Sümer, "Deve Özkan" lakabını almıştır. 1972-1973 sezonunda Trabzonspor'da genç takım antrenörlüğüne getirilen ve altyapı çalışmalarında yer alan Özkan Sümer, 1978-1979 sezonu öncesinde Ahmet Suat Özyazıcı'nın ayrılmasıyla Trabzonspor A takımının teknik direktörlüğüne getirildi. Sümer, bu görevde bulunduğu ilk sezon olan 1978-1979'da Trabzonspor'un lig şampiyonluğu ve Cumhurbaşkanlığı Kupası zaferlerine tanıklık etti. Bordo-mavililer, Sümer yönetiminde 1980-1981 sezonunda da lig şampiyonluğunu elde etti. Trabzonspor'daki teknik direktörlük kariyerinin yanı sıra, Sümer ayrıca A Milli Futbol Takımı, Galatasaray, Denizlispor, Malatyaspor, Samsunspor, Petrol Ofisi ve Konya Mobellaspor gibi takımları da çalıştırmıştır. Özkan Sümer, "Futbolun bilge insanı" olarak da bilinir; Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği Genel Başkanlığı, Türkiye Futbol Federasyonu Asbaşkanlığı ve spor yazarlığı gibi çeşitli görevlerde bulunmuştur. Trabzonspor Kulübü'nde 2000 yılında yapılan olağan genel kurulda başkan seçilmiştir (Al, 2021). Sümer, Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve aynı zamanda kulüp başkanlığı yaparak tarihe geçen tek kişidir. Trabzonspor'da altyapı koordinatörlüğü yaparak birçok oyuncuyu Türk futboluna kazandırmıştır. En son Ahmet Ağaoğlu döneminde Trabzonspor'da genel koordinatörlük görevinde bulunmuştur. Özkan Sümer, Trabzonspor'a ve Türk futboluna yapmış olduğu hizmetler sunduğu katkılar, kazandırdığı sayısız yetenekler, gelecek nesillere aktardığı tecrübe ve bilgi birikimlerin yanı sıra futbola olan tutkusu ile Türk futbolunu gelecek nesillere taşıyacak olan genç sporculara futbolun gelişmesinde en önemli görev sahibi olan teknik adamlara, karar verme merciinde olan spor yöneticilerine kısacası futbol ile uzaktan yakından ilişkisi olan herkese rol model olan bir değer olarak, bu alanda literatürde büyük bir boşluğu dolduracağı değerlendirilmektedir. Özkan Sümer döneminde Trabzonspor, birçok ilki gerçekleştirmiştir. Özkan Sümer, doğduğu Maçka topraklarından önünde hiçbir başarılı örnek olmadan yetişmiş kendini yerellikten kurtarıp her zaman gelişime açık, kendini yenilemeyi bilen örnek bir insan olmuştur. Özkan Sümer, çantasından kitap eksik olmayan, okumayı çok seven aynı zamanda insanların okumaları için onları destekleyen biridir. Alt yapılarda ilk ilkokullar arası maçlarını düzenlemiş, minik, yıldız ve genç takımları

kurmak üzere ilkleri gerçekleştirmiştir. Bölge karmalarını oluşturmuştur. Yurt dışı turnuvalarla genç sporculara birçok tecrübe edindirmiştir (Öksüz, 2004). Onun spor felsefesi gençlerin gelişmesi her zaman daha iyisini yapabilmek için mücadele etmeleri üzerinedir. Çünkü kendisi önünde hiçbir örnek olmamasına rağmen tüm zorlukları aşmış ve başarılı olmuştur. Ona göre ondan sonraki nesillerin imkanları çok daha fazladır ve daha çok çalışmalı ve başarılı olmaları gerekmektedir (Al, 2021. s. 88.). Özkan Sümer döneminde Trabzonspor, kadın futbol takımını kurarak şampiyonluk sevinci de yaşadı. Özkan Sümer disiplini ve kendine has mizacıyla tanınan bir spor adamıydı. İnatçı, savaşçı, ilkelerini her şartta savunan cesur bir insandı. O görevdeyken herkes aynı tip antrenman malzemesi giyecek, farklı giyinene ceza verilecek. Masaya hep bir zamanda oturulacak ve aynı anda kalkılacaktı. Yenilikçi bir duruşu vardı; idman sonrası sesli konuşanlara, sert ikili mücadeleye girenlere ceza verirdi. Özkan Sümer, Trabzonspor'u şu sözlerle tanımlamıştır: “Trabzonspor bir kulüpten daha fazlasıdır. Dalgaların sesi, yaylaların sisi, ormanların gizemi, kemençenin sözüdür. Bebelerin ninnisi, ninelerin türküsü, yaşlıların öyküsü, gençlerin tutkusu...” (Çakır, 2021).

Özkan Sümer, Türkiye'deki altyapı gerçeğini 50 yıl önce gündeme getiren isimdi. Trabzonspor'un geçmişteki şampiyonluklarına dikkat ettiğimizde hep altyapıdan yetişen sporcularımızla şampiyon olunmuştur. Özkan Sümer Türkiye'de alt yapı çalışmalarının öncüsü olmuştur. Onun fikriyle gençler ligi kurulmuştur. O spora herkesten farklı bakmış. Yeniliklere açık olmuş, ömrünü Türk futboluna adanmış bir yöneticiydi. Çantasında ve arabasında her daim kitap taşıyan Özkan Sümer gençlerle sohbet etmekten kaçınmaz ve onlara modern kitaplar hediye ederdi (Öksüz, 2018, s. 4).

Araştırma doğduğu mahallenin daracık sokak aralarında imkânsızlıklarla mücadelede azminden hiçbir şey kaybetmeden, top bulamadıkları için çocukluk arkadaşlarıyla kağıttan toplar yaparak ya da teneke kutular ile futbol oynayarak, (www.trtspor.com) adeta bir futbolcu fabrikası olan Trabzon'un ve ülkenin futbol tarihine damgasını vuran, '*futbolun profesörü*' unvanına layık görülmüş, rol model olma konusunda sporcu ve antrenörlere örnek olmuş, entelektüel bir yönetici ve antrenör olan Özkan Sümer'i tarihin yaşayan gözleri olarak nitelendirebileceğimiz kişilerin anılarından faydalanarak incelenecektir. Futbola kazandırdığı baskın futbol anlayışı, süratli atakları ve oyunu iyi kurgulaması vb. farklılıklarıyla eğitimci yönünü kanıtlamış olan Sümer (Öksüz, 2018), futbola yaptığı katkıları takdir görmüş ve adı bir futbol akademisine verilmesiyle ölümsüzleştirilmiştir. Bu araştırma futbolda önemli dönüm noktaları sağlayan Sümer'in bu başarısı altındaki nedenleri ayrıntılı bir şekilde ortaya koyması açısından özgün bir değer taşımaktadır.

Bu çalışmada ki amaç Trabzon'un kendi topraklarından yetişen ve tüm Türkiye için rol model haline gelen, kendini herkese kanıtlayan, sporcu, antrenör ve yönetici (başkan) olarak bir çok başarı elde eden Özkan Sümer'in futbola dair düşüncelerini, yaşayış biçimini, oyun felsefesi ve oynayanlara bakış açısını daha yakından analiz etmektir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı modern düşünce yapısıyla birçok ilki ülkemize ve Trabzon'a kazandıran Özkan Sümer'in biyografisini okuyan herkesin, eğitim seviyesi çok yüksek olmamasına rağmen ilmin ufku aşabileceğini nitel bir çalışma ile anlatabilmektir. Özkan Sümer tüm spor sevenlerin saygı duyduğu ve örnek aldığı bir isim olmuştur. Bu çalışma onun hayat hikâyesini ve futbola yönelik felsefesini detaylı bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Spor yaparak Tarihe geçen, insanlara birçok kez örnek olmuş insanlar vardır. Ne yazık ki geçmiş unutulmaya mahkum olabilmektedir. Bu olumsuz durumun önüne geçmek amacıyla bazı edebi türler hizmet edebilmektedir. Bu hizmetlerden biri de başarı elde etmiş bilim insanı, sanatçı, spor insanı vb. kişilerin hayat öykülerini başkasının araştırması sonucunda okuyuculara ulaştırmaya fırsat sağlayan biyografi çalışmalarıdır. Yaptıklarıyla rol model haline gelmiş sporcu, antrenör, yönetici ve başkanların hayat hikayeleri ve başarılarının altında yatan nedenleri içinde bulunduran biyografiler spor tarihi açısından oldukça önemli hale gelmiştir.

Türk ve Trabzon futbol tarihi açısından önemli bir yere sahip olan ve özellikle alt yapının şekillenmesi ve Trabzon'da önemli futbolcuların alt yapıda yetişmesinde önemli katkıları bulunan Özkan Sümer'in de gelecek nesillere başarılı bir antrenör ve yönetici olarak tanıtılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Özkan Sümer Trabzonspor'u o kadar çok sevmiştir ki Trabzonspor'un ne zaman ihtiyacı olsa mevki farketmeksizin hizmet etmiştir. Ailesini bakmakla sorumlu olduğu dönemlerde sebze ve meyve halinde memur olarak çalışmış emekçi ve savaştı birisidir. Futbola olan sevgisinden dolayı okulu ortaokulda terk etmiş ama hiçbir zaman hem eğitimi hem de öğretimi bırakmamıştır. Kendisine "Bilge adam" denmesinin sebebi her konuşmasında Herodot, Aristo ve Konfüçyüs gibi nice şahsiyetlerden bahsetmesi ile alakalıdır. Bunun dışında sporcularına ve yönetici arkadaşlarına devamlı bir şeyler öğretme gayesi içindedir. Memleketin her köşesinde seminerlere koşarak giden Özkan Sümer'den başkası değildir. Sadece Trabzon futbolunun değil ülke futbolunun kalkınması için tüm bilgi birikimiyle mücadele etmiştir. Kendisi eğitimini ortaöğretimde bırakmış ama öğretmen ruhuyla yaşamış biridir (edebiyathaber.net). Bu çalışma Türk Spor tarihine geçmiş olan Özkan Sümer'in başarısının altında yatan nedenlere dair görüş oluşturması açısından önemli olacaktır. Literatürdeki önemli spor adamlarının biyografilerinin az oluşu boşluğunu doldurması açısından önem arz etmektedir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Özkan Sümer'in hayat hikâyesini konu alan araştırma yazılı ve 1. dereceden sözlü kaynaklarla sınırlandırılmıştır.

2. Biyografisi yazılan kişi hayatta olmadığından kendisiyle görüşme yapılmamış, Özkan Sümer'i yakından tanıyan kişilerden elde edilen görüşmelerle araştırma gerçekleştirilmiştir.
3. Araştırmada elde edilen veriler görüşme tekniği bağlamında elde edilen verilerle sınırlıdır.
4. Araştırmada veriler toplanırken onun çocukluk, futbolculuk ve yöneticilik geçmişine tanıklık eden kişilerle sınırlandırılmıştır.
5. Araştırmadan elde edilen bulgular görüşme formunda yer alan sorular kapsamı ile sınırlı tutulmuştur.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Verilerin elde edildiği zaman aralığı Sümer'in hayatına tanıklık etmiş kişileri içerdiğinden elde edilen verilerin kapsamı geniş olduğu varsayılmıştır.
2. Çalışma alanıyla alakalı ulaşılabilen kaynaklardan sağlanan bilgilerin nesnelliği yansıtmış olduğu varsayılmıştır.
3. Çalışma grubuna yönelik hazırlanan soruların kapsayıcılığının yeterli olduğu varsayılmıştır.
4. Katılımcıların görüşmeler esnasında sorulan sorulara samimi ve objektif cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.5. Tanımlar

Biyografi: Biyografi ya da yaşam öyküsü, bir kişinin yaşamını ayrıntılı bir biçimde açıklayan bir edebiyat türüdür. Türk Dil Kurumu (TDK)'ye göre Biyografi kelimesi özgeçmiş demektir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2023).

Spor: Bedeni geliştirmek amacıyla belirli kurallara göre kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen hareketlerin tümü. Belirli kurallara göre kişisel, ikili veya takım olarak gerçekleştirilen, rekabete dayalı bedensel veya zihinsel yarışmaların tümü (Türk Dil Kurumu [TDK], 2023).

Futbol: Türk Dil Kurumuna göre futbol, Topu, kafa veya ayak vuruşları ile karşı kaleye sokma kuralına dayanan ve biri kaleci olmak üzere on birer kişilik iki takım arasında oynanan top oyunu diğer deyişle ayak oyunudur (Türk Dil Kurumu [TDK], 2023).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Araştırmanın bu bölümünde araştırma konusu olan spor, futbol, biyografi ve Özkan Sümer kavramları ile ilgili literatüre yer verilmiştir.

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu bölümde edebi yazım türlerinin özellikleri, edebi türlerden biyografi, biyografi özellikleri, biyografinin hazırlanma aşamaları, biyografi tekniği, futbolun dünya ve Türkiye’de gelişimi, Trabzon’da futbol, Trabzon’da kulüpleşme hareketleri, Trabzonspor’un kuruluşu, Trabzon’un yetiştirdiği yönetici, sporcu ve antrenörler, Özkan Sümer’in hayatı ve antrenör özellikleri başlıklarına yer verilmiştir.

2. 1. 1. Edebi Tür Nedir?

Edebi türler diğer bir deyişle edebi tarzlar edebiyatımızın temelini oluşturan edebi eserlerin biçim, konu ve teknik özelliklerine göre birbirinden ayrılmış ve birbirlerinden farklılıklara sahip çeşitli eserlerdir (Kaya,2024). Başka bir deyişle biçimi ve içeriğinin özü bakımından belirli kurallar doğrultusunda yazılmış ve sözlü olarak nesillerden nesiller aktarılmış eserlerin tamamına verilen addır. Edebi türler yazıldığı zamana, mekâna ve kişiye bağlı olarak çeşitli değişiklikler göstermektedir. Herhangi bir kalıp içerisine sığdırmaya çalışmak edebi eserlerin doğasında olmayan bir yanlış çabalama örnektir (Bıyık, 2023).

Edebî tarzlar veya edebî türler, edebi eserlerin sınıflandırılmasında kullanılan bir yöntemdir. Bir eserin tarzı, edebi teknikleri, ses tonunu, içeriği ve kurgusal yapısını belirler; bu da eserin uzunluğuyla ilişkilendirilebilir. Ancak edebî tarzlar, eserlerin yetişkin, gençlik ve çocuk gibi yaş kategorileriyle karıştırılmamalıdır. Ayrıca çizgi roman gibi formatları da kapsayan kategorilerle de karıştırılmamalıdır. Edebî tarzlar arasındaki ayrımlar genellikle esnek olup, birçok tarzın altında farklı alt tarzlar bulunabilir (Aytas, 2006).

Bir eserin düz yazı veya şiir biçiminde olması, onun tarzını belirlemede etkili olmaz. Ayrıca, tarzların karışımlarından oluşan eserler de bulunmaktadır. Bir eserin tarzı, yazıldığı döneme göre de sınıflandırılabilir. Ancak “tarz” kavramı, Jacques Derrida tarafından eleştirilmiştir.

2. 1. 2. Biyografi

Biyografinin doğuşu insanın ilk kez dilini kullanmaya başladığı zamanda ortaya çıkmıştır. İnsan konuşma yeteneğini fark ettiği zamandan itibaren anlatmaya sözlü anlatılar ortaya koymaya başlar. Bu anlatılanların önemli bir kısmı yaşam öyküsel bir içeriğe sahiptir. Bunun sebeplerini

anlayabilmek ve yazılan ilk biyografilerinin amacını çözümleyebilme için mitlerin ortaya çıkış sürecine bakılması gerekir. Zira mitler, İnsan hayatını anlamlandırmak için yine insan tarafından ortaya konulan ilk anlatılar olarak kabul edilir ve çoğu mitin biyografik bir yapısı vardır (Lee'den aktaran Koçyiğit, 2018: 7).

Çeşitli araştırmacıların biyografi hakkında yaptıkları tanımlamalara bakıldığı zaman türün farklı yön ve niteliklerinin ön plana çıkarıldığı görülür. Otto F. Best biyografi hakkında "bir insanın hayatının anlatılması, tarih ve edebiyat biliminin temel öğelerini kaynaşmasıyla ortaya çıkan edebi bir tür olarak hayat hikâyesi" şeklinde tanımladığı görülür (Best, 1973: 68'den aktaran Zengin, 1994: 11) türün disiplinler arası var oluşuna vurgu yaparak edebi yönünü de ortaya çıkarır. Türk edebiyatında biyografik anlatı ve romanlar isimli çalışmasında biyografiyi "Bir Kişinin hayatının bir bölümünü veya tamamını o kişiyi tanıtmaya, yüceltme, anma, yerme gibi nedenlerle başka bir kişi tarafından ayrıntılı bir şekilde ve kronolojik olarak yazılması" olarak tanımlar (Çetindaş, 2016, s. 21).

Yukarıda tanımı yapılan biyografinin tarihi edebiyatın kendisi kadar eskidir ortaya çıkış şekli çok net olmasa da her edebi türü gibi biyografinin de çıkışı rastlantı değildir ve belli bir görevi üstlenmek üzere ortaya çıkmıştır. Kahramanlık destanlarında ya da ölümlerin arkasından yakılan ağıtlarda ilk biyografik özellikleri görmek mümkündür. Bu durumlar aynı zamanda biyografinin birincil görevi olan ölüyü veya kahramanı yüceltme övme gibi amaca yönelimlerdir.

Bilinen ve edebiyat tarihçileri tarafından biyografi olarak kabul edilen ilk belgeler Milat'tan önce 400 yıllarında Xenophon'un Kleon ve Nikias'ın hayatlarından bahseden yazıtlarıdır. Kalemle aldığı kişilerin becerilerinin ve başarılarının yanında kişilik özelliklerine de eğilen Xenophon'un yanısıra, biyografiye sadece devlet büyüklerinin hayatlarıyla sınırlandırmamış aynı zamanda filozof ve sanatçıların hayatlarını da biyografi haline getiren Aristoxenes (M.Ö. 300) biyografinin ilk öncüleridir.

Biyografi antik dönemde en ışıltılı dönemine Plutarch'ın (M.Ö. 100) paralel hayatlar adlı eseri ile ulaşmıştır. Plutarch, eserinde bir Yunanlı ve bir romanı olmak üzere çiftler halinde tarihe geçmiş kişilikleri anlatmış bunu yaparken amacı tarih yazmak ya da o kişinin yaptıklarını anlatmak değil tarih akışı içerisinde belirleyici olan kişiliklerin hayatlarını olduğu gibi aktarmak olmuştur. Bunu kendisi de şöyle ifade etmiştir: Ben bu kitapta Kral Alexander'ın hayatını tasvir etmek istediğimden onun hayatı boyunca yaptığı işleri burada göz önünde bulundurmam. Bunların çoğuna burada kısaca değindiğim ve bütün olayları ayrıntılı anlatmadığım için okuyucularım beni suçlamasın çünkü ben burada tarih değil biyografi yazıyorum (Erdönmez, 2007).

Antik dönemden günümüze ulaşan biyografiler içerisinde 700 Romalı ve Yunan büyüğünün hayatından bahseden Varro'nun *Imagines* (imajlar) ve Nepos'un *De illustribus viris* adlı eserleri burada hatırlanmaya değer biyografilerdir. Ayrıca Tacitus'un eşinin ve babasının hayatından

bahsettiği birinci yüzyılın sonlarına doğru yazdığı Agricola adlı eseri biyografi olarak kaydedilmektedir.

Biyografinin antik dönemden beri süregelen gelişimi Ortaçağ'da durarak biçimde değişiklikler görülmüştür. Antik dönemdeki biyografilerden farklı olarak din büyüklerinin şehitlerin ve azizlerin hayatlarını anlatan daha çok anıtsal olan ve onları örnek kişilikler olarak sunan yeni bir tür ortaya çıkmıştır: Vitae. Hayat öyküsü anlamına gelen Vitae'ler örnek olarak Hieronymus'un (M.S 4.yy.) oniki havarilerden Paulus'un hayatını anlattığı eseri gösterilebilir. Vitae'lerde yazan kişi yazıda bahsettiği kişi hakkında çok fazla bir şey bilmesede bu tür yazılarda alışlageldiği üzere ele aldığı kişinin sade bir hayat sürdüğünden bahseder sonra da çektiği acıları anlatır ve sonuna da bir mucize eklemeyi ihmal etmezdi.

2. 1. 2. 1. Biyografinin Gelişimi

Aynı dönemlerde şehitlerin ve azizlerin hayat hikâyelerinin yanı sıra devlet büyüklerinin hayat hikâyelerini anlatan yazılarda mevcuttur. İlk sanatçı biyografisi olarak gösterilebilecek eser ise 1360 yılında Boccaccio'nun İtalya'da yayımlanan *Herkunft, Leben und Gewohnheiten Dantes* (Dante'nin Geçmişi, Hayatı ve Alışkanlıkları) başlıklı eseridir. Yine aynı tarzda bir esere 1530 yıllarında tekrar rastlarız. Vasari'nin *Leben von Malern, Bildhauern und Baumeistern* (Resam, Heykeltraş ve Mimarların Hayatı) adlı eseri büyük okuyucu kitlesine ulaşabilen eserler arasındadır.

Rönesans döneminde bilimsel görüşün ağır basmaya başlamıştır. Romein, *Biographie* başlıklı eserinde, 17. ve 18. yüzyılın başlangıcında biyografinin 16. yüzyıldaki kadar verimli olmamasının sebebini bu yüzyılın mutlak yet rejimlerine ve bu rejimlerin bireyin gelişmesini engelleyen bakış açısına bağlanmaktadır. Bu süreçte biyograf olarak öne çıkan isimler John Dryden, Isaac Walton, Thomas Sprat'tır. Bu yazarların biyografilerinde de ahlaki etki amacı ön planda gözüktür.

19. yüzyıl biyografilerinde ele geçirilen belgelerin içerik açısından zengin olmasından dolayı biyografilerde detay daha çok önem kazanmıştır. Biyografilerde artık kaynak olarak sadece birbir anlatılanlarla yetinilmiyor. Mektuplara ve günlüklere de başvuruluyordu. Yalnız bundan dolayı bu dönemin biyografileri olması gerekenden fazla bir belge yığını olma özelliği gösterirler bu dönem yazılarında bu belgelerin işlenmesi gerçekleştirilmesi ve bu biyografilerde eleştiriye fazla yer verilmezdi. Ama bu dönemin biyografileri teknik açıdan daha bilimseldir.

İki Dünya Savaşı arasındaki seneler bireyciliğin ön planda olduğu ve yeni bireyi arayış çabalarının yoğunlukta olduğu senelerdir. Bir taraf içinde en uygun ve en verimli dönemdir. Biyografi Freud'un geliştirdiği teorilerden de yararlanarak bireyi tüm yönleriyle araştırmak ve onun iç dünyasına girmek ister. Bu dönemde biyografinin sanat mı yoksa bilim mi olduğu sorusu yeniden gündeme gelir bu dönemin göze çarpan en önemli biyografi ve biyografileri olarak şu isimleri verebiliriz: Lytton Strachey *Eminent Victorians*, (Victoria Döneminin Ünlüleri,1918), Emil

Ludwig Goethe (1919), Stefan Zweig Drei Meister (Üç Büyük Usta, 1922), Andre Mourais Ariel ou la vie de Shelley, (Shelley'in Hayatı, 1923), Werner Hegrmann Fredericus (1926).

Avrupa edebiyatında biyografinin gelişimi tam olarak bu aşamadayken alman edebiyatında gidişatın pek geri olmadığı yalnız biyografinin şekil olarak daha bilimsel, akademik bir karakterde olduğu gözlenmektedir. Sadece elde bulunan belgelerin incelenmesinde değil kullanılan üslupta da bir bilimsellik öne çıkar. Sonuç olarak biyografinin gelişimini özetlersek, en gerçekçi örneklerini antik çağda Plutarch'ın eserlerinde gördüğümüz biyografi zamanla karakter değiştirerek, orta çağda şehit ve azizlerin hayatını anlatan daha çok övme yazısı olan ya da belli bir öğretiyi dikte eden bir türe dönüşmüştür. Çağın değişimi ve toplumsal yapının değişmesi ile kişi benliği ön plana çıkmış ve gerçeklik aranan bir nitelik olmaya başlayınca biyografi yeniden kendi içerisinde değişerek, bireye yönelik biyografiler ortaya çıkmaya başlamıştır. 18. ve 19. yüzyılda ise belgelerin kullanımı artmış ve bunların bilimsel bir şekilde incelenmesi ile psikolojik yöntem ön plana çıkmış ve biyografi sanatı günümüze dek sürekli bir değişim içine girmiştir.

2. 1. 2. 2. Biyografinin Metodu ve Tekniği

Bir biyografi, dünyada iz bırakmış, önemli başarılar elde etmiş veya herkes için önemli olan kişilerin hayat hikâyelerini konu alarak bir yaşam öyküsü olduğunu düşündüğümüzde, işlenen konuya göre ele alınma tarzı farklılık göstermelidir. Bir politikacının veya bir yazarın hayatının aynı üslupla anlatılması mümkün değildir; bu nedenle konunun ele alınma tarzı, konuya uygun olmalıdır. Ayrıca, biyografi ile biyografiye konu olan kişi arasındaki ilişkiler ve birbirlerinin iç dünyasındaki yakınlık, bir biyografinin başarısında önemli bir rol oynamaktadır. Biyografi, psikoloji, biyoloji, tarih ve antropoloji gibi çeşitli bilimlerin ortak buluşma sahasıdır. Bir biyografinin başarılı olabilmesi için, yazarın tarafsız olması ve konu olarak aldığı kişiyi tüm yönleriyle doğru bir şekilde yansıtabilmesi gerekmektedir. Bir biyografi yazarı, gerçeklere bağlı kalarak ve hiçbir zaman amaçları uğruna taviz vermeden çalışmalıdır. Doğru sonuçlara ulaşabilmek için titiz bir inceleme yapılmalı ve detaylı bir araştırma süreci gereklidir.

2. 1. 2. 3. Biyografi Nasıl Hazırlanır?

Biyografi hazırlarken tasarımlarını hazırladığımız kişilerin yaşamını gerçek ve doğru bir şekilde aktarabilmek için bilgiler toplamalıyız. Kitap veya filmi hazırlanan kişiler için de bu durum geçerlidir. Biyografisi hangi türde hazırlanacak olursa olsun o kişi ile belki aylarca ya da senelerce röportajlar görüşmeler yapılmaktadır. Röportajlardan yakın çevresinden kişinin adının geçtiği kitap, film, gazete, dergi gibi kaynaklardan ya da kişiye ait günlükler seyahat raporları ve her türlü kayıt ve toplanan bilgiler gibi kaynaklar biyografik eserler ortaya çıkarmaktadır (Çetindaş, 2016, s. 22).

Ülkemizde diğer ülkelere göre biyografik tür pek fazla yer edinememiş ve çok sonralardan gelmiştir. Avrupa veya Amerika’da herhangi bir eyalette sıradan bir kitapçada bir şahsiyetin birden çok ve sayfa sayfa biyografisi bulunabilirken ülkemizde önemli devlet adamlarının bile biyografisi kısıtlı hatta çoğunun bulunamamaktadır. Biyografi kavramı ilk ortaya çıktığı senelerde kısıtlı alanlarda faaliyet göstermiştir. Sadece metinsel olarak düz bir şekilde kullanılmasından dolayı ilk başlarda edebiyat türünün içerisinde bile sayılmamıştır. Günümüzde ise biyografi; edebiyatta, filmlerde, tarih içerisinde, tiyatrolarda, psikolojide ve bilgilendirme tasarımları gibi alanlarda sıkça kullanılmaktadır.

Biyografik eserlerde özne olan kişinin notları, taslakları, günlükleri kişinin iç dünyasına şahitlik eden materyaller olabilmektedir. Sanatçıların ise eserleri onların hayatlarına dair ipuçları taşımaktadır. Biyografisini sunacağımız bizlere ayrı ayrı tercümanlık yapmaktadır (Özden ve Özgünoğdu, 2021, s. 592). Araştırmacı biyografiyi inşa ederken özneye karşı tüm duygulardan ve düşüncelerden soyutlanarak özneyi kendi dünyası ve psikolojik düşünceleri ile ele almalıdır (Çetindaş, 2016, s. 65).

2. 1. 2. 4. Kimlerin Biyografisi Yazılır?

Dünyanın her yerinde ölen kişinin arkasından ağıtlar yakmaktadır. Özellikle Müslüman kültürlerinde ölünün arkasından her sene-i devriyesinde mevlitler okunmakta yaslar tutulmaktadır. Bu törenler insanların sevdiklerine olan bağlılığını ve bu kişileri anma güdülerinin belirtileridir. Saygı duyduğumuz, sevdiğimiz kişileri yüceltir o kişiye karşı sorumluluğumuzu yapmış olma hissi uyandırır. Sevilen kişiye sevildiğini söylemek gibi bazen de bazı insanları tanımak ve tanıtmak isteriz. Bu tarz isteklerin bilinçli ya da bilinçsiz olarak bizlere ve hedef kitleye faydası olmaktadır. Öncelikle biyografiler kendi türlerine hizmet etmek ile birlikte kullandığı tüm özneler aracılığıyla izleyiciyi ya da okuyucuyu eğitime yönlendirme, eğlendirmek gibi işlevleri yerine getirmektedir(Çetindaş, 2016).

“Biyografi, bir kişinin hayatının tamamı veya bir bölümünün, tanıtım, yüceltme, anma gibi nedenlerle başka bir kişi tarafından ayrıntılı biçimde ve kronolojik olarak yazılmasıdır. Konu edilen özneye karşı duygusal bir yakınlık beslemek, öznenin unutulmamasını sağlamak, özneyi ideolojik bir tercihin timsali olarak sunmak, ölen bir kişinin erdemlerini anlatarak olumlu bir bakışın yerleşmesini sağlamak, özne aracılığıyla bir değeri sunmak gibi nedenlerle kaleme alınan biyografilerde yüceltici üslup kullanır” (Çetindaş, 2016, s. 21).

Biyografiyi ilk başlatan kişilerden olan Plutobus, Biyografilerde isimleri geçen sanatçı veya önemli kişilerin biyografiyi yazan araştırmacıya, Hazırlayan kişilere ve okuyucuya kendilerini keşfetme fırsatı, karakterlerini oturtma fırsatı, düzeltme ve kendilerine bu tarz hayat hikâyelerinden dersler çıkarma veya önemli şahsiyetleri örnek almaları konusunda fayda sağladığına inanmıştır (Özden ve Özgünoğdu, 2021, s. 592). Biyografi de kullanılan öznelerin seçimi bu insanların

başarılarının veyahut hayat hikâyelerinin hedef kitleye örnek olması, insanlara tanıtılarak olumlu iyi yönlerinin aktarılması örnek kişilik olmaları sağlanmaktadır.

2. 1. 2. 5. Biyografi-Otobiyografi Arasındaki Fark

Her iki türün farkı, otobiyografide bir kişinin kendi hayatını anlatması, biyografide ise yazarın başka bir kişinin hayatını anlatmasıdır. Metot ve teknik açıdan çok az fark gösteren bu türler, avantaj ve dezavantajlarıyla birbirinden ayrılırlar. Teknik olarak, otobiyografiler genellikle yarım kalmıştır. Biyografiler de kişinin hayatı sırasında yazılmış olsa da otobiyografilerinin genellikle yarım kaldığı bir gerçektir. Birçok otobiyografi yazarı, kendi otobiyografilerine yazmaya belli bir dönemden sonra başlar ve belirli bir döneme kadar anlatır. Geçmişte yaşanan olayları ne kadar doğru hatırladığımızı veya sonradan edindiğimiz tecrübelerin önceki olaylara bakış açımızı nasıl değiştirdiğini biliyoruz. Bunun yanı sıra, bir otobiyografinin yazılmasının ardından kişinin yaşamının sonraki dönemlerini yansıtmadığını ve hiçbir otobiyografinin ölüm anına kadar devam etmediğini de biliyoruz (Zengin, 1994).

“Biyografilerin temel amaçlarından biri, bir kişinin anısını yaşatarak onu ölümsüzleştirme çabasıdır, ki bu amaç otobiyografi yazımında da belirleyicidir. Zweig'in ifade ettiği gibi, insan doğasında geride bir şeyler bırakma ve kendi varlığını kanıtlama arzusu, otobiyografi yazımının temel nedenleri arasında sayılmaktadır. Kuşkusuz, insanın içgüdüsel olarak hissettiği temel bir dürtü vardır: kendini ölümsüzleştirmek isteği. Her şeyin geçici olduğu bir dünyada, zamanın akışına karşı koyamayan insan, bilinçaltında bu dünyadan ayrılırken ardında kalıcı izler bırakma arzusu duyar. Hatıraları canlandırma ve onları devam ettirme çabasının temel işlevi, değişmeyen bir özlemdir: insanlığın sürekli gelişen ağacında küçük bir iz veya çentik bırakarak kendi varlığını sürdürmektir.” Biyografiden farklı olarak otobiyografi, kendini yargılama, günah çıkartma veya bir konuda kendini haklı çıkarma gibi işlevlere de sahiptir. Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: Otobiyografi, biyografiden konu ve anlatıcı açısından farklılık gösterir. Ancak yöntem ve ideal gerçeklik konularında benzerlik gösterirken, otobiyografilerin genellikle yarım kalması ve işlevi bakımından biyografiden ayrılır. Ayrıca, biyografi ve otobiyografi arasında bir yakınlık olarak sayılabilecek bir nokta, otobiyografilerin biyografiler için önemli bir kaynak oluşturma özelliği göstermeleridir.”

2. 2. Futbolun Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Çağımızın en yaygın ve popüler sporu olarak kabul edilen futbol geniş anlamda oyuncunun kas gücünü kullanarak yetenek ve becerilerini sergilediği, temelinde iş birliği, paylaşım, takım çalışması ve ortak bir hedefi gerçekleştirme arzusunun olduğu bir oyun olarak ilgi odağı haline gelmiştir.

Günümüzde futbol bacasız fabrika olarak nitelendirilen en önemli endüstriyel yapılardan birisidir bu kapsamda belki de dünyada ekonominin en hızlı döndüğü alanlardan biri olarak dikkat çekmektedir futbolun bu denli devasa bir sektör durumuna gelmiş kuşkusuz onun insan üzerindeki etkisi ile izah edilebilir gerçekten futbolun bir ilgi merkezi olarak toplumu etkilemesi onun aynı zamanda kitlesel bir olgu olduğunun da çok açık bir göstergesidir (Taşmektepligil, 2018).

İnsanlar tarihin ilk zamanlarından bu yana yaratılışları gereği yuvarlanan cisimlere vurmaktan ve dokunmaktan çok keyif alır. Bu sebeptendir insanlar tarafından sporda en çok kullanılan malzeme de yuvarlak şeklindeki top olmuştur. “ küre şeklindeki yuvarlak nesnelere ilk zamandan beri neredeyse her oyunda topun yerini almış, insanlara topla oynama hazzını ve coşkusunu” öğretmiştir (Taşgın, 2000). Birçok coğrafi bölgede her din ve milletten insanın kullandığı top yaklaşık 20 spor branşında kullanılan malzeme olmuş en çok da futbolda yer almıştır (Özbar, 2002). Futbol ülkemizde ve dünyada en çok ilgi gören spor branşlarından birisidir uygulanabilirliği ve ulaşılabilir olması en kolay olan olan futbol insanlara en çok keyif veren spor olarak önemli bir hale gelmiştir (Doğan vd., 2016).

İngilizce foot (ayak) ve ball (top) kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşan football sözcüğü dilimize ayaktopu olarak girmiş ve sonrasında futbol adı verilmiştir. Futbol belirli kurallara göre, 11 kişilik iki takımdan oluşan, belirli saha ölçüleri olan dikdörtgen biçimindeki sahada, eller ve kollar kullanılmadan (kaleciler hariç) topu karşı kaleye atma temeline dayanan bir oyundur (Duruk, 2010).

Modern futbolun temelleri ilk olarak Cambridge Kuralları denilen futbol oyun kurallarının belirlenmesi ile 1848 yılında atılmıştır. Londra’da yapılan bir tavırda futbol oyun kuralları karara bağlanmış ve altı hafta devam eden toplantılar neticesinde oyun kuralları 1863 yılında belirlenmiştir. Futbolun ilk koyulan kuralları:

- Oyuncular topu eline alarak koşamaz.
- Rakip oyuncuyu tutmak bilerek vurmak ve tekme atmak yasaktır.
- Takımlar sahada 11 as oyuncu ile oynayacaktır.
- Kaleci haricinde hiç kimse topu eline alamaz.
- Ayakkabının tabanına demir pençe koymak ve ayakkabının ucuna çivi monte etmek yasaktır.

Futbol tarihinin ilk kulübü 1857 yılında Sheffield Club adıyla İngiltere’de kurulmuştur. İskoçya, İngiltere, İrlanda ve Galler federasyonları bir araya gelmiş, ilk uluslararası futbol federasyonu olan International Board 1866 yılında kurulmuştur (Hoş, 2019).

21 Mayıs 1904’te, yedi ülke federasyonunun bir araya gelmesiyle Paris’te Uluslararası Futbol Federasyonu (FIFA) kurulmuştur. Sonrasında FIFA’ya bağlı olmak kaydıyla tüm kıtalar ve ülkeler kendi federasyonlarını kurdular (Argon vd., 1999). Günümüzde uluslararası müsabaka

organizasyonlarında tek yetkili kuruluş FIFA'dır. FIFA, Dünya futbolunu belirleyen, anlaşmazlıkların çözümünde karar mercii olan kuruluştur (İnal, 2004).

15 Haziran 1954'te Avrupa'da futbol dünyasının en yetkili birimi olan UEFA (Union of European Football Associations), İsviçre'de kurulmuştur. Kuruluş gayesi, Avrupa'daki milli futbol federasyonları adına çalışarak, futbolu daha büyük kitlelere tanıtmak ve gelişmesini sağlamaktır. Kurulduğu dönemlerde 25 milli federasyonu var olan UEFA günümüzde bu sayıyı 51'e yükseltmiştir (Donuk vd., 2006).

2. 2. 1. Futbolun Türkiye'deki Gelişim Süreci

Yapılan pek çok çalışma ve belgelere bakıldığında dünyaya futbolun İngilizler tarafından yayıldığını gözlemlemekteyiz. İngilizler aracılığıyla bu oyunun birçok farklı gerekçelerle dünyanın her yerine yayılım gösterdiği tarihlerde Osmanlı'nın himayesindeki ülkelerde ve Anadolu'da İngilizler pamuk ve tütün alışverişi yapmak için özellikle deniz kenarında bulunan kentlere ikamet ettikleri görülmektedir. Deniz kenarındaki bu kentlerde yaşayan aileler, askerler ve ticaretle uğraşan kişiler gittikleri şehirlere alkol ve tütün türlerinin yanında futbolu da getirmişlerdir (Atebeyoğlu, 1991).

19. yüzyılın sonlarına doğru futbolu sadece Osmanlı topraklarında yaşayan gayrimüslimler oynamıştır: o tarihlerde yönetsel ve toplumsal bakımdan önü ile bilinen İstanbul haricinde futbol ilk olarak İzmir ve Selanik'te oynanmaya başlamıştır. İngiliz soyundan olan Charnaud, Whittal ve Girouf aileleri İzmir'de futbolu ilk defa oynayanlardandır (Urartu, 1994). 1902 yılında Mr. Herace Armitage ve Mr. James La Fontaine'nin yoğun uğraşları sonucu Rumlar ve İngilizler tarafından Kadıköyde kurulan Cadikeu Fuetball Club Türkiye'deki ilk futbol kulübü olmuştur.

Türkler bu oyunu çok sevmiş benimsemiş ve oynamak istemişlerdir ilk başlarda yabancı isimler kullanarak bu oyunu oynamışlardır. Deniz subayı olan Fuat Hüsnü Kayacan yabancı takma isim isimle bu oyunu oynayan ilk Türk futbolcu olmuştur. Fuat Hüsnü Kayacan "Bobbi" yabancı ismi ile İngilizlerin sekiz takımında futbol oynamıştır. İlk Türk futbol takımı Fuat hüsnü Kayacan ve Reşat danyal'ın yoğun çabalarıyla kurulan ve Black Stacking Football Club (Siyah Çoraplılar Futbol Kulübü) adını verdikleri futbol takımındır. bu ikilinin büyük emekler harcayarak kurdukları takım olgunlaşma sürecini bitirmeden faaliyetlerine son vermiştir (Apaydın, 2017).

Kadıköy (Union) futbol kulübü 1901 yılında James La Fonten tarafından kurulmuştur. Günümüzde de yaşamaya devam eden Beşiktaş Jimnastik Kulübü ise 1903 yılında kurulmuştur. Galatasaray Kulübü ise Ali Sami Yen ve arkadaşlarının yoğun emekleri sonucunda 1905 yılında kurulmuştur. Kadıköy'de Fenerbahçe ve Üsküdar'da ise Anadolu Kulüpleri 1907 yılında kurulmuştur. Elpis, Kadıköy (Union), Imogone ve Moda adı verilen futbol kulüpleri tarafından 17 Mayıs 1903 yılında İstanbul Futbol Birliği kurulmuştur. İstanbul Futbol Birliği'ne bütün Türk

takımları katılım sağlamıştır. İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi adıyla 1910 senesinde oluşturulan bu ligi sırasıyla Cuma Ligi ve Pazar Ligi adı verilen iki ayrı lig takip etmiştir (Tunçkol, 2007).

Sonraki yıllarda kurulan bütün takımların yöneticileri İstanbul'da bir araya gelerek 1922 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakını (TİCİ) oluşturmuşlardır. Futbol encümeni çatısında futbol federasyonun kurulmasını tamamlayarak, FIFA'ya üye olan ülkeler arasına girmek için harekete geçilmiştir (Dikici, 2008). Türkiye Futbol Federasyonu 13 Nisan 1923'te kurulmuş Cenevre'de 21 Mayıs 1923'te yapılan FIFA toplantısından sonra Türkiye'nin asil üyeliği onaylanmıştır (Güven, 1999).

2. 3. Trabzon'un Tarihi, Coğrafi ve Kültürel Özellikleri

Trabzon'un tarihi M.Ö 2000 yıllarına kadar uzanmaktadır (Trabzon Gezi Rehberi, 2011). Trabzon, M.Ö 753 de kurulan Roma ve Bizans tarihinden daha eski olan bir şehirdir. Trabzon ismi hakkında çeşitli rivayetler olmakla beraber, ilk olarak Ksenophon'un Anabasis isimli eserinde "Trapezus" ismiyle bahsedilmiştir (Trabzon Gezi Rehberi, 2011), 17. yüzyılın ortalarına gelindiğinde ünlü Osmanlı seyyahı olan Evliya Çelebi Trabzon'u Karadenizin doğusunda adeta bir körfez gibi denizin üzerinde kurulmuş İrem bağına benzer süslü bir şehir olarak tanımlar..

Trabzon Kafkaslar üzerinden Karadeniz'e gelen Türk kavimleri tarafından kurulmuştur; Miletler Persler, Romalılar, Bizanslılar ve Komnenoslar'ın egemenlik sürmelerinden sonra 26 Ekim 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilerek Osmanlı topraklarına kazandırılmıştır. Yavuz Sultan Selim'in Valilik yaptığı batılı kaynakların "Muhteşem" olarak anılan Kanuni Sultan Süleyman'ın doğup büyüdüğü kent olan, Erzurum kongresinin bir araya gelmesinde öncülük etmesiyle milli mücadele meşalesini yakan güzide Anadolu'nun ilk kenti olmuştur (Trabzon Belediyesi, 2011).

Trabzon 16. yüzyılda Lazistan sancağı altında merkezi Batum olan eyalete dönüştürülmüş ve bu yeni idari birimin başkenti olmuştur. Birinci Dünya Savaşı sırasında rus askerleri Trabzon'a saldırmış (14 Nisan 1916). Trabzonlulardan oluşan saldırı güçleri (Milis), Bu saldırı sırasında gerilla savaşı vermişlerdir. Çaykara'da bulunan Sultanmurat Yaylası'nda (10 Haziran 1916), Of'ta Baltacı, Arsin'de Yanbolu derelerinde rus askerlerine karşı başarılı savaşlar verilmiş ancak o senelerdeki koşulların sonuçları doğrultusunda düşmanın Trabzon'a girmesine engel olamamış ve Ruslar 14 Nisan 1916'da Trabzon'a girmişlerdir. Rusların Trabzon'da kaldığı 22 aylık süre içinde özellikle Ermeniler ve Rumlar yerli halka büyük işkenceler yapmış sayısız insan öldürmüşlerdir. 1917'de Rusya'da "Bolşevik Devrimi" yaşanmış Çarlık yönetimi yıkılmıştır. Bunun üzerine rus ordusunda bir anda gelişen büyük bir panik başlar tüm bu yaşananların Rusların Trabzon'dan çekilmesine yol açar (Trabzon Gezi Rehberi, 2011). Müzeler, camiler, manastırlar, türbeler, hanlar, hamamlar, bedesten ve kenti çevreleyen surlar, mimari örnekleri ve çarşılar kentin eşsiz tarihi dokusuna nakış gibi işlenmiştir (Trabzon Gezi Rehberi, 2011).

2. 3. 1. Trabzon'da Spor

Trabzon'un siyasi ve idari tarihi olduğu kadar sosyal tarihi ve özellikle spor tarihi de vardır. Bunu bilmeyen çoğu kimse futboldaki başarılı sonuçları diğer illerdekine benzeyen geçici başarılar sanmaktadır. Oysaki Trabzon'un çeşitli spor dallarında çok eskilere dayanan bir tarihi vardır. Ünlü gezi yazarı Ksenofon'un dediğine göre; Milat'tan 400 günümüzden 2400 yıla yakın zaman önce Trabzon bölgesinin insanları yolda yürürken dans eder gibi yürüyor attıkları adımları hep birden söyledikleri şarkının temposuna göre atıyorlardı (Yazıcı, 2008). Trabzonlu tarihçi Mahmut Goloğlu, gezi yaparak aktardığına göre Trabzon'da spor 2500 sene önce şimdiki Boztepe mevkiinde boks, güreş, koşu ve binicilik müsabakaları şeklinde yapılmıştır (Trabzon Valiliği, 1996). Romalılar spor ve sanata önem veren bir medeniyet olarak bilinirler. Karadeniz'i kontrol etmek için tahkimat çalışmaları yaptıkları sırada bir yandan da kendi kültürleri ile özdeşleşmiş bir parça olan kültürel ve sportif faaliyetler için mekânlar da inşaa etmişlerdir. Bu mekanların başında sportif amaçlı hipodrom ve kültürel amaçlı tiyatro mekanları bulunmaktadır (Öksüz, 2004).

Trabzon 1461'de Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedildikten sonra kavak meydanı olarak bilinen yer spor alanı haline getirilmiştir (Trabzon Valiliği, 1996, 144). 1487 yılında yavuz sultan Selim'in vali olarak şehre atanması ile birlikte kentte imar çalışmaları da hızlanmıştır (Öksüz, 2004). 1489'da henüz 20 yaşında Trabzon'a gelmişti. Amasya'da doğup büyüyen Yavuz Sultan Selim ne kadar iyi bir devlet bilim adamıysa bir o kadar da iyi bir sporcu olarak yetiştirilmişti (Yazıcı, 2008).

Spora oldukça düşkün olan Şehzade Selim silah kullanmakta ata binmekte ve özellikle ok atmakta çok ustaydı (Öksüz, 2004). Yavuz Sultan Selim'in trabzon'da şehzadeler yaptığı dönemde bu alanda OS sporu yapılmış bizzat Sultan Selim atış yaptığı gibi okçuların yetişmelerine de katkıda bulunmuştur 1494 yılında dünyaya gelen Kanuni Sultan Süleyman 15 yaşına girene kadar bu şehirde hem bilim hem de spor yapmıştır (Yazıcı, 2008).

Evliya Çelebi, 1640 yılında Trabzon'a geldiği dönemde kavak Meydanı'nda cirit oynandığını yazmıştır (Trabzon Valiliği, 1996, s. 144). Evliya Çelebi seyahatnamesinde kentin mesire alanlarını tanıtırken şu satırları yazmıştır:

Zağnos kapısından dışarı Kavakmeydanı vardır ki, bütün paşalar tatil günleri ile o geniş meydana çıkıp cirit oynarlar. Gayet geniş bir meydan olduğundan, ortasında üç kat gemi direklerini birbirlerine ekleyerek dikmişlerdir. Ta tepesinde altın yaldızlı bir topu vardır. Bütün oyuncular at sürüp, o topa ok atarlar, vuran ihsan olunur".

1869 yılında Trabzon'u ziyaret etmiş olan Teofil Deyrol da şöyle demektedir:

Kavakmeydanı, genel bayram yeridir. Buradaki çayırlarda atlılar cirit oynarlar (Yazıcı, 2008).

Trabzon tarihi yazarı Şakir Şevket'in 1877'de yayımlanan kitabında da;

Kavakmeydanı eskiden beri spor alanıdır. Burada Yavuz Sultan Selim'in valiliği zamanından kalma dikili Ok Menzili Taşları vardır... denmektedir (Yazıcı, 2008).

Osmanlı'nın ikinci meşrutiyet döneminden sonra sosyal ve Siyasal ortamdaki eskiye nazaran yumuşak tavrı yeniden spor hareketlerinin şekillenmesine tüm Türkiye genelinde olduğu gibi Trabzon'da da sebep olmuştur. Özellikle Trabzon okullarında da spor yapıldığı görülmektedir (Trabzon Valiliği, 2006, s. 507). 1912'li yıllarda Trabzon'daki okullarda spor konusunda sistemli bir uygulama yoktu. İttihat ve Terakki'nin de etkisiyle ilkokullardaki müfredat tamamıyla değişmiş ve Türk gençliğine bedeni açıdan da sağlam nesiller yetiştirilmesi kararlaştırılmıştır. Fakat trabzon'da bu işi bilimsel şekilde faaliyete geçirebilecek kimse yoktu (Öksüz, 2004). Bu yıllarda Trabzon okullarında bugünkü adıyla beden eğitimi o zamanki adıyla Terbiye-i bedeniye dersine giren öğretmenler genelde gayrimüslimlerdi. Birinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce liseye giden Hıfzırrahman Raşit Öymen Trabzon'da sporun kuruluş yıllarını anlatan bir söyleşi de şunları söylemiştir:

1. Dünya Savaş'ı başlarında, bizim kuşaklardan Trabzon Sultanisi'nde okuyan gençlerin Beden Terbiyesi hocası Madagaskar'da Fransız Lejyon arasında çavuş rütbesine kadar yükselmiş bir Ermeni idi. Derslerini de şimdiki futbol sahası olan meydanda Fransızca kumanda vererek öğrencileri sağa sola yürütür ve koştururdu (Öymen, 1976).

1913 yılında İstanbul'a beden terbiyesi kursuna gönderilmiş olan ve İstanbul'da başarılı geçen kursun ardından aldıkları eğitimi Trabzon gençlerine aktarmak amacıyla Trabzon'a dönenlerden Halil Nihat Karlıklının lise beden terbiyesi öğretmeni olarak atanmasıyla beraber lisede ilk defa futbol oynanmaya başlanmıştır (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508). Özellikle Sultani ve muallim mektebi öğrencilerinin kurallardan uzak serbest bir şekilde oynadıkları futbol Trabzon'da yeni bir heyecanı alevlendirilmiştir (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508). Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasının ardından Ruslar tarafından işgal edilen Trabzon'da uzun yıllar büyük bir kaos tatsız ve acı günler yaşanmaya başlamıştır (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508).

Trabzonlular iki yıla yakın bir süre buldukları muhacirlikten 24 Şubat 1918 tarihinde yurda dönmeye başlarlar (Öksüz, 2004). Darülmuaalimin Müdürü Mustafa Reşit Tarakçıoğlu önderliğinde, dayanışmayı artırarak eğitimin daha iyi yapılmasını sağlamak, düşkünlere el uzatmak geleceğin ahlaklı ve bilgili insanlarını yetiştirmek olan Muallimler ve Muallimler cemiyeti adında bir dernek kurulmuştur (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508).

Trabzon'un ilk temel Spor kulübü olarak sayılan Trabzon İdmanocağı 1921 yılının 20 Ocak tarihinde kurulmuştur (Çapa ve Çiçek, 2004, s. 289). Trabzon sporunun değişimine, gelişimine tartışılmayacak emekleri ve katkıları olan Kuğuzade Mehmet Rıza Bey ve Süleyman Rıza Bey

idman ocağına üye olarak Galatasaray Sultanisinde okudukları dönemde öğrendikleri ile Trabzon gençliğine umut olmuşlardır (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508).

İdmanocağı kulübünün amacı Trabzon gençliğinin mükemmel beden ve ruha sahip olmasıydı. Bunun için terbiye-i cimmastik, futbol, hokey, basketbol, golf, tenis, boks, eskrim, bisiklet, disk gülle, javlu, macar topu, koşullar ve atlama gibi faaliyetler yapıyordu (Çapa ve Çiçek, 2004, s. 290). Okullar arasında da beden terbiyesi hareketleri bisiklet yarışları koşu yarışları gibi yarışmalar düzenlenirdi (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508).

Trabzon Lisesi hakkında Trabzon'da olduğu kadar Türkiye'de de adından haklı bir gururla bahsediliyordu. Lisenin tek amacı eğitim yapmaktı. Bu amaca yönelik çalışmalardan biri de okul öğrencilerine sporun her dalında eğitimler vererek onları sosyal yaşantıya hazırlamaktı. Bu çerçevede henüz Cumhuriyet kurulmadan önce, milli mücadele döneminin son yılı olan 1922'de okulda spor kısımları açılmaya başlanmıştı. Bu spor kısımlarının içinde en çok ortaya çıkan spor dalı futboldu (Öksüz, 2004). Futboldaki en büyük başarı şüphesiz 1977 yılında kazanılan Dünya ikinciliği olmuştur. Bu başarının anlamı çok büyüktür (Albayrak, 1994: 267). 1924 yılında Paris olimpiyat oyunlarına İdmanocağı formasıyla katılan Türkiye sırkla atlama rekortmeni olan Süleyman Rıza Kuğu'nun yakaladığı başarının Trabzon sporunun sporda ne kadar önemli bir mesafe kat ettiğini göstermesi açısından önemli olmuştur. Bu durum Trabzon'un sadece futbolda değil sporun her branşında oldukça başarılı bir oluşum gösterdiği ve bu tüm birikimlerin hırsla birleşip Anadolu'nun beyi olma başarısını yakalamış ve Trabzonspor ile birlikte Avrupa takımı olma şerefine erişmiştir (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508). Bu başarının kazanılmasının altında Trabzon'da terbiye- i beden dersi öğretmenlerinin çok önemli katkısı bulunmaktadır. Bu öğretmenler içerisinde Avni aker ve Hayri Gür'ün yaptığı katkılar çok önemli olmuştur.

Trabzon'da spora damgasını vuran bir kişi olan Hüseyin Avni Aker öğretmen, yönetici ve önder olarak Trabzon'da sporun temellerinin oluşmasına ve kökleşmesine hayatına adanmış bir kişidir. 1928 yılında Trabzon erkek lisesi beden terbiyesi öğretmeni olduğu dönemde (Nemli, 1981, s. 22). Milli eğitim bakanlığı tarafından İstanbul'da açılan beden terbiyesi kursuna çağırılmıştır. Bu sıralarda İstanbul'da öğrenim gören Haydar Çulhaoğlu, Hüseyin Avni Aker'in yaptığı bedensel egzersizlerin güzelliğini şu şekilde açıklamıştır:

Hüseyin Avni Aker, Selim Sırrı Tarcan'ın müdürlüğünü yaptığı Yüksek Beden Eğitimi Okulunda öğrenimini yaparken, ben de İstanbul'da öğrenimimi sürdürüyordum. Taksim Stadında bir 19 Mayıs Spor ve Gençlik Bayramında, Aker Hoca'nın da aralarında bulunduğu, 40-50 kişilik bu orta yaşlı delikanlıların yaptığı, o zamana kadar görülmemiş hareketleri hayranlıkla ve zevkle takip etmiştim (Çulhaoğlu, 1981, s. 12).

1922 yılında Trabzon erkek lisesinde İdman Birliği'ni kurdu öğretmen okulu ve İdmanocağı takımları ile yaptığı tüm yarışmalarda birincilik aldı ayrıca Türkiye idman cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasında Trabzon'daki spor kulüplerinin bir araya gelerek Trabzonspor'u kurmasını da

Aker'in büyük çabaları olmuştur (Albayrak, 1987, s. 237). O dönemin Milli Eğitim Müdürü olan Mustafa Reşit Tarakçıoğlu Hüseyin Avni Aker hakkında “*Trabzon’un bugünkü spor varlığı onun daima yanan ateşli ruhundan kudret almıştır*” demiştir (Nemli, 1982, s. 22).

Trabzon tarih boyunca gelişmiş uygarlıkların yaşadığı sanat kültür ve spor alanında zengin bir yapıya sahiptir kurulduğu yer itibari ile tarih boyunca dünyanın önemli ekonomik ve stratejik merkezlerinden birisi olmuştur (Trabzon Belediyesi, 2011). İkliminin insan yaşamına uygun olması nüfusunun çok ve dinamik olmasına neden olmuştur (Öksüz, 2004).

Trabzon’da ilk kez yarışma şeklinde spor yapıldığını bu bölgeyle ilgili en kapsamlı ve eski kaynak olan “Anabis”ten öğreniyoruz. Anabisis M.Ö. 4. yüzyılda 10.000’e yakın askerle geri dönerken doğu Anadolu bölgesi üzerinden Trabzon’a ulaşmıştır denize ulaşmanın verdiği sevinçle Zeus ve Herakles şükran kurbanları kestirmiştir bu kurbanları kestirdikten sonra çeşitli spor müsabakalarını yarışma şeklinde yaptıklarından bahseder (Trabzon Valiliği, 2006, s. 507).

Yavuz Sultan Selim’in Trabzon’da şehzadelik yaptığı dönemde kavak meydanı adı verilen alanda ok sporu yapılmış, bizzat Sultan Selim atış talimlerine katıldığı gibi birçok okçunun da yetişmesine katkıda bulunmuştur ünlü gezgin evliya Çelebi 1640 yılında Trabzon’a geldiği dönemde kavak Meydanı’nda cirit oynandığını yazmıştır (Trabzon Valiliği, 2006, s. 144). Cumhuriyet henüz yeni kurulduğunda ve onun öncesindeki dönemde futbolun yanı sıra atletizm bisiklet güreş deniz sporları tenis golf gibi o dönemlerde Türkiye’de sıklıkla yaygın olmayan sporlar da bu bölgede yapılmaktaydı (Öksüz, 2004).

Şimdiki Kale Park’ta Tenis kortların bulunduğu hatta bunun yanında voleybol ve beyzbol oynandığı yine ünlü tarihçi Mahmut Goloğlu tarafından yazılmıştır (Trabzon Valiliği, 1996: 144). Kültür ve spor merkezi olan İstanbul’da insanlar topa 20. yüzyılın henüz başlarında vurmaya başlamışken o devrin keskin yasaklarına rağmen Trabzon’da futbolun temelleri çoktan atılmıştır (Trabzon Valiliği, 2006, s. 507).

1921 yılında Trabzon’da futbol ve diğer Spor faaliyetlerinin yanı sıra Fransızcadan dilimize Rıza Kuğu’nun çevirdiği (Asosio yeşin Futbol) isimli kitap, o dönemlerde sporcu gençlerin yetişmesinde önemli bir rehber olmuştur (Trabzon Valiliği, 1996, s. 144). Trabzonspor’a yönelik yapılan araştırmalarda Trabzon’da sporun gelişmesine en çok etki eden sosyal ve ekonomik etkenler

Trabzonspor örneği ile ele alınmış ya da taraftar boyutuyla ele alınmıştır. Trabzon’da futbolun incelenmesi bölgede halk tarafından en yoğun merak gösterilen spor olmasıyla ilişkilendirilmiştir (Albayrak, 1997). Trabzon’da tarih boyunca futbol dışında birçok sportif etkinlik yapılmıştır ama bunlar hep futbolun gölgesinde kalmıştır.

2. 4. Trabzon'da İlk Kulüpleşme Hareketleri ve Kurulan Kulüpler

Trabzon'da spor "İdman Cemiyetleri İttifakı" (1920)'de ilk İstanbul'da kurulmuş ardından Anadolu'ya tamamen yayılıncaya kadar münferit olarak yapılıyordu. İstanbul'un düşman istilasından milli hükümet tarafından kurtarılmasından sonra hareketli gençlerin hükümetin yardımıyla Trabzon'da okullar ve askeri güçler dışında bölüm spor kulüpleri kurulmaya başlanmıştır (Trabzon Bölge Sporunda 50 Yıl, 1973, s. 12).

2. 4. 1. İdmanocağı Spor Kulübü

20 Ocak 1921 Trabzonspor tarihinde hiç akıllardan çıkarılmaması gereken bir tarihtir. Türkiye idman cemiyetleri İttifakı öncesi Karadeniz bölgesinde giderek artan spor hareketlerine daha profesyonel bir yön vermek amacıyla harekete geçen Trabzon'un önde gelen kişileri bir futbol kulübünde bütünleşmek gerektiğine karar vermişlerdir. Münir Pertev Subaşı 1920 yılından beri üzerinde düşündüğü bu düşüncüyü gerçekleştirmek amacıyla çalışmalara başlamıştır (Subaşı, 1977, s. 20).

Trabzon gençliğinin ilk spor kulübü "Trabzon İdmanocağı Spor Kulübü" sarı kırmızılı renkler altında 20 Ocak 1921 cuma gününde resmen ilan edildi (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508).

İstikbal Gazetesi "İdmanocağı" başlıklı haberde:

"Memleketimizde spor hayatı oynattırması ve gençlerin çevik ve çölk katılmak maksadıyla memleketimizin bazı müteşebbis gençleri tarafından idmanocağı namıyla bir kulüp riyaseti fahriyesinin vaki olan teklif ve müracaat üzerine Zat-ı Ali-i Vilayetpenahi tarafından lütfen kabul duyurulduğu müstahberdir... Müteşebbisleri mütemediyen tebrik ve mesailerinde sebat ve muvaffakiyetler temenni ederiz

diye yazarak İdmanocağı'nın kurulduğunu duyurmuştur (Trabzon Valiliği, 2006, s. 508).

Kuruluş çalışmalarından sonra hızlı bir şekilde güçlenen ve Trabzon'un gençlerini bir araya toplayan İmanocağı kulübü sadece futbolla Değil diğer spor dallarında da hakkında söz edilen bir kulüp olmuştur. 1923 yılından 1967 yılına kadar futbol branşında tam 19 kez Trabzon amatör ligi şampiyonu olmuştur (Subaşı, 1977, s. 20).

2. 4. 2. İdmangücü Spor Kulübü

Trabzon'da sporun tüm yönlerine doğru atılan adımlar büyük bir ilerleme gösterirken futbol alanında da farklı takımlar ortaya çıkıyordu (Olçay, 1981, s. 4). Tarih 25 Ocak 1921 i gösterirken, Trabzon'da İdman İrfan Yurdu ismiyle kurulan kulüp 1925 Kasım tarihinde isim değiştirerek İdmangücü adını almıştır (İdmangücü, 2002, s. 15). Efsane Kaptan Mehmet Rıza Kuğu'nun bıraktığı hatıralardan öğrenildiği kadarıyla İdman Gücü'nün kurucu üyeleri şu isimlerdi:

Numanzade Halis, Nuhzade Süleyman, Melekzade Mehmet Emin, Şiranlızade Ragıp, Kurtzade Mustafa Kamil, Saim Çerkez Mehmet Efendi, Mahdumu Bilal, Hacızade Mahdumu Şükrü Bey, Selahattin Abanozoğlu, Tahsin Sayıl, Sıtkı Hatipoğlu, Nihat Esmer, Osman Genç, Abdullah Uzun ve Mustafa Kırklareli, İdmangücü'nün başkanı Alaybeyi Zade Mesut Bey'in 2 Mart 1926'da başkanlıktan istifa etmesi üzerine yerine Keleş Zade Mesut Bey gelmiştir (Olçay vd., 1981: 4). Kulübün kurulduğu ilk yıllarda futbol branşının yanında denizcilik, atletizm ve saz heyetleri ile de faaliyetlerde bulunulmuştur (Trabzon Valiliği, 1997: 56).

Trabzon'da İdman Gücü'nün kurulması ve liglere katılmaya başlamasıyla birlikte Futbolda büyük bir rekabet başlamıştı. Trabzon'da yavaş yavaş kurulan kulüpler arkalarında büyük bir taraftar kitlesi toplamaya başlamışlardı.. (Olçay, 1981: 4). Trabzon sporunda rekabetin önemli taraflarından biri haline gelen İdman Gücü Kulübü İdmanocağı ile birlikte Trabzonspor'un kurucu kulüplerinden biri olmuştur (Öksüz, 2004). 1934-35 sezonundan Trabzonspor'un kurulduğu 1967 sezonuna kadar 12 kere Trabzon amatör Lig şampiyonluğu kazanmıştır (Trabzonspor Dergisi, 1981, s. 30).

2. 4. 3. Necmiati Spor Kulübü

Trabzon'da spor sporu geliştirmek ve kapsamlı spor eğitimi vermek amacıyla Trabzonlu bir takım gençler ve Sporcular tarafından kurulan ve kurulduktan sonra kısa zamanda büyük gelişme gösteren bir diğer kulüpte Necmiati Spor kulübüdür (Öksüz, 2004). Necmiati Kulübü 12.03.1923 tarihinde kurulmuştur (Trabzon Valiliği, 1997, s. 55). Kurucu üyeleri Yusuf Ziya, Agah Erdemli, Hadi Erdemli, Sırrı Altmış dört, Avni keleş, İhsan Dursun, Süleyman Koçman, Hami Başman, Ahmet İpçi, Sami kavrealp, Osman Cudi Gürsoy, Şerafettin Arıman (Amatörün Gücü, 2002, s. 13).

Necmiati'nin kurulup Trabzon'daki spor kulüpleri arasındaki rekabetin zirveye çıktığı dönem üzerinden çok fazla geçmeden rakiplerden biri olan İdman Gücü'nün fahri başkanlığını Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın kabul ettiği haberi Haziran 1923'te tüm Trabzon'da konuşulmaya ve gazetelerde yer almaya başlamıştı. Bu gelişmelerin üzerine Aralık 1923 tarihinde Necmiati Kulübü'nün fahri başkanlığı Başbakan İsmet İnönü'ye teklif edilmişti, İdman Ocağı'nın fahri başkanlığını Kazım Karabekir'in İdman Gücü'nün fahri başkanlığını Mustafa Kemal'in yapıyor olmasının ardından Kendi fahri başkanlığını da dönemin Başbakanı İsmet İnönü'ye kabul ettirmiştir (Öksüz, 2004).

1929 yılında Trabzon sporculuğu açısından çok önemli bir gelişme olmuştur. 1 Ocak 1928 tarihinde Necmiati kulübünün yayın organı olan Necmiati adlı mecmuanın yayınlanması o tarihe kadar bir spor kulübü tarafından çıkarılan ilk yayın organıdır (Öksüz, 2004). Kurulduğu dönemde futbol, atletizm, denizcilik, avcılık ve güreş sporlarının yanında Türk halk müziği ve Türk sanat müziği konuları alanlarında da faaliyetlerini sürdürmüştür (Trabzon Valiliği, 1997, s. 55).

2. 4. 4. Trabzonspor Kulübü

Trabzonspor bir halk takımıdır. Çeşitli meslek gruplarından çeşitli toplum kesimlerinden çeşitli siyasi çevrelerden ve çeşitli yerleşim kesimlerinden Trabzonlu ya da Trabzonsporlu halkın toplandığı çok özel bir kuruluştur. Ülke bütünlüğüne ulusal ve dini değerlere saygılı cumhuriyetin ilkelerine demokrasi anlayışına bağlı Mustafa Kemal Atatürk'e ve ilkelerine inançlı 21. yüzyılın çağdaş Türkiye insanlarının bir araya geldiği kulüptür (Miraç, 2000, s. 21).

Trabzonspor, sporda gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim" sözünü kendisine rehber edinen bir anlayıştadır. Centilmence fakat tüm yarıştığı kulvarlarda iddialı bir takım olmanın dışında hiçbir zaman masa başı tavırlara bulaşmamıştır aksine bu kirli işlerle mücadele etmiştir (Miraç, 2000, s. 21). 1964 yılında profesyonel futbolun tüm Anadolu'ya yaygınlaştırılması kararı alınmıştı. Profesyonel futbolun Anadolu'ya yayılışında 1966 yılında Trabzon'da sıraya girmişti. Yetkililer kurulacak olan Trabzonspor'un öncülüğünü iki güzide kulüp olan İdmanocağı ve İdmangücünün üstlenmesini istemişlerdir iki tarafın kendi aralarında oluşturduğu komiteler görüşmelerini sürdürmelerine rağmen bir türlü sonuca varamamışlardır. Bunda iki tarafın da kendi prensip anlayışlarından ödün vermemeleri etkili olmuştur (Trabzon Beden Terbiyesi ve Spor İl Müdürlüğü, 1988, s. 89).

Kırmızı beyazlı Trabzonspor; İdmangücü, Karadenizgücü ve Martı sporun öncülüğünde 21 Haziran 1966 tarihinde kurulmuş ve liglere katılmıştır. Bu ekip ikinci ligde ilk sezonunu altıncı sırada bitirmişti (Trabzon Valiliği, 2006, s. 510). Ancak Trabzon'un en eski kulübü idman ocağının bu oluşum içerisinde olmaması kurulan Trabzonspor'un tam anlamıyla kent tarafından sahiplenilmemesine sebep olmuştur (Öksüz, 2002, s. 3). Ayrıca Trabzon'da amatör liglerde en çok şampiyonluk kazanan ve Türkiye amatör futbol şampiyonluklarına sahip olan sarı kırmızılı İdmanocağı kurulan bu oluşuma itiraz ediyordu. İdmanocağı kulübü Hakkı elinden alındığını iddia ederek Danıştay'a dava açmıştır. Aylarca süren bu davanın sonucunda mevcut kurulmuş olan Trabzonspor'un profesyonellik tescili iptal edilmiştir (Trabzon Beden Terbiyesi ve Spor İl Müdürlüğü, 1988, s. 89). Bu yaşanan gelişmeler üzerine tartışmalar yeniden hareketlenmiş ve uzun süreli kavgalar başlamıştır (Öksüz, 2002, s. 3). Hâlihazırda Trabzonspor'un lisansının iptal edilmesiyle Trabzon ikinci ligde temsil edilemeyecek duruma gelinmişti (Trabzon Valiliği, 2002, s. 510). Büyük kavgalar sonucu araya büyük devlet adamlarının girmesi sonucunda Devrin Beden Terbiyesi Genel Müdürü Sayın Ulvi Yenal iki farklı ekolün birleşmesi aksi takdirde Trabzonspor'u ikinci Türkiye ligine almayacağını beyan etti (Trabzon Beden Terbiyesi ve Spor İl Müdürlüğü). En önemli konu olan renklerdi. Beden terbiyesi Genel müdürlüğü yetkililerinden birisi bir renk İdmanocağı bir renk İdmangücü söylesin ve bu iş bitsin dediğinde, İdmangücü koyu bordo idman gücü ise açık mavi rengini söylemişlerdir (Özbek, 2007, s. 18).

Trabzon tüm bu kavgaların son sonunda bir çatı altında birleşmiştir. Bugünkü Trabzonspor Bordo Mavi renklerle 2 Ağustos 1967 tarihinde kurulmuştur. Bu oluşumun altında biraz tehdit

unsuru vardı ama sonucunda iş tatlıya bağlanmıştır. Tehdit olayı doğrudur çünkü futbolun bağlı olduğu dönemin gençlik ve Spor Genel müdürü ya birleşirsiniz ya da Trabzon'dan lige takım almam deyip kulüpleri anlaşılmak zorunda bırakmıştır (Trabzon Valiliği, 2002, s. 510).

2. 4. 4. 1. Trabzonspor'un Efsane Yöneticileri

Trabzonspor kurulduğu günden beri hem kulüp hem de Türkiye'ye mal olmuş birçok efsane yetiştirmiştir. Trabzonspor'un kuruluşunda yer alan ve daha sonrasında ki başarılarında önemli etken olan yöneticiler olmuştur. Trabzonspor'un kurucu başkanı Ali Osman Ulusoy'dur. Trabzon'un kalkınması ve gelişmesi için önemli katkılarda bulunmuş bir isimdir. Ali Osman Ulusoy Trabzon'un en önde gelen iş insanlarından biri olarak şehrin sosyal hayatına ve ekonomisine çok önemli katkılarda bulunmuştur. Ulusoy, 1927 yılında Trabzon Of ilçesinde doğmuştur. İlkokulu okuduktan sonra kendisini iş hayatına adapte etmiş ve nakliye sektöründe önemli bir başarı elde etmiştir. Ulusoy, 1967 yılında kurulan Trabzonspor'un kurucu üyeleri arasında yer almış ve kulübün ilk başkanlığını yapmıştır. Ulusoy, Trabzonspor'un kuruluş tarihinden itibaren kulübün gelişmesi için büyük emekler sarf etmiştir. Kulübün maddi ve manevi olarak gelişmesinde, güçlenmesinde etkili olmuştur. Trabzonspor'un 1976 yılında elde etmiş olduğu Türkiye Ligi Şampiyonluğu'nda da önemli rolü vardır.

Trabzonspor'un efsane başkanlarından birisi de Şamil Ekinci'dir. Şamil Ekinci 1941 yılında Trabzon'un Arsin ilçesinde doğmuştur. 1961 tarihinde Trabzon'a yerleşen Ekinci, un fabrikası kurarak iş hayatına girmiştir. Ekinci, 1970-1971 döneminde Trabzonspor yönetim kurulu üyesi olmuştur. 1975-1980 yılları arasında Trabzonspor başkanlığı görevini yürütmüştür. Ekinci'nin başkanlığı döneminde Trabzonspor Türkiye'de büyük başarılar elde etmiştir. Trabzonspor Ekinci'nin başkanlığında 4 lig şampiyonluğu, 2 Türkiye Kupası, 4 Cumhurbaşkanlığı Kupası ve 1 Başbakanlık Kupası kazandı. Trabzonspor'un efsane başkanı Mehmet Ali Yılmaz, 1937 yılında Trabzon'da doğdu. İlkokuldan sonra iş hayatına atıldı ve inşaat sektöründe önemli bir başarı elde etti. Yılmaz, 1973 yılında Trabzonspor Yönetim Kurulu üyesi oldu. 1980-1984 yılları arasında ise Trabzonspor başkanlığı görevini yürüttü. Yılmaz'ın başkanlığı döneminde Trabzonspor, Türkiye'de büyük başarılar elde etti. Trabzonspor, Yılmaz'ın başkanlığında 2 lig şampiyonluğu, 1 Türkiye Kupası, 1 Cumhurbaşkanlığı Kupası kazandı. Yılmaz, Trabzonspor'un yanı sıra Trabzon'un diğer kurumlarında da görev yaptı. Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu üyesi ve Trabzonspor Vakfı Başkanı olarak görev yaptı.

Trabzonspor'un kupa kazanan başkanlarından biri de Sadri Şener'dir Şener, 1951 yılında Trabzon'da doğdu. İnşaat mühendisi olarak mezun olduktan sonra iş hayatına atıldı. 1992 yılında Trabzonspor Yönetim Kurulu üyesi oldu. 1994 yılında Trabzonspor başkanlığına seçildi. Şener'in başkanlığı döneminde Trabzonspor, Türkiye'de büyük başarılar elde etti. Trabzonspor, Şener'in başkanlığında 1 Süper lig şampiyonluğu, 1 Türkiye Kupası, 1 Cumhurbaşkanlığı Kupası kazandı.

Şener, Trabzonspor'un yanı sıra Trabzon'un kalkınması ve gelişmesi için de önemli katkılarda bulundu. Şener, Trabzon'un önde gelen iş adamlarından biri olarak, şehrin ekonomisine ve sosyal hayatına önemli katkılarda bulundu. Trabzonspor'un son şampiyon başkanı Ahmet Ali Ağaoğlu 27 Haziran 1957, Sürmene de doğdu. Ahmet Ağaoğlu iş insanlığı yapmakta aynı zamanda çok uzun yıllar Türkiye Golf Federasyonu'na başkanlık yapmıştır.

Ağaoğlu, Trabzonspor Kulübü'nde yöneticilik yapmadan önce, iş dünyasında çeşitli sektörlerde faaliyet göstermiştir. 2018 yılında Trabzonspor Kulübü başkanlığına seçildi ve o tarihten itibaren kulübün başkanlık görevini sürdürdü. Başkanlığı döneminde kulübün sportif başarılarına katkıda bulunma, mali yapıyı düzenleme, altyapı çalışmalarını destekleme gibi konularda çeşitli adımlar atmıştır. Trabzonspor 38 yıl aradan sonra Süper Lig Şampiyonu olarak ismini Trabzonspor efsane başkanları arasına yazdırdı.

2. 4. 4. 2. Trabzonspor Tarihine Geçen Futbolcular

Trabzonspor tarihinin her döneminde Türk futboluna efsane sporcular kazandırmıştır. Trabzonspor kulüp tarihinde beş kez gol kralı çıkarmıştır. İlk gol kralı Necmi Perekli olup, 1968-69'da ikinci lig Kırmızı Grup'ta mücadele ederken 22 gol atarak bu başarıya imza atmıştır. Perekli, bir sonraki sezon da 20 golle gol kralı olmuştur. İkinci gol kralı Gürcü golcü Şota Arveladze'dir; 1995-1996 sezonunda 34 maçta 25 gol atarak bu unvanı kazanmıştır. Üçüncü gol kralı Fatih Tekke, dördüncüsü Burak Yılmaz ve beşincisi Aleksander Sorloth'tur. Trabzonspor tarihinde beş kez gol kralı çıkarabilmiştir. Hami Mandıralı Trabzonspor forması altında attığı toplam 273 golle bordo mavili ekibin en çok gol atan oyuncusu unvanını elinde bulundurmaktadır.

Trabzonspor altyapısından yetişen Hami mandıralı 1985-2002 yılları arasında (1998/99 döneminde Almanya'nın Schalke 04 takımında oynadı) attığı 273 golle birçoğunu frikikten kaydederek "bombacı" unvanını kazanmıştır. Hami Mandıralı iki sezonunda Trabzonspor'dan ayrılmıştır. Hami Mandıralı hala Tanju Çolak ve Hakan Şükür'den sonra en çok gol atan üçüncü futbolcudur. Trabzonspor'un bir diğer gol kralı ise Burak Yılmaz'dır. Spor Toto Süper Lig ve Süper finalde toplam 34 maçta forma giyen Burak Yılmaz 33 gol atma başarısı göstererek Trabzonspor tarihinde dördüncü gol kralı olmayı başarmıştır. Trabzonspor kulübünün son gol kralı ise Norveçli futbolcu Alexander Sorloth olmuştur. Süper Lig'de 2019-2020 sezonunda oynanan 34 maçın 34 ünde forma giyen Sorloth, sezon boyunca 24 kez oy sevinci yaşayarak kulübün beşinci gol kralı olarak tarihe geçmiştir. Sorloth aynı zamanda 2019-2020 sezonunda tüm kulvarlarda 49 maçta forma giymiş bu karşılaşmalarda ise 33 gol ve 10 asiste imza atmıştır. (Trabzonspor Dergisi, 2024).

Trabzonspor'un en büyük efsanelerinden birisi de Şenol Güneş'tir. Trabzonspor'da yaklaşık 15 yıl kalecilik yapan Şenol Güneş Trabzonspor'un birinci lige çıkan kadrosunda yer almıştır. Trabzonspor'da 1975-1984 yılları arasında altı kez şampiyonluk yaşamıştır. 1978-79 sezonunda

1110 dakika gol yemeyen Şenol Güneş, süper Lig tarihinde bir sezonda en az gol yiyen kaleci unvanını taşımaktadır. Şenol Güneş'in bu rekorları Türkiye'de henüz kırılmamıştır.

2. 4. 4. 3. Trabzonspor'daki Efsane Antrenörler

Trabzonspor tarihinde antrenör olarak bakıldığında iki tane efsane ön plana çıksada bir çok başarılı teknik direktör yetişmiş ve görev almıştır. 1967 yılında kurulan Trabzonspor'un ilk başkanlığını Hayri Gür yapmıştır. Efsane olarak bilinen iki hocadan birisi hocaların hocası diye anılan Ahmet Suat Özyazıcı hocadır. Ahmet Suat Özyazıcı futbol hayatına 17 yaşında Trabzon Yolspor'da başlamıştır daha sonrasında dönemin en popüler futbol takımı olan İdmanocağında kendini futbola adanmıştır. Trabzon'daki kulüplerin birleşmesi ve Trabzonspor'un kurulmasının ardından Trabzonspor çatısı altında top koşturmaya başlamıştır. Futbolu bıraktıktan sonraki dönemde teknik direktörlük kariyerine başlayan Ahmet Suat Özyazıcı, Trabzonspor'u değişik dönemlerde çalıştırmıştır. Trabzonspor'un görkemli dönemlerinde 1975-1980 ve 1983-84 aralıklarında kazandığı Şampiyonluklarda Trabzonspor'un önderliğini yapmıştır. Bu Şampiyonluklarla beraber Türk futbol tarihinde bir ilk gerçekleşmiş İstanbul takımları olan Galatasaray Fenerbahçe ve Beşiktaş dışında ilk kez bir Anadolu takımı şampiyon olmuştur. bu Şampiyonluklar Türk futboluna “dört büyükler” kavramını kazandırmıştır Ahmet Suat Özyazıcı'nın bu başarıları onun Trabzonspor taraftarları arasında efsanevi olarak tanımlanmasını sağlamıştır. Trabzonspor tarihine kaleci olarak adını yazdıran o zamana kadarki tüm şampiyonlukların içerisinde bulunan Şenol Güneş teknik direktör olarak da bir çok başarıya imza atmıştır. 1988 yılından beri teknik direktörlük yapan Şenol Güneş dört farklı dönemde Trabzonspor'u yönetmiştir. 2011 2012 sezonunda Trabzonspor'un tarihindeki ilk UEFA Şampiyonlar Ligi grup maçlarında takımın teknik direktörü idi. Şenol Güneş ayrıca yurt dışında teknik direktörlük yapan ender Türk teknik adamlardan biri oldu. 2007 2009 yılları arasında Güney Kore ekibi FC Seoul'ü yöneten teknik direktör burada da lig ikinciliği başarısı göstererek ülkemizi gururlandırmış oldu. Trabzonspor tarihine geçen ve resmi kayıtlara göre 38 yıl sonra gelen şampiyonlukta büyük katkısı olan bir diğeri teknik direktör de Abdullah Mucip Avcı'dır. 10 Kasım 2020'de Trabzonspor ile 2.5 yıllık sözleşme imzalayan Abdullah Avcı 2001 yılında Trabzonspor ile Türkiye Süper Kupası'nı kazanmıştır. 30 Nisan 2022 tarihinde Trabzonspor Abdullah Avcı liderliğinde 2021- 2022 sezonunun bitimine üç hafta kala Süper Lig şampiyonluğunu kazanmıştır.

Ayrıca Trabzonspor Abdullah Avcı ile birlikte 2022 yılında Sivasspor ile oynanan Süper kupa maçında galip gelerek kupayı müzesine götürmüştür (Trabzonspor web sitesi).

Trabzonspor tarihinde çok önemli bir yere sahip olan teknik adamlardan biride “Trabzonspor amatör düşünüp profesyonel olan futbolcuların takımıydı” diyen Özkan Sümer hocadır. Futbolun profesörü olarak tabir edilen Özkan Sümer'in:

2. 5. Ailesi, Çocukluğu ve Eğitimi

“1940 yılında Trabzon'un Maçka ilçesinde doğan Özkan Sümer, üç kardeşin ortanca çocuğudur ve Hacı İbrahim oğulları sülalesine mensuptur. Dedesi Cumhuriyet döneminde Maçka tahsildarlığı yapmış, babası Osman Nuri Sümer ise kerestecilikle meşgul olmuştur (Öksüz, 2018, s. 27-28). Futbol topu bulmanın bile zor olduğu o dönemlerde küçük yaşta futbolla tanışmış, Hacı Kasım Mahallesi'nde kağıt parçalarından top yaparak arkadaşlarıyla oynamıştır. Çocukluğunda futbol sevgisi o kadar yoğundu ki, bilet alacak parası olmadığı zamanlarda bile Avni Aker Stadyumu'na tırmanarak girmiş ve küçük yaşlardan itibaren taraftarlık duygusu ağır basmaya başlamıştı (Al, 2021). Özkan Sümer Öğrenimini futbol oynamak için yarıda bırakmış, futbol kariyerini tercih etmiş ve ortaokula kadar eğitimini sürdürebilmiştir. Ortaokul yıllarında İdmanocağı genç takımında kaleci olarak futbola başlamıştır. Fiziğinin küçük olması nedeniyle futbolcu ağabeylerinin şutlarını karşılamakta zorlanmış olmasına rağmen, o dönemde kimse kalecilik yapmak istemediği için kaleci pozisyonunda bulunmuştur. Fiziksel yetenekleri kalecilik için son derece uygun olmasına rağmen, kalecilikten büyük keyif almadığına rağmen, ortaokul yıllarında futbol oynamaya devam etti. Bu süreçte Trabzon'un önde gelen kulüplerinden biri olan İdmanocağı'nda futbol oynamak için kulüple sürekli temas halindeydi. Merhum amcaoğlu Nizamettin Alkan, İdmanocağı kulübüyle iyi ilişkileri sayesinde Sümer'in futbola olan ilgisini her zaman destekledi. 15 yaşındayken, Trabzon futbolunun önemli mekanlarından biri olan Hüseyin Avni Aker Stadyumu'nun bulunduğu Kavak Meydanı'nda top koştururken, onu merhum Baron Ziya (Halit Ziya Kurtbetçi) izledi. Tüm hazırlıklar tamamlandıktan sonra, Özkan Sümer İdmanocağı kulübüne kabul edilmiştir. Askerlik görevini tamamladıktan sonra futboldan vazgeçemeyen Sümer, çocukluk yıllarını futbol oynayarak geçirmiştir. 1966 yılında, 26 yaşındayken, iki yıl süren nişanlılık döneminden sonra amcasının kızı Kamer Hanım ile evlenmiştir. Bu evliliklerinden üç kız çocuğu dünyaya gelmiştir: Cansev, Alev ve Elif.”

2. 5. 1. Sporcu Hayatı

Özkan Sümer futbolculuk hayatına 15 yaşındayken idman hoca genç takımında başlamıştır. İdmanocağı kulübünde o dönem kaliteli ve yıldız genç oyuncular beraber top oynamışlardır. Sporcuların çoğunun kültürlü insanlar olduğu onu bırakması konusunda pişman olmasını sağlamıştır. Buna rağmen kendini kanıtlamış önemli görevler almıştır. (Öksüz, 2018, s. 28). Özkan Sümer futbolaçok çabuk adapte olmuştur. İlk deplasman deneyimini, genç takım olarak A takımı ile birlikte özel bir karşılaşma için Samsun'a hareket ettiklerinde yaşamıştır. Bu müsabakada sonuçtan bağımsız Özkan Sümer için çok önemli bir anı olarak tarihe geçmiştir. (Öksüz, 2018, s. 28). Sümer, İdmanocağı takımından sonra Yolspor'da futbol oynamaya devam etmiştir. Ailesi, futbol oynamasına başlarda karşı çıkmış olsa da, bu durumu olumlu karşılamıştır. Yolspor'da diğer

futbolcuların çoğu Karayolları'nda işçi olarak çalışmakta ve bu sayede maddi kazanç elde etmekteydiler. Ayrıca Yolspor, başarılı bir futbol takımıydı. Sümer, futboldan gelir elde etmeye başladıkça annesinin futbola karşı katı tutumu da biraz olsa yumuşamıştır. Annesiyle Sümer'in huyları birbirine çok benzemektedir. Annesinin sert ve inatçı karakteri oğlunda da devam ediyordu. Yolspor'da oynadığı dönemde askerliğini de aradan çıkartmıştır. Fakat annesi bu dönemde oğlunun evlenip iş kurması ve çoluk çocuk sahibi olması konusunda katı tutumu da tekrar alevlenmiştir (Al, 2022, s. 46). Annesinin ısrarlarını bir türlü dinlemeyen Sümer, askerlikten sonra İdmanocağı'nda futbol oynamaya devam etmiştir futbola başladığı idman ocağında bir sene daha futbol oynadıktan sonra Trabzon dışına açılmaya karar vermiştir. İçinde bir tutkuya dönüşen futbol için yeni bir geleceğe doğru yelken açmaya başlamıştır (Al, 2022, s. 46).

İdmanocağının futbolculara sunduğu şartlar yeterli değildi o sırada maden işçisi taraftarların desteklediği ve çok güçlü bir ekonomik yapısı olan Zonguldak Kömürspor Türkiye'nin değişik bölgelerinden kaliteli sporcuları kadrosuna katıyor yöresel ve milli turnuvalarda başarılar elde ediyordu.. Zonguldak Kömür Spor 1965-1966 sezonunda Özkan Sümer'e çok cazip bir transfer teklifinde bulunmuştur Sümer hem Kömürspor'da futbol oynayacak hem de Zonguldak kömür işletmelerinde çalışacaktı. Zonguldak Kömürspor'un bu transfer teklifine eşi Kamer Hanım'da davet edildi (Çakır vd., 2021, s. 31). Özkan Sümer'in futbol kariyerindeki önemli bir dönüm noktası, dönemin önde gelen futbol kulüplerinden biri olan Zonguldak Kömürspor'a önemli bir transfer ücretiyle geçiş yapmasıdır. Bu transfer, genç yaşta doğduğu şehirden ayrılarak farklı bir şehirde futbol oynaması anlamına gelmiştir. Bu süreçte, Gündüz Tekin Onay gibi tanınmış bir isimle tanışması da Sümer'in futbol dünyasında erken bir yer edinmesine katkı sağlamıştır. Top oynadığı bu dönemde Zonguldak Kömürspor'un adını Zonguldakspor olarak değiştirerek futbol zekasını gösterdiği belirtilmiştir (Al, 2022, s. 47). Yeni evlenmiş olduğu eşiyile birlikte Zonguldak'a taşınan Özkan Sümer, amatör sporcu olarak geldiği bu şehirde futbol kariyerinin yanı sıra çalışma hayatına da adım atmıştır. Kömürspor'da forma giydiği dönemde Sancak Gazetesi'nde spor yazarı olarak göreve başlamış ve daha sonra gazetenin spor sorumluluğunu üstlenmiştir (Öksüz, 2018, s. 29-30). Gündüz Tekin Onay'ı geçerek kısa bir süre Karabük'te futbola devam etmiştir. Ancak Karabük'te aradığı futbol ortamını bulamayan Sümer, verimsiz ve mutsuz bir sezonun ardından eski kulübü İdmanocağı Spor Kulübü'ne geri dönme kararı almıştır (Al, 2022, s. 47). Bu dönüşle birlikte Özkan Sümer, hem İdmanocağı'nda futbol oynamış hem de Trabzon Sebze ve Meyve Halinde tahakkuk memurluğu yapmıştır. İdmanocağı'nda forma giyerken kulübün Trabzonspor'a dönüşmesiyle birlikte bordo-mavi formayı giymiş ve Trabzonspor'un ilk teknik direktörü Halil Özyazıcı tarafından 'durdurucu' olarak takıma alınarak önemli bir oyuncu konumuna gelmiştir. Üç yıl boyunca Trabzonspor'da futbol oynadıktan sonra futbol kariyerini sonlandırmıştır (Öksüz, 2018, s. 31-32).

2. 5. 2. Antrenörlüğü ve Başarıları

1978-79 sezonunun sonunda Ahmet Suat Özyazıcı'nın Trabzonspor'daki teknik direktörlük görevinden ayrılmasının ardından bu görev Özkan Sümer'e teklif edilmiştir. Sümer, dört milli oyuncunun gönderildiği ve Trabzonspor'un artık şampiyon olamayacağı düşünülen bir dönemde profesyonel futbol yaşamına adım atarak teknik direktörlük görevini büyük bir gururla kabul etmiştir. Göreve başlar başlamaz, ilk olarak Uludağ ve Kızılcahamam'da 53 gün süren uzun, yorucu, yoğun ve ağır bir kamp dönemi planlamıştır. Kamp döneminin ardından İstanbul takımlarıyla yapılan hazırlık maçlarında takımın gösterdiği performans taraftar ilgisini yeniden artırmıştır. Ligdeki ilk maçında ise yağışlı bir havada ve bozuk bir sahada Boluspor'la 0-0 berabere kalarak iyi bir başlangıç yapma fırsatını kaçırmıştır (Öksüz, 2018, s. 40). Trabzonspor'a o dönemde altyapıdan fabrika gibi çalışan bir destek gelmiş ve bu destekle birlikte Trabzonspor sezonu toparlamıştır. Sezonun 25. haftasına gelindiğinde, Trabzonspor yedi ay sekiz gün, yani tam 2250 dakika boyunca mağlup olmamıştır. Ligdeki ikinci yarıda on maçını deplasmanda oynamasına rağmen, 13 galibiyet, 16 beraberlik ve bir mağlubiyetle sezonu tamamlamıştır. Trabzonspor'un kalesinde Şenol Güneş, 1161 dakika boyunca gol yemeyerek Türkiye'nin yanı sıra dünya çapında en uzun süre gol yemeyen kaleciler arasına adını yazdırmıştır. Bu başarılar, çok zor şartlarda olmasına rağmen Trabzonspor'un ligi şampiyon olarak ve Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı kazanarak tamamlamasını sağlamıştır. Özkan Sümer, ilk profesyonel teknik direktörlük kariyerinde büyük bir başarı elde etmiştir (Trabzonspor.org, 2016).

“Trabzonspor'daki ikinci sezonu başlarken yeni dönemin transfer listesini yönetime kabul ettirememesi üzerine Özkan Sümer istifa etmiş daha sonrasında Ahmet Suat Özyazıcı hoca Trabzonspor'un başına geçmiştir. Daha sonra kulüp başkanı olan Süha Akçay'ın hiç olmazsa altyapının başına geç diye ısrar etmesi üzerine hiçbir zaman kopmadığı ve duygusal bir bağ kurduğu altyapının başına geçmiş geçmiştir (Öksüz, 2018, s. 42-43). Ahmet Suat Özyazıcı bir söyleyişinde Trabzonspor'un antrenörleri olarak bir Özkan Sümer Takım'ın başına geliyor ben gidiyorum, ben geliyorum o gidiyor şeklinde açıklama yaparak Trabzonspor'un başarısı için hem Özkan Sümer hem de Özyazıcı kırgınlıklarını üzüntülerini bir kenara bırakıp takımın ihtiyacı olduğu her alanda takımın yanında olma özverisinde bulunmuşlardır (Yılmaz ve Güven, 2016). Üzerinden fazla geçmeden sadece bir yıl sonra Ahmet Suat Özyazıcı'nın Trabzonspor yönetimi ile anlaşmazlığa düşmesi üzerine Özkan Sümer yeniden Trabzonspor teknik direktörlüğü'ne getirilmiş takımın başına geçer geçmez hiçbir transfer yapmadan sadece altyapı oyuncularının desteğiyle “Şok Pres” adını verdiği Türk futbol tarihine kazandırdığı bir sistemi uygulamaya koymuştur. Hızlı atak ve çıkışlar oyunu iyi kurgulama gibi taktiklerle ligde önemli başarılar yakalamış ve ilk yarıda iki puanlı sistemde 15 maçta 25 puan toplamayı başarmıştır. Lift bir yandan devam ederken A milli takımın da teknik direktörlüğüne getirilen Özkan Sümer hem milli takım hem de Trabzonspor çalıştırmak zorunda kalmış Trabzon'un yokuşlu yerlerinde antrenman yapılabilecek düz bir yer

aramış futbolcuları boş tarlalarda ve yollarda idman yaptırmaktan onları kurtarmaya çalışmıştır (Öksüz, 2018, s. 43-44). Trabzonlu bir isim olarak milli takımda antrenörlük vazifesinde bulunan ilk isim Özkan Sümer olmuştur.” Tarihler 1981 yılının Mart ayını gösterdiğinde Galler'e 1-0 yenilgisinin ardından Özkan Sümer'in istifası gündeme gelmiştir. Milli takım, birçok hocayı olduğu gibi, Trabzonlu ve Trabzon'un bağrından çıkmış ateşten bir gömlek olarak kabul edilen Özkan Sümer'i de teknik direktörlük görevinden alarak göndermiştir (Kulak, 2014, s. 48).”

Özkan Sümer'in milli takım teknik direktörlüğü yaptığı dönemde Trabzonspor duraklamış Trabzonspor'dan milli takıma giden dönemin en etkili beş oyun oyuncusu basın tarafından yoğun bir şekilde eleştirilmişti. Gollere 1-0 kaybedilen maçtan sonra A Milli Takım teknik direktörü Özkan Sümer görevinden ayrılmıştır (Öksüz, 2018, s. 45). Bu sürecin ardından tekrar Trabzonspor'a odaklanan Özkan Sümer kısa süre içerisinde Trabzonspor'u yeniden toparlayarak ikinci yarıda 15 maçta 14 puan ve toplamda 39 puanla memleketine has inatçı tavrı ortaya koyarak hiçbir zaman karakterinden taviz vermeden yine kendi sahasında yenilgisiz olarak 1980-81 futbol sezonunun 28. haftasında şampiyonluğu garantilemiştir (Trabzonspor.org, 2020). Şenol Güneş'in Sümer'in teknik direktörlüğüne ilişkin görüşleri de bunu desteklemektedir.

Özkan abi çok büyük zorluklardan geçti onun da kendi ekonomik savaşı vardı onun da sosyal savaşı onunla bir mevki savaşı vardı aynı zamanda başarılı olma savaşı vardı üretime savaşı vardı bütün bu değerleri aşarak bir yerlere geldi durup dururken gelmedi ve Türkiye haritasında büyük kulüplerde çalıştı Trabzonspor dahil keşke lisanı ile bilgisi ile yetişmesi ile daha vizyonlu bir şekilde dünya çapında olsaydı ona bu imkanları verebilseydik.

Bir sonraki sezon (1981-1982), takımı kamp için Almanya'ya götürmüştür. Türkiye'ye dönüşte, kulüp yönetiminin kendisine vermediği bazı istekler üzerine Özkan Sümer, Trabzonspor'daki teknik direktörlük görevinden istifa etmiştir. İstifasının ardından Milliyet gazetesinde dört aylık bir köşe yazarlığı dönemi geçirmiştir. Daha sonra Galatasaray kulüp başkanı Alp Yalman'ın teklifiyle Galatasaray teknik direktörlüğü görevini üstlenmiş, bu süreçte Galatasaray'a Türkiye Kupası ve Cumhurbaşkanlığı Kupası kazandırmıştır (Öksüz, 2018).

Özkan Sümer'in kariyerindeki önemli başarıları şunlardır: 1973-74 sezonunda Trabzonspor'un teknik direktör yardımcısı olarak 2. Lig Kırmızı Grup Şampiyonluğu yaşadı. 1978-1979 sezonunda Trabzonspor'un teknik direktörü olarak lig şampiyonluğu ve aynı sezon Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı kazandırdı. 1980-81 sezonunda yine Trabzonspor teknik direktörü olarak lig şampiyonluğu elde etti. 1982-83 sezonunda Galatasaray'ın teknik direktörü olarak Türkiye Kupası ve Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı kazandırdı. 1988-89 sezonunda Konyaspor'un teknik direktörü olarak ikinci lig şampiyonluğu yaşadı. Ayrıca 2001-2002 sezonunda Trabzonspor başkanı olarak Türkiye Kupası'nı kazandı.

2. 5. 3. Kulüp Başkanlığı ve Yöneticiliği

Kulüplerin büyüklüğü, var olan durumlarını koruyarak değil, mevcut büyüklüklerini ileriye taşıyarak mümkündür. Aksi takdirde büyüklüklerini sürdüremezler. Trabzonspor, böyle bir tehlike ile karşılaştığında ülke genelinde hep saygınlık görmüş, hiçbir zaman siyasete bulaşmadan sorunlarını çözmüş ve kulübü başkansız bırakmamıştır. Trabzonlu ya da Trabzon sevdalısı birçok kişinin Trabzonspor başkanı olabilmek için adeta yarıştığı bir dönemde, futbolun içinden gelen, teknik adamlık yapmış bir futbol dehası olarak Özkan Sümer istemeye istemeye de olsa Trabzonspor'un başkanı olmuştur. Sümer, futbolun her kademesinde başarıyla yer almış ve bulunduğu görevleri en iyi şekilde tamamlayarak, kulüp başkanı olarak yeni bir dönem açmıştır. Bu atılımıyla Sümer, Trabzonspor'un ihtiyaç duyduğu her alanda destek olmuştur. Özkan Sümer, tüm geçim kaynağını antrenörlükten sağlayan biri olarak, Trabzonspor'a duyduğu sevgi ve bağlılık nedeniyle maddi kazançları bir kenara bırakarak 2001 yılında başkanlığa aday olduğunu açıklamıştır. Kendisi için antrenörlük tek meslektir ve başkanlık görevini tamamladıktan sonra tekrar antrenörlüğe dönüşünün mümkün olmadığını belirtmiştir. Antrenörlüğü sevdiği ve Trabzonspor'a bu kapasitesiyle katkıda bulunmak istediği için, bir grup Trabzonlu tarafından aday gösterilerek başkan seçildiğini ifade etmiştir, ancak bu görevi gönülsüzce üstlenmiştir. Bu nedenle, yönetimde görev süresini tamamlayan bir doktor, avukat veya tüccarın eski mesleğine geri dönebilmesine rağmen, Sümer'in sadece antrenörlük mesleği bulunduğunu ve bu görevi Trabzonspor için feda ettiğini vurgulamıştır (Öksüz, 2018, s. 62). Özkan Sümer, futbolun her kademesinde futbolcu, antrenör ve yönetici olarak görev yapmıştır. Teknik direktörlük kariyerini sonlandırarak, 31 Aralık 2000 tarihinde yapılan Trabzonspor Olağan Genel Kurulu'nda kulüp başkanı olarak seçilmiştir. Sümer, Trabzonspor'da hem futbolcu hem antrenör hem de başkanlık görevlerinde bulunan ilk ve tek kişi olarak tarihe geçmiştir (www.trabzonspor.org.tr). Özkan Sümer, Trabzonspor'a katkı sağlamak amacıyla zor bir dönemde başkanlık görevini üstlenmiş ve bu süreçte başkan-antrenör ilişkisini güçlendirmiştir. Başkanlık döneminde, antrenörlerin rahat çalışabilmesi için kendisi ve tüm yöneticilerin antrenman sahasına girmesini yasaklamış, deplasman maçlarına ise sadece sorumlu tek bir yöneticinin katılmasına izin vermiştir. Bu kararları alırken tek başına hareket etmemiş, tüm yönetim kurulunun onayını almıştır. Bu yaklaşımıyla spor yönetimi ve antrenör ilişkileri konusunda ülke çapında örnek olabilecek bir denge kurmuştur. Başkanlık ile teknik direktörlük arasındaki farkları göz önünde bulundurarak, antrenörlüğü ve liderliği dengede tutmaya çalışmış ve bu süreçte artıları ve eksileriyle ilgilenmiştir. Trabzonspor'un kulüp başkanlığını yaptığı dönemde, Türkiye'nin genelinde gergin bir taraftar profiline sahip olduğu düşünülen Trabzonspor taraftarı için ön yargıları yıkmak amacıyla önemli bir adım atan Özkan Sümer, Türk futbol tarihinde bir ilki gerçekleştirmiştir. Hüseyin Avni Aker

Stadyumu'ndaki tel örgüleri kaldırarak Trabzonspor'u taraftarlarıyla bir araya getirip bütünleştirmiştir. Bu yenilikçi hamle ile Türk futboluna ve toplumuna örnek olmayı hedeflemiş ve

bu kararı hiç tereddüt etmeden uygulayarak ülkedeki Trabzonspor taraftarı ile ilgili algıları kökten değiştirmiştir. Türkiye'de genellikle amatör yöneticilerle kulüp yönetimlerinin sürdürüldüğü bir dönemde, Sümer'in liderliği ve cesur adımları ön plana çıkmıştır. Göstermiş olduğu bu onurlu duruş ve kulübün çıkarlarını her şeyin üstünde tutan bir düşünceyle hareket etmesi hakkında Ahmet Suat Özyacı:

Özkan Sümer aslında Ahmet Suat Özyacı gibi rahat çalışılacak biri değildir hırslı ve çok çalışkan olduğu için herhalde çok çalışkan işinin hakkını veren kendine has yaklaşımları ve esprileri olan kulübün menfaatlerini kendi sağlık sorunlarından da önde tutan biridir yalnız bir özelliği vardır ki çok enteresandır daima sporcunun yanındadır kulübün çıkarlarıyla sporcunun ki çatıştığında her zaman sporcudan yana tavır almıştır bu onun ilkesidir gerek maddi gerek sağlık açısından olsun daima sporcunun yanındadır eğer bir sporcunun sağlığı tehlikede ise ve de onunla oynaması takıma şampiyonu da kazandıracak olsa onu riske etmez spor hayatını ne sağlığını tehlikeye atmaz (Öksüz, 2018, s. 131).

Özkan Sümer, Trabzonspor'da başkanlık yapmış, A Milli Takımın Trabzonspor kimliği taşıyan ilk teknik direktörü olmuş ve Türk futbol tarihinde birçok önemli göreve imza atmıştır. İstanbul'un önde gelen takımlarından Galatasaray'ı çalıştıran ilk Trabzon kökenli teknik direktör olarak da öne çıkmıştır. Sümer ayrıca Türkiye Futbol Federasyonu asbaşkanlığı, Trabzonspor Futbolcu İzleme Komitesi Başkanlığı, Trabzonspor yönetimi baş danışmanlığı, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Teknik Başdanışmanlığı gibi önemli görevler üstlenmiş ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği (TÜFAD) onursal Başkanlığı yapmıştır. Kulüpler Birliğinin kurulmasında çok önemli etkileri vardır (karadenizdesonnokta, 2020).

2. 6. Antrenör Kimdir Özellikleri Nelerdir?

Türk dil kurumunun Türkçe sözlüğünde antrenör sporcu yetiştiren kişi olarak tanımlanmaktadır. Bununla beraber antrenörün birçok farklı tanımı bulunmaktadır. Antrenör sporcuyu üst düzey başarı seviyesinde hazırlama becerisine sahip bedensel, kuvvet ve motivasyon sağlayıcı, beden eğitimi ve spor etkinliklerinde bulunan kişileri çalıştıracak güce ve bilgiye, bununla birlikte sosyo psikolojik kabiliyet ve donanıma sahip bulunan, sporcuyu yetiştiren ve çalıştıran kişiye denir (Keten, 1974).

Antrenörler, sporcularını bireysel ve takım olarak dünya çapında kabul görmüş teknik ve kurallara göre eğitilmelerini sağlayan, Spor ilkelerine teknik prensipleri ve kuralları öğreten mevkiidir. Günümüzde antrenör meslek olarak kabul görmektedir bunun yanında antrenör yetiştirmek için beden eğitimi ve spor yüksek okullarında antrenörlük eğitim bölümleri açılmıştır antrenörlük eğitimi ile ilgili olarak kurum ve kuruluşlarda seminer ve kurslarda devamlı olarak verilmektedir (Antrenör Eğitim Yönetmeliği).

Antrenörlük karmaşık ve dinamik bir çabayı, sürekli gelişen ve değişen çeşitli mesleki becerileri öğrenme ve bunları antrenman ortamında sporculara uygulayarak öğretme sanatıdır

(Cushion, Armour ve Jones, 2003). Antrenörlüğün doğasında İnsanların birbiriyle etkileşiminin sınırı yoktur. Diğer tüm başarı alanlarında olduğu gibi spor alanında da antrenörlerin psikolojik bilişsel ve davranışsal sonuçları sporcuya teşvik etmede çok etkin bir rolü vardır (Whitehead, Telfet ve Lambert, 2013). Antrenörlerin bu etkin rolü sayesinde sporcuların beceri performans eğlenme grup süreçleri ve psikososyal gelişimi etkilenir (Cumming, Smith ve Smoll, 2006). Özellikle sporda antrenörlerin göstermiş oldukları davranışlar ve sporcuların bu davranışlara vermiş oldukları tepkiler yüksek kalitede bir antrenör sporcu ilişkisi kurulmasında önemli bir kriterdir (Vella, Oades ve Crowe, 2010). Antrenörün, kişi ve grup ile doğru iletişim kurabilmesi için kendisinde bazı iletişim becerileri bulunmaktadır. Etkileyici konuşma becerisi bunların en önemlisidir. Antrenör, izleyicilerini ne kadar etkileyebilirse başarı düzeyi de o derecede artmaktadır. İkna kabiliyetinin etkileyici olmasının yanı sıra iyi bir dinleyici olma becerisi de antrenörde mutlaka olması gereken iletişim becerilerindedir. Antrenörün diğer becerileri; olaylara farklı açıdan bakabilme ve olumlu yaklaşım odaklı olma, geribildirim becerisi sergileme, eğitici kapsayıcı ve öğretici tavır içinde olma ve beden dilini iyi kullanma olarak sıralanabilir (Martens, 1998).

2. 6. 1. Antrenör Sporcu İletişimi Nasıl olmalıdır?

Oyuncu gruplarının veya bireysel olarak sporcuların ve antrenörlerin başarılarının Önemli ölçüde sağlam ve güçlü bir iletişim becerisine bağlı olduğu iletişimin ne kadar kuvvetli olursa o kadar başarılı olunabileceği söylenmektedir (Yukelson, Weinberg, Richardson, 1983). Bu bağlamda başarılı bir antrenör olabilmek için bağlı olduğu grupla ilgili her ne sorunla karşılaşırsa karşılaşılsın iyi bir iletişim becerisi sergilenmelidir. İyi bir antrenör olabilmenin bir kriteri de mesajları doğru iletebilmek iletilen mesajları anlayabilme konusunda yetkin biri olabilmektir (Gibson, Ivancevich, Donnely, Hill, 1997).

Antrenörlere sporcularıyla ilişkilerinde kolaylık sağlayacak önerileri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Olumlu şeylere odaklanmalı ve olumsuzluklara karşı dürüst davranılmalı.
- İyi performansı güçlendirmek için övgüyü kullanmalı.
- Anlaşılması kolay kelimeler tercih edilmeli.
- Her çalışmada sporcularla iletişim kurulmalı.
- Sporcuların isimleriyle hitap edilmeli.
- Sabırlı olunmalı.
- Kısa ve öz cümleler kullanılmalı.
- Beden dili önemsenmeli (Hannula, 2007).

2. 6. 2. Antrenör Tipleri ve Özellikleri

Bir görüşe göre antrenörler davranış ve özellik açısından 5 kategoride değerlendirilmesi gerektiği düşünülür. Buna göre antrenörler:

1. Fazla disiplinli ve otoriter
2. Uysal ve iyimser ruha sahip
3. Asabi ve hareketli
4. Rahat
5. İş yapan görünen ve çabalayan, olarak sınıflandırılmışlardır

Antrenör, icra ettiği görevler ve taşıdığı yetki ve sorumluluklar açısından toplumun çok önemli kişisidir. Antrenörler, fonksiyonlarını etkili ve verimli bir şekilde yapabilmek için bir takım niteliklere de sahip olmalıdırlar (Temel, 2010). Araştırmacılar bunları özellikleri dört ana grupta toplamışlardır.

2. 6. 2. 1. Antrenörün entelektüel özellikleri

Antrenör, düşünen, düşündüğünü yorumlayan, fikir yürüten, karar veren, plan yapan bir kimse olabilmesi için şu entelektüel özelliklere sahip olmalıdır.

- Genel kültür: Bir yönetici birçok konuda bilgi sahibi olmalıdır.
- Mantıklılık: Genelden ayrıntılara ve ayrıntılardan genele ulaşabilmelidir.
- Analiz ruhu: Bir olayın nedenlerini analitik olarak incelemeli ve mantık çerçevesine oturtmalıdır.
- Sentez ruhu: Bir olayın değişkenlerini bir çözüm veya plan yapmak için bir araya getirebilmelidir.
- Sezgi gücü: Fırsatları ve tehlikeleri önceden görebilme becerisine sahip olmalıdır.
- Hayal gücü: Gelecekteki olayların olası gelişmelerini zihinde canlandırabilmelidir.
- Muhakeme (yargı gücü): Doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden, haklıyı haksızdan ayırt edebilmelidir.

Bu nitelikler ve özellikler, antrenörün çevresindeki insanları etkilemesine, onlara yol göstermesine, düşüncelerini ve kararlarını kabul ettirmesine ve yönlendirmesine yardımcı olacaktır (Eren, 2007).

2. 6. 2. 2. Antrenörün Sosyal Özellikleri

Antrenör kendisini çevresine, kulüp içindeki alt kademesinde ve varsa üstlerine, kabul ettirebilmek için şu özelliklere sahip olmalıdır:

- Dış görünüm, giyim tarzı ile çevresinde itibar görmelidir
- Belirli bir gruba hitap edebilecek yetkinlikte olmalıdır
- Grup yapılarını, ortak amaç, değer ve duygularını anlayabilmelidir
- Kendisi ile çalışacak her insandan yeteri kadar yararlanmayı bilmeli ve onlarla işbirliği edebilmelidir
- Bilgi, tecrübe, adalet, hakkaniyet, güven, özel hayatındaki dikkatlilik ile çevresinde etkili, otorite sahibi ve ikna gücü olan bir kimse olarak tanınmalıdır (Temel, 2010).

2. 6. 2. 3. Antrenörün Psikolojik Özellikleri

Çağdaş antrenörler, kendilerini insan ilişkilerinde üst düzeyde geliştirmiş ve kanıtlamış antrenörlerdir. Her takım kendisi için spor psikoloğu veya benzeri donanımda yetkin birini bulma şansına sahip değildir. Antrenörlerin bazı psikolojik danışma becerilerine sahip olarak, sporcuları ile ortak denklemde buluşarak bunları uygulaması gerekmektedir (69, 70).

2. 6. 2. 4. Antrenörün Karakterine İlişkin Özellikler

Bir antrenörün başladığı işi başarı ile sonuçlandırabilmesi ve hareketlerinde tutarlı, etrafına güven veren bir kişi olabilmesi için şu karakter özelliklerine sahip olmalıdır.

- Akıl ve duygu arasında denge sağlamalıdır. Başka bir ifade ile objektiflik çerçevesinde hareket etmelidir.
- Değişen koşullara, ortamlara ve değişik kişilikteki insanlara uyum gösterebilmelidir.
- Dikkatlilik
- Kontrollü olma (ihtiyatlılık).
- Girişkenlik (riski göze alabilme cesareti)
- Hafıza yönü kuvvetli olmalıdır. Önemli olay, kişi ve çevresel değişkenleri aklında tutabilmelidir.
- Dinamiklik: Birçok konu ve olayları yerinde ve zamanında izlemeli ve tedbirler almalıdır
- Düzenlilik: Her şeyi yerli yerinde tutmalı, dosya ve arşivleme sistemi içinde çalışmalıdır
- Yöntemlilik: İşleri yaparken ve yaptırırken yararlılığı ispat edilmiş yol ve yöntemlerden yararlanmalı, işleri acillik durumuna göre sıraya koyarak yürütmelidir.
- Süratlilik: İşleri geciktirmeden zamanında yürütmelidir
- Ciddilik: Her işe gereken önemi vermeli, hiçbir tehlike ve sorunu küçümsememelidir (Temel, 2010).

2. 7. Antrenör Tipleri

Antrenman her sporda çok önemlidir. Antrenörlerde spor bilgisi, tecrübesi ve deneyiminin yanı sıra antrenörlerin kişilik özellikleri antrenör tiplerine göre farklılık göstermektedir. Çünkü her antrenörün farklı özellikleri vardır. Bir antrenör, müsabaka öncesi ve sonrasında nasıl hazırlanacağını, hangi taktik ve teknikleri kullandığını, nelere dikkat etmesi gerektiğini ve hangi disiplini kullandığının rolünü belirler. Harekete geçirir ve öğretir (Bandura,1997).

2. 7. 1. Otoriter Antrenör (Otokratik Yaklaşımlı) Tipi

Bu nitelikteki antrenörler, yeni antrenör olmuş, deneyimsiz ve tecrübesiz gençlerdir. İnsanlara ve sporculara güvenmeyen, sesini duyurmak isteyen, sürekli talimat veren, esprili, cezalandırıcı, hoşgörüsüz, ne pahasına olursa olsun kazanma hırslı, sert bir üslup kullanan, her şeyi kendi başarısı sanan antrenör tipidir. Spor endüstrisi hakkındaki cehaletlerini otorite ile saklamaya çalışıyorlar (Tuckman,1981). Bu tip antrenörler, uyguladıkları metotlarla sporcular veya tüm takım üzerinde olumlu veya olumsuz farklı etkiler ortaya çıkarmaktadır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz (Tuckman,1981).

Olumlu etkileri: Sporcuların antrenörlerine tam itaat ettiklerinden dolayı ortaya çıkan aşırı disiplin sporcuların hedeflerine ulaşması için elinden geleni yapmasını zorunlu kılmayı sağlayacaktır.

Olumsuz etkiler: Başarısızlıkların üst üste gelmesi sporcuların ve takımın çok çabuk demorize olmasını sebebiyet vereceğinden sporcuların veya takımın tekrar toparlanması zorlaşacak ve takımın kolayca dağılmasına yol açacaktır.

- Sporcunun spordan zevk almasını engeller.
- Sporcu kendi kararlarını veremez.
- Sporcu antrenörden korktuğu için kendisi için değil antrenör baskısından kurtulmak için kazanmaya çalışır.
- Sporcuya kendi gelişimi için fayda sağlamaz.

2. 7. 2. Uysal ve İyi Huylu Antrenör Tipi

Bu tür eğitimciler tutum ve eylemlerinde nazik, samimi, doğal, hoşgörülü ve merhametli kişilerdir. Müsabaka öncesi ve sonrasında her zaman sporcularıyla birebir, sporcularına yardımcı olmaya çalışan, sorunlarını çözmek için iyi iletişim kuran girişimci antrenörlerdir (Tuckman, 1981). Karşılıklı sevgi ve saygı takımın moral ve motivasyonunu artırdıkça rekabette başarı sağlanır edilir. Bazen bir koçun aşırı hoşgörüsü bir otorite boşluğu yaratabilir (Çalışkan, 2001).

2. 7. 3. Gergin ve Hareketli Antrenör Tipi

Bu tip antrenörler kendine güvenmeyen, düşüncelerini tarafsız olarak ifade etmeyen, kaygılı ve huzursuz, temel kuralları olmayan antrenörlerdir (Tuckman,1981). Bu tip antrenörlerin herhangi bir tartışmada tarafsız olamamaları ve sporcularına güven verememeleri sporcularını umursamadıklarını göstermektedir. Yetkili bir eğitime benzer, ancak farklılıkları vardır (81).

2. 7. 4. Yapar Görünümlü ve Gayretli Antrenör Tipi

Bu tip antrenör bilim insanıdır, yeniliklere açık, ikna edici ve düşüncelerinin netliği ile etkileyicidir, davranımlarıyla sporcuları sakinleştirir (Tuckman,1981).

2. 7. 5. Uzlaşmacı Antrenör (İşbirlikçi Antrenör)

Bu tip antrenör, Sporcunun müsabaka sonucunda başarılı ya da başarısızlıktan çok sporcunun kabiliyet ve yeteneklerinin gelişmesini sağlar. Antrenör, sporcuların düşüncelerini ve yeteneklerini birlikte değerlendirerek sporcularıyla iyi bir iletişim ve etkileşim kurarak, belirlenen amaçlara ulaşmak için ortak hareket ederler. Uzlaşmacı antrenörler, sporcuları ile iletişimlerini kuvvetli olması ve sporcunun yeteneklerinin gelişmesini sağladığından sporcuya güven daha üst seviyede gerçekleşmesi sporcunun moral ve motivasyonlarını yükseltir (Bandura, 1997).

2. 7. 6. Liberal Antrenör Tipi

Bu tür bir antrenör, sorumluluklarını dikkatsizce ihmal etmeden olayların olmasına izin verir. Özellikle liberal bir yaklaşımda, antrenör sorumluluklarını tam olarak yerine getirmediği ve tanımlanmış bir amacı olmadığı için, ilgisizlik ve disiplinsizlik, bencillik ve sporcunun becerilerini geliştirmesi sporculara fayda sağlamaz (Tuckman, 1991). Bu, antrenörler topu havaya fırlattığı ve sonra bırakıp sporcuların istedikleri gibi oynamasına izin verdiği bir “bebek bakıcısı” tarzıdır. Bu, otoriter bir koçtan (otokratik yaklaşım) daha iyi olsa da, iyi bir çalışma şekli değildir (Donald, 2003).

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama süreci, veri analizi, geçerlik ve güvenilirlik başlıklarına yer verilmiştir. Türk ve Trabzon futboluna farklı görevlerle hizmet etmiş ve önemli başarılar elde eden Özkan Sümer'in bu başarılarında sahip olduğu kültür, kişilik, iletişim ve spor felsefesini içeren biyografi türünde bir araştırmanın sporcu, antrenör, taraftar ve aile yakınlarının görüşleri ile ortaya konulan bulgular aşağıda verilmiştir.

3. 1. Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Özkan Sümer'in sporculuk hayatının analiz edilmesi amacıyla sözlü tarih çalışması yapılmıştır. Yapılmış ampirik ve teorik çalışmanın bulunmaması, yazılı kaynak ve dokümanların sürekli olmaması nedeniyle incelenecek fenomenin değişim sürecini göstermede yetersiz olduğu durumlarda araştırmacıya fırsat sunan bir yöntem olan sözlü tarih çalışması kullanılmıştır (Portelli, 1998). Başka bir ifade ile insanı ana bilgi kaynağı olarak kullanarak geçmiş deneyimlerin aktarılmasını sağlayan bir süreçtir. Son dönemlerde sözlü tarih metodunun ve yerel tarihçiliğin gelişiminde etkili olan en önemli etken, her ailenin ve her yerin kendine ait bir tarihinin olabileceği düşüncesidir (Caunce, 2001). İnsanların bireysel deneyimlerini ve anılarını derleyerek geçmişe dair bilgi edinmeyi amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, genellikle sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilerin kaydedilmesi ve analiz edilmesi yoluyla gerçekleştirilir. Portelli (1998), sözlü tarih çalışmasının, tarih yazımına kişisel perspektifler ve deneyimler katarak, yazılı belgelerin yetersiz kaldığı yerlerde önemli bir boşluğu doldurduğunu belirtir.

Sözlü tarih çalışması şu adımlarla yapılır:

- Araştırma Sorularının Belirlenmesi: Araştırmacı, çalışmanın amacını ve odaklanacağı konuları belirler.
- Katılımcıların Seçimi: Araştırmanın konusuyla ilgili deneyimleri olan kişiler belirlenir ve bu kişilerle iletişime geçilir (Thompson, 2000).
- Görüşme Hazırlığı: Görüşmeler için uygun sorular hazırlanır ve etik onay süreçleri tamamlanır (Yow, 2005).
- Görüşmelerin Yapılması: Katılımcılarla yüz yüze veya telefon/çevrimiçi ortamda derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilir. Bu görüşmeler kaydedilir ve yazılı hale getirilir (Portelli, 1998).
- Veri Analizi: Toplanan veriler, temalar ve örüntüler belirlenerek analiz edilir. Bu süreçte, katılımcıların anlattıkları bağlam içinde değerlendirilir (Ritchie, 2003).

- Sonuçların Raporlanması: Elde edilen bulgular, araştırma soruları çerçevesinde raporlanır ve sözlü tarih çalışmasının sonuçları akademik ve toplumsal bağlamda sunulur (Thompson, 2000).

Sözlü tarih çalışması, bireysel hikayelerin ve kolektif belleğin anlaşılmasına katkıda bulunarak, tarih yazımında yeni perspektifler sunar (Yow, 2005).

3. 2. Çalışma Grubu

Özkan Sümer'in sporda başarılı kariyere ulaşmış olduğu Trabzon şehrinde bu başarılarla tanıklık etmiş olan ailesi, sporcu, antrenör, yönetici, taraftar vb. kişilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminin temel prensibi, önceden belirlenmiş bir dizi kriteri karşılayan tüm durumların incelenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2012). Ölçüt olarak çalışma grubuna katılım sağlayanların Özkan Sümer ile hatıraları olan ve onu yakinen tanıyan kişilerdir. Bu bağlamda çocukluğu, spora başlaması, eğitim hayatı vb. konularda literatür taraması yanı sıra o döneme tanıklık etmiş arkadaşlarının görüşlerine yer verilmiştir. Çalışma grubu seçiminde maksimum çeşitlilik de kullanılmıştır. Küçük bir örneklem grubu içerisinde probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum seviyede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018) bu yöntemde amaçlanmaktadır. Ayrıca kişiliği, hayata bakış açısı ya da hayat felsefesinin tespit edilmesinde yine onunla paylaşımda bulunan, aile, arkadaş, sporcu, antrenör vb. kişilerin görüşleri alınarak çeşitlilik sağlanmıştır. Futbolda sahip olduğu misyon ve görev konusunda sporcu, yönetici, antrenör ve taraftarlardan bilgi alınmıştır. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıları Kişisel Özellikleri

Değişken	Düzyey	F	%
Yaş	25-46 arası	1	10,0
	47-60 arası	5	50,0
	61-75 arası	2	20,0
	76-86 arası	2	20,0
Cinsiyet	Kadın	2	20,0
	Erkek	8	80,0
Yakınlık Derecesi	Aile	1	16,6
	Sosyal Çevresi	2	33,3
	Taraftar	2	33,3

Katılımcıların yaşı 27 ila 86 arasında değişiklik göstermektedir. Katılımcılardan biri 25-35 (%10) yaş arasındadır. 5 tanesi 47-60 (%50) yaş arasındadır. 2 tanesi 61-75 (%20) yaş arasındadır. 2 tanesi de 76-86 (%20) yaş arasındadır. Katılımcılar Cinsiyetlerine göre kategorilendirilmiştir. 8

(%80) tanesi erkek 2 (%20) tanesi kadındır. Yakınlık derecelerine göre 3 tanesi aile (%30), 5 tanesi sosyal çevresi (%50), 2 tanesi taraftar (%20) olarak belirlenmiştir. Katılımcılar bulgularında yer alan tablolarda ve açıklamalarda daha rahat ifade edilebilmesi için kodlanmıştır. Katılımcılardan Şenol E1, Hüseyin E2, Rasim E3, Metin E4, Hamdi E5, Yusuf E6, Taraftar olarak Kemal E7 ve Orhan E8, Kamer K1, Cansev K2 olarak kodlanmıştır. Katılımcılardan Şenol 1952 doğumlu olup Trabzonspor efsaneleri arasındadır. Trabzonspor'la beraber 22 kupa kazanmıştır. Katılımcılardan Hüseyin 1979 Trabzon doğumludur. Türkiye'de çeşitli takımlarda futbol oynamış ve günümüzde de antrenörlük yapmaktadır. Katılımcılardan Rasim, Özkan Sümer'in aile fertlerinden biridir. Ona en yakın isimlerden birisidir. Katılımcılardan Metin, Özkan Sümer ile beraber çalışmış bir isimdir. Katılımcılardan Yusuf, Özkan hocanın Türk futboluna kazandırdığı isimlerden biridir. Katılımcılardan Hamdi, Trabzonspor'un eski oyuncularından biri olup milli takımda da Türk futboluna hizmet etmiş bir isimdir. Katılımcılardan Kemal 1960 doğumlu olup Trabzonspor'un tüm başarılarına şahitlik etmiş biridir. Katılımcılardan Orhan 1969 doğumlu olup Özkan Sümer'in antrenörlük ve yöneticilik yıllarına şahitlik etmiş biridir. Katılımcılardan Kamer ve Cansev Özkan Sümer'in aile fertlerinden olup tüm hayatına şahitlik etmişlerdir.

3. 3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan soru sorma ve cevaplama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak nitelendirilen görüşme tekniği kullanılmıştır (Ekiz, 2009). Bu katılımcıların belirli bir konu hakkında düşüncelerini serbestçe ifade etmelerine olanak tanıyan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır (Bogdan & Biklen, 2003). Bu teknikte, araştırmacı soruları önceden hazırlasa da, katılımcıların verdikleri yanıtlara göre sorulara eklemeler yapabilir veya değişiklikler gerçekleştirebilir (Ekiz, 2009; Özgüven, 2004).

Görüşme yapılmadan önce ilgili alan-yazın (kitap, dergi, gazete, belgesel, fotoğraf) taranmış, sporda başarı elde etmiş bu görev adamının hayatını analiz etmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır. Sorular iletişim fakültesi, Türkçe eğitimi ve Beden eğitimi ve spor alanında görev yapan öğretim elemanlarının kontrolüne hazırlanan görüşme formu sunulmuştur. Onlardan gelen dönütler sonucunda hazırlanan soru içerikleri; çocukluk yılları, aile yapısı, kişiliği, askerlik görevi, futbolla tanışması, antrenörlük kariyeri, çalıştığı kulüpler, spor ahlakı, elde ettiği başarılar, aldığı ödüller, yetiştirdiği futbolcular gibi başlıkları kapsamıştır. Görüşmeler gerçekleşmeden ve alana inmeden kimlerle görüşülmesi gerektiğine ilişkin araştırma yapılmış ve onlara erişim sağlanmıştır. Onların gönüllü katılımı ile Özkan Sümer ile ilgili kapsamlı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Sümer'in çocukluk, sporculuk ve antrenörlük dönemlerine şahitlik etmiş futbol ve iş arkadaşı, futbolcu ve antrenör arkadaşları, yetiştirdiği futbolcular, taraftar ve ailesi ile görüşmeler yapılmıştır.

3. 4. Veri Toplama Süreci

Araştırmaya yönelik gerekli etik kurul izni alındıktan sonra, belirlenen kriterlere göre katılımcılar araştırmaya davet edilmiştir. İlk önce araştırmanın amacı katılımcılara açıklanmış, gönüllü katılım sağlamak isteyenler araştırmaya dâhil edilmiştir. Görüşmeler araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeyi kabul eden katılımcıların uygun gördükleri zaman ve mekânda görüşmeler gerçekleşmiştir. Görüşmeler başlamadan önce katılımcı ile samimi bir havanın oluşması için genel sohbet edilmiş ve araştırmanın amacı hazırlanmıştır. Elde edilen verilerin sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağı belirtilerek rahat bir görüşme ortamı sağlanmıştır. Görüşmenin seyrinin aksamaması için katılımcılardan onay alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Bu görüşmeler yaklaşık 11,00 dk ila 38,00 dk arasında sürmüştür. Her bir katılımcı ile görüşme bir seferde yapılmıştır. Katılımcılara istedikleri zaman görüşmeye ara verebileceklerini ya da sonlandırabilecekleri belirtilmiştir. Çalışmaya katılım ve katkı sağladıkları için teşekkür edilmiştir. Görüşme soruları her ne kadar önceden hazırlanmış olsa da, görüşmenin seyrine göre sonda sorular katılımcılara yöneltilmiş ve soruların sıralarında değişiklik yapılmıştır. Ses kayıt cihazı ile elde edilen veriler yazıya araştırmacılar tarafından aktarılmış, analize hazır hale getirilmiştir.

3. 5. Araştırma Ortamı

Araştırma konusu ile ilgili katılımcıların görüşlerini almak için irtibat sağlanmış ve onların uygun buldukları zaman ve mekânda görüşme yapmak üzere randevulaşılmıştır. Araştırma konusuna uygun bir görüşme gerçekleştirilmesi için ortam ve koşullar önemlidir. Bu durum araştırmacı tarafından katılımcılara belirtilmiş ve görüşmenin seyrini etkileyebilecek mekânlardan uzak mekânlar tercih edilmiştir. Böylece görüşme esnasında araştırmacı ile katılımcının iletişimini bozabilecek ses, gürültü vb. etkenlerin en aza indirgenmesine özen gösterilmiştir. Hedef kaynak olan katılımcıların kendilerini rahat hissetmeleri ve iyi ifade edebilmeleri için mekân seçiminde onların istekleri dikkate alınmıştır. Görüşmeye katılan katılımcıların görüşme ile ilgili zaman ve mekâna ilişkin kayıtları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Görüşmelerin Gerçekleştiği Zaman ve Mekân Bilgileri

Katılımcı	Görüşme Tarihi	Görüşme Saati	Görüşme Mekânı
Şenol	17.04.2024	36,39	Meydan Otel
Metin	03.05.2024	21,12	Trabzonspor Tesis
Hamdi	03.05.2024	20,30"	TFF Binası
Kemal	15.05.2024	12,10	Söğütlü Kafe
Orhan	20.05.2024	13,26	Çalışma Ofisi
Kamer	22.05.2024	12.50	Beşirli Ofis
Hüseyin	06.06.2024	47,22	Yıldızlı Ofis
Rasim	16.06.2024	20,59	Beşirli Ofis
Cansev	21.06.2024	11,30	Çalışma Ofisi
Yusuf	23..06.2024	11,20	FaceTime

Tablo 2’de katılımcılar ile yapılan görüşmelere ait tarih, saat dilimi ve mekânlara ait bilgilere yer verilmiştir. Katılımcılar ile görüşmeler randevu alınarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 17.04.2024 ile 23. 06. 2024 tarihleri arasında katılımcılarla bire bir yapılmıştır. Katılımcıların uygun gördükleri mekânların tercih edilmesine özen gösterilmiştir.

3. 6. Veri Analizi

Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi, verilerin tanımlanması, kodlanması ve kategorileştirilmesi sürecidir (Patton, 2014). İçerik analizinin amacı, sayıca fazla olan metin yığnında, araştırma sorusu açısından önem arz eden ortak bilgileri tespit etmek ve değerlendirmektir (Gökçe, 2006). Verilerin analizi için öncelikli olarak katılımcılardan elde edilen görüşme kayıtları araştırmacılar tarafından metne aktarılmıştır. Ses kayıtları tekrar dinlenerek yazılı metinlerdeki eksiklikler giderilmiştir. Katılımcılardan elde edilen görüşme formlarına katılımcıları temsil eden rumuz isimler verilmiştir. Görüşme metinleri satır satır okunmuş ve araştırmacılar tarafından araştırma problemi kapsamında kodlama yapılmıştır. Kod listesi oluşturulmuştur. Nitel araştırma alanında çalışan bir araştırmacıyla kodlar mukayese yapılmıştır. Çalışmanın amacı ve bu amaca ulaşmak için oluşturulan alt amaçlar dikkate alınarak, elde edilen kod yığnları mantıklı şekilde ortak özelliklere göre bir araya getirilerek, alt kategori ve kategorilere ulaşılmıştır. Bu süreçte, bu kategori ve alt kategoriler birbirleri ile ilişkilendirilerek tablolandırılmıştır. Elde edilen bulguların yorumlanmasında katılımcı görüşleri ve ilgili alan yazından faydalanılmıştır.

4. BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma konusu olan Özkan Sümer'in biyografisini incelemek amacıyla yapılan görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Sahip Olduğu Kişilik Özelliklerine İlişkin Görüşler

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Katılımcı görüşleri
Hümanist	Dürüst İnsana saygılı Sözünün eri Arkadaş canlısı Dedikoduyu sevmeyen	E1,E2,E3,E4, E 5,K2	“Dedikoduyu hiç sevmezdi, onun olduğu yerde başkalarının aleyhine kimse konuşamazdı, izin vermezdi.” (E4)
Kararlı	Kuralcı Dakik Kendinden emin İlkeli/prensipli	E1,E2, E4, E5,K1,K2	“Özkan'ın çocukluktan beri devam eden özelliği inatçılığı ve dakikliğidir. Çocuklukta da bir yere gidilecekse o saatte oraya gelmeyen olursa Özkan'dan çekeceği vardı.” (E3)
Elit	Gelişime açık Çağın ötesinde Evrensel Vizyonlu Karizmatik	E1,E5,E7,E8	“Kendini geliştirmek için her türlü araştırmaya açtı. Bu araştırmaları yapan biriydi dolayısıyla bazen fikirleri toplum içinde tepki görse de zaman içinde kabul görmeye başladı” (E1)
Toplam	f (9)		

E1: Şenol E2: Hüseyin E3: Rasim E4: Metin E5: Hamdi E7: Kemal E8: Orhan K1: Kamer K2: Cansev

Tablo 3’de katılımcılara Özkan Sümer’in Sahip olduğu kişilik özelliklerine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Olumlu yönde görüşler 3 kategori altında değerlendirilmiştir. Kategorilerden Hümanist kategorisine ilişkin görüşler bildiren Yusuf ve Cansev ’in görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

E6: Herkesle şakalaşabilen kimseyi kendinden aşağıda görmeyen ama herkese hak ettiği değeri gösteren biriydi”

K2: Bana göre babam çok dürüsttür. Zaten bu yüzden bazen eleştirilmiştir. Düşünmeden söylerdi Kafasından geçeni.

Kategorilerden Kararlı kategorisine ilişkin görüş bildiren Kamer ve Hamdi’nin görüşleri:

K1: En önemli özelliği kararlı olmasıydı. Bir şeyi yapmaya karar vermişse asla durduramazsınız. Bir şeyi daha yemeyeceğim dediye daha yemezdi. İnsanlar yapma dese ’de bildiğinden vazgeçmezdi.

E5: Hayatı çok profesyonel yaşayan bambaşka bir insandı.

Kategorilerden Elit kategorisine ilişkin Kemal ve Orhan’ın görüşleri şu şekildedir:

E7: Trabzon insanına modernlik katmıştı. Moderni yani. Sert karizmatik bir hali vardı

E8: Entelektüel, Elinde kitapla gezen çalışan, herkesten farklı görünen bir insandı. Karizmatik giyinirdi. Yakışıklı adamdı. Hoca olarak bazı insan hocalığa yakışmaz ama o tüm mevkilere yakıştırdı.

Tablo 4: Özkan Sümer'in Olumsuz Kişilik Özelliklerine İlişkin Görüşler

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Katılımcı görüşleri
Hırs	E1,E2,E5, E8	Katı kurallar Israrcı Kavgacı Acımasız	"O dönem farklıydı. Eğitim anlayışı biraz daha sert ve katıydı.. Oyuncunun neyi eksik ve fazla yaptığını gösterirdi. Kalbinden ne geçerse ağzından da o çıkıyordu" (E2)
	f(4)	Toplam	

E1: Şenol E2: Hüseyin E5: Hamdi E8: Orhan

Tablo 4'de Özkan Sümer'in Olumsuz Kişilik Özellikleri Hırs Kategorisi adı altında ilişkilendirilmiştir. Hırs kategorisine uygun görüşlerini belirten Şenol, Hamdi ve Orhan'ın görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

E1: Özkan abide kendi içinde, gençliğinde top oynarken kavgacıydı, hırçındı ve sertti. Oyun yapısı olarak da sertti. Genel yapısı da öyleydi. Kavgacı, haksızlığa gelemeyen hatta haklarını aramak için çok saldırgan bir yapısı vardı.

E5: Özkan Hoca biraz sertti. İyi günlerimiz olduğu kadar kötü günlerimizde oldu. Onun idmana gelmesini istemezdik. Bizden sorumluluk almamızı isterdi ama olumsuz bir hareket yaptığımızda sert tavırlar sergilediği için çekinirdik açıkçası. Bize karşı sert ve katı idi.

E8: Dışarıda çok sever şakalaşır ama saha içinde sertti yani.

Sert gözükdü çok kuralcı olduğunu duymuştum. Hatta bir keresinde idmana kendisi bilerek geç kalmış ve kendisine ceza kesmişti.

Tablo 5. Futbol (Oyun) Anlayışı Nasıldı?

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Katılımcı görüşleri
Olumlu Bakış Açısı	Baskılı Futbol	Şok Pres, Önde baskı, Coşkulu	E1,E4,E5,E7,E8 "..Sahanın her tarafında pres yapan futbol, futbolun geçişini iyi yapan" E2 "Karakterine, Karadeniz'e, şehrimize uygun oyun modellerinden bir tanesi olan çok presli oyun oynatırdı"E4
	Fiziksel Güce Dayalı Futbol	Erken form, Heybetli, Dişe diş	E1,E2,E7,E8 "Erken form yakalanır, erken düşüş olurdu" E1 "Özkan Hoca Karadeniz'in sert dalgalarıyla mücadele eden oyuncularla beraber bir sistem ve oyun ortaya çıkarttı"E2
	Yenilikçiliği İçeren Futbol	Müdahaleci, Bilimsel, Varyasyon, Teknik	E1,E4,E5,E6,E8 "Özkan Hoca futbola yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Bilimle futbola beraber yaşardı. Bilim adamıydı diyebiliriz. Sonra ön direk arka direk gibi varyasyonları vardı. Bu işlere kafa yorardı. Çalıştırdı bunların üzerine"E5
	Toplam	f(14)	
Olumsuz Bakış Açısı	Aceleci Futbol	İnatçı, hırslı, Dengesiz,	E1,K1,K 2 "Özkan abinin o zamanki önde baskı yapma anlayışını o günlerde yaptık mesela. Yanlış yaptığımızda oldu. Bindirme yaparken hatalar olabiliyordu" E1
	Toplam	f(3)	

E1: Şenol, E2: Hüseyin, E4: Metin, E5: Hamdi, E6: Yusuf, E7: Kemal, E8: Orhan, K1, Kamer, K2: Cansev

Tablo 5’de Katılımcılara Özkan Sümer’in Oyun anlayışı sorulduğunda kısmen birbirine benzeyen cevaplar vermişlerdir. Bu değerlendirmeler 3 başlık altında değerlendirildiğinde Baskılı futbol, fiziksel güç ve yenilikçi futbol kategorileri ortaya çıkmıştır. Baskılı Futbol anlayışı olduğuna dair fikir beyan edenlerden Kemal ve Orhan’ın görüşleri aşağıda verilmiştir:

E7: Baskılı oynatmaya çalışır, Trabzonspor herkesi yenecek güçtedir derdi.

E8: Onun zamanında Trabzonspor çok hırslı, coşkulu oynardı. Yanılmıyorsam şok presi de o icat etmişti. Özkan Hoca Trabzon insanı gibi sağı solu belli olmazdı. Futbolu da öyleydi, coşkulu, baskılı.

Katılımcılardan fiziksel güç üzerine ifadeler veren Hüseyin ve Yusuf’un görüşleri aşağıda verilmiştir.

E2: Fiziksel tarafı güçlü, sahanın her tarafında pres yapan futbol, oyunun geçiş yönünü iyi yapan, genelde 4-2-3-1 tarzında oyun anlayışı vardı.

E6: Kazanmak için herkesten çok koşacaksınız güçlü olmak zorundasınız dedi ama bunun yanında futbolun gelişen yönünü hep takip eder. Dünyada neler oluyor onları analiz eder ve bize hep: rotanızı dünyaya çevirin derdi.

Katılımcılardan yenilikçi futbol anlayışına sahip olduğunu düşünen Metin’in görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

E4: Bir gün odasına ziyarete gittik. Masasının üstünde yedi tane kitap vardı. Bölünmüş, okuduğu kısımları ayırılmış. Hocam hayırdır hepsini okuyor musunuz deyince hepsini bir anda okuduğunu ve onların notunu aldığını söyledi. Özkan hoca okuduğu kitaplardan bile antrenman dril hazırladı. Farklı biriydi. Onu şimdi anlatmaya kelimeler yetmez.

Özkan Sümer’in oyun anlayışında olumsuz yönlerinde bulunduğunu belirten bazı katılımcıların görüşleri Aceleci Futbol kategorisi altında tabloda verilmiştir. Bu görüşlere sahip katılımcılardan Şenol’un görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

E1: Erken form yakalanırdı erken düşüş olurdu. İkisi de farklıydı bu konuda ama ikisi de başarılı oldu. Özkan hoca da fazla müdahale ederdi. Denemeden anlayamazsın yaşayınca dersin bu yanlış ya da doğru. Özkan abinin önce baskı yapma anlayışı o günlerde yaptık biz mesela. Yanlış yaptığımız da oldu. Bindirme yaparken hatalar olabiliyordu. Zaman kayıpları oldu mu evet oldu. Bunlar yaşanacaktı. O yüzden araştırmaya, yeniliğe açık, çok çalışkandı. Evinden çevresinden daha önemli olduğunu düşündüğü bir meslek yapmaya çalıştı Özkan abi.

Tablo 6. Antrenman Metotları Hakkındaki Görüşler

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Katılımcı görüşleri
Disiplin	Kuralcı Sert Ceza	E1,E2,E3,E6	“Davranışlarındaki sertliği de vardı. Bağırıldığı zaman çocuk kırıldı gitti yani. Bağırarak değil de ona iş bilincini vermek, sorumluluk vermek başka bişey.”E1
Bilimsellik	Varyasyon, Bakış açısı, Araştırma, Yenilik,	E1,E2,E5,	“Bilimle futbolu beraber yaşardı. Bilim adamıydı diyebiliriz. Sonra ön direk arka direk gibi varyasyonları vardı. Bu işlere kafa yorardı yani.”E5
Toplam		F (5)	

E1: Şenol, E2: Hüseyin, E3: Rasim, E5: Hamdi, E6: Yusuf

Tablo 6’da katılımcılara Özkan Sümer’in antrenman metotları sorulduğunda 2 Kategoriden oluşan cevaplar verilmiştir. Kategorilerden disiplin kategorisine ilişkin Rasim’in görüşleri aşağıda verilmiştir:

E3: Kendine de birçok defa ceza verdi. Genellikle sporculara verdiği ceza türünden olduğu için söylüyorum. Geç gelene ceza verirdi. Bir keresinde çok mücbir sebeplerden dolayı geç kalmak zorunda kaldı. Geldi çocuklara şöyle söyledi. Çocuklar ben geç kaldım benim için ne ceza düşünürsünüz. Çocuklar gülüştü olur mu öyle şey dedi. Tamam o zaman ben kendi cezamı kendim veririm dedi. Yönetim kuruluna söyledi..

Kategorilerden bilimsellik kategorisine ilişkin Şenol’un görüşleri aşağıda verilmiştir:

E1: Zaman kayıpları oldu mu evet oldu. Bunlar yaşanacaktı. O yüzden araştırmaya yeniliğe çok açık çok çalıştı..

Tablo 7. Trabzon ve Türk Futboluna Katkıları Hakkındaki Görüşler

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Katılımcı görüşleri
Rol Model	Fedakâr Akıl hocası Yönlendirme İdol	E1,E2,E5,E8 K1,K2,	“Trabzon’daki hocaların akıl hocasıdır. Ben mesela Trabzonspor kadın takımını çalıştırdığım dönemde ilk olarak onun yanına gitmişim. Hep fikirler verir yönlendirirdi..” (E5)
Adanmışlık	Sevda İnanç Azim Vazgeçmeme	E6,E7,E8,K1, K2,	“O Trabzonspor’u çok seviyordu. Onun en iyi olabilmesi için mücadele etti hep. Sadece Trabzonspor’da çalışmadı ama Trabzonspor’un yeri ayrıydı tabiki. Elinde olsa bir seksen sene daha yaşar Trabzonspor’a hizmet ederdi diye düşünüyorum..” (K2)
Yaratıcı	Kimlik Devrm	E5,E6,E8,K1, E4	“Özkan dede den sonra hem genç futbolcular hem de Trabzonspor Avrupa takımı kimliğini kazandığını düşünüyorum..” (E6)
Toplam		f (8)	

E1: Şenol, E2: Hüseyin, E3: Rasim, E5: Hamdi, E6: Yusuf, E8: Orhan, K2: Cansev

Katılımcılara Özkan Sümer’in Trabzon ve Türk futboluna katkıları nelerdir diye sorulduğunda Rol Model, Adanmışlık ve Yaratıcı adında 3 Kategori altında cevaplar vermişlerdir.

Cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir. Kategorilerden rol model kategorisine ilişkin Orhan'ın görüşleri aşağıda verilmiştir:

E8: Onun elinden geçen sporcu, hoca ve başkanların sayısı bini bulmuştur. Özkan Sümer'in eseri olan birçok sporcu vardır. O sadece çalıştığı dönemlerde değil çalışmadığı zamanlarda da insanlara destek olan biriydi...

Kategorilerden Adanmışlık kategorisine ilişkin Kamer'in görüşleri aşağıda verilmiştir:

K1: Trabzon'a kattıklarını futbolla sınırlandırmamak lazım. İnsanları çok kez mutlu ettiğini düşünüyorum. Trabzonspor bir devrim yapmışsa Özkan hocanı buda katkıları çok büyük...

Kategorilerden yaratıcı kategorisine ilişkin Metin'in görüşleri Aşağıda verilmiştir.

E4: Özkan hoca Türkiye'de devrim yapmış insanlardan bir tanesidir. Bunu açarsak örnek teşkil etmiştir. Trabzon antrenörleri de onun açtığı yoldan göstermiş olduğu örneklerden yola çıkarak bir dönem Türkiye'nin her tarafında hocalık yapmışlardır...

Tablo 8. Futboldaki Gelişmelere Bakış Açısı Hakkındaki Görüşler

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Katılımcı görüşleri
Araştırmacı	İnceleme Analizci Sistem	E2,E6,E8,	“Özkan Hoca o kısır döngüde araştırarak, kendi fikirlerini uygulayarak bir oluşum ortaya koydu..” (E2)
Vizyon	Yenilikçi Takipçi modern	E3,E5,E6, K2	“Futbolun gelişen yönünü hep takip eder. Dünyada neler oluyor onları analiz eder ve bize hep : Rotanızı dünyaya çevirin derdi..” (E6)
Gelişim	Taktik Teknik Beceri Yetenek	E1,E2,E3, E5,E8,K2	“Özkan hoca çok okurdu kendini geliştirmek için her türlü araştırmaya açtı..” (E1)
Toplam		f (7)	

Katılımcılara Özkan Sümer'in futboldaki gelişmelere bakış açısına ilişkin sorular sorulmuştur. Verilen cevaplar Araştırmacı, Vizyon ve Gelişim adında 3 kategoriden oluşmaktadır. Kategorilere ait cevaplardan bazıları aşağıda belirtilmiştir. Kategorilerden “Araştırmacı” Kategorisine ilişkin Hüseyin'in görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E2: Özkan hoca Karadeniz'in sert doğasında bununla mücadele eden oyuncularla beraber bir sistem ve oyun ortaya çıkarttı. Ona göre oyuncu ve sistem buldu...

Kategorilerden “Vizyon” kategorisine ilişkin Hamdi'nin Görüşleri aşağıda verilmiştir:

E5: *Özkan hoca o zamanlarda bile bu günün futbolunu yaşardı. Nasıl yani dersin şöyle şok pres diye bir terimi futbola o sokmuştur...*

E8: *Özkan hoca zamanında maçlarda değişik şeyler denendiğini hatırlıyorum. Kornerlerde falan farklı taktikler izlerdik...*

“Gelişim” kategorisine ilişkin görüş belirten Hüseyin’in görüşleri aşağıda verilmiştir:

E2: *Bizim insanımıza uygun bir sistem ortaya çıkarttı. Bunu yaparken Özkan Hoca ve arkadaşları Trabzon şehrinin futbolla beraber kaderini değiştirdiğini düşünüyorum...*

Tablo 9. Özkan Sümer’in Alt Yapıya Bakış Açısı Hakkındaki Görüşler

	Kategoriler	Kodlar	Frekans	Katılımcı görüşleri
Olumlu Görüşler	Mükemmeliyetçi	Yetinmeme Konuşkan	K2,E8	“Ben başardıysam onlarda başarmalı, imkanları çok fazla neden başaramasınlar diye düşünürdüm” (K2)
	Samimiyet	Sevecen Ulaşılabilirlik Cevher	E1,E4,E6, K2,	“Biz üç kardeşiz. üçümüz neyse alt yapı oyuncuları da oydu babamın gözünde. Belki de bazı sporcularla daha çok vakit geçirmiştir”K2
	Memleketçi	Özevlatçı Öncelikli	E2,E5, E8,K1	“Trabzonlu Oyuncuyu tutardı. dışarıdan sert biri olarak gözükürdü ama birebirde tanıyınca yumuşak konuşkan biriydi” (E8)
Olumsuz Görüşler	Sert Üslup	Kaba Hırçın Acımasız Kuralcı Uyarı	E1,E2,E5 E6	Bunu çocuklara aktarırken bazen sert mizaç ile davrandı”E1
Toplam			f (8)	

E1: Şenol, E2: Hüseyin, E4: Metin, E5: Hamdi, E6: Yusuf, E8: Orhan, K1: Kamer K2: Cansev

Katılımcılara Özkan Sümer’in Alt yapıya bakış açısına dair sorular sorulmuş ve verilen cevaplar Mükemmeliyetçi, Samimiyet, Memleketçi adıyla 3 kategori altında sıralanmıştır. Katılımcılardan bazılarının kategorilere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Kategorilerden “Mükemmeliyetçi” kategorisine ilişkin görüş bildiren Şenol ve Hamdi’nin görüşleri aşağıda verilmiştir:

E1: *Bu gelişmeyi herkesten istemeye başladı. O yüzden biraz acımasızdı. Ben çok zorluklardan çıktım. Senin daha iyi imkanların var neden yapmıyorsun gibi...*

Kategorilerden “Samimiyet” kategorisine ilişkin Şenol ve Yusuf’un görüşleri:

E1: *Özkan abinin istediği şey beraber oturalım kalkalım...*

E6: Sürekli tesiste aranızda böyle engeller olmadan böyle bir bilge adamla iletişim kurabiliyor olmak alt yapı sporcuları için inanılmaz bir şanstı. Trabzon'da olduğu süreçte Trabzon'da ki alt yapı maçlarını seyrederdi.

“Memleketçi” kategorisine ilişkin görüş bildiren Hüseyin ve Kamer’in görüşleri aşağıda verilmiştir:

E2: Alt yapıya bakarken sadece Trabzon'dan ziyade Trabzon insanının neler yapabileceğini göstermek için çabaladı. Çokta başarılı oldu

K1: O'nun için öncelik Trabzonlu gençlerdi. Dünyaya açılımlar Trabzon dışına çıksınlar isterdi

Özkan Hocanın Altyapıdaki oyunculara karşı sert üslubuna yönelik görüş bildiren Metin ve Hüseyin'in görüşleri aşağıda verilmiştir:

E4: Bazen öyle sevecenleşirdi ki inanılmaz bir insan olurdu. Kızdığı zamanda tozu dumana katabilen bir insandı.

E2: Antrenmanlarda uyarı anlamında bizi yoruyordu. Sürekli uyarılarla bizim öğrenmemize katkıda bulunuyordu. O dönemle bu dönem farklı tabi. O dönemle bu dönem farklı tabi. O dönem bu iş daha disiplinli daha sert anlayış vardı. Antrenman kovulduğum çok zamanlar oldu.

Tablo 10. Başarısız Altında Yatan Unsurlar Hakkında Görüşler

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Katılımcı görüşleri
Çalışkan olması	Kararlı Pes etmeyen Yarışmacı Okumak	E1,E2,E3 E5,K1,	“Çok kararlı, inatçı asla pes etmeyen biriydi. Bence başarısızlığın altında yatan sebepler bunlardı. Çalışmayı çok severdi” (K1)
Dayanışma içerisinde olması	Paylaşımçı Eşitlikçi Fikir alışverişi	E1,E2	“İşimi yaptığım için bana söylemezdi. Hatta benle paylaşırdı.” (E1)
Ailesine düşkün olması	Aile Dost çevresi Saygın	E3,K1,K2	“Ailesine çok düşküdü. Mutsuzluğunu bizimle paylaşmazdı içine dönük yaşardı. Yeni bir gün olduğunda her şeyi unutmuş olurdu” (K1)
Toplam		f(6)	

E1: Şenol E2: Hüseyin E3: Rasim E5: Hamdi K1: Kamer K2: Cansev

Katılımcılara Özkan Sümer'in başarısızlığının altında yatan unsurlara dair sorular sorulmuş ve verilen cevaplar Çalışkan, Dayanışma, Ailesine düşkün şeklinde 3 kategoride tablo şeklinde sunulmuştur. Katılımcılardan bazılarının kategorilerle ilgili görüşlerine aşağıda yer verilmiştir. “Çalışkan” kategorisi adı altında sunduğu görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Çalışkan” kategorisine ilişkin görüş belirten Kamer ve Hamdi'nin görüşleri aşağıda verilmiştir:

E5: Çok okumak, çok çalışmak. Hiçbir zaman pes etmemek.

K1: Çalışmayı çok severdi. Çok okurdu eyvah yani anlatılamaz. Yemek hazırlardım yemeğe çağırırdım ama belli bir yeri okumayı kafasına koyduysa okumadan gelmezdi yemeğe.

Kategorilerden “Dayanışma” Kategorisine ilişkin görüş belirten Hüseyin'in görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

E2: O dönemde oyuncu olarak antrenöre çok bir şey deme şansımız yoktu. Şunu söyleyebilirim ama. Fikri söylediğimizde önce yok derdi ama sonrasında eğer belli bir dönemden sonra kafasına yatarsa evet bu böyle olabilir derdi yani.

Kategorilerden “Ailesine düşkün” kategorisine ilişkin katılımcıların görüşü alınmış Rasim'in görüşleri aşağıda verilmiştir:

E3: Her zaman rahat yaşama, dostlarla yaşamayı ön plana aldı. Dostlarına, arkadaşlarına çok bağlıydı. Şöyle söyleyeyim. Bizim kırk sene süren bir yemek alışkanlığımız vardı. Bir grubumuz vardı. Cuma günleri akşamı yemeğimiz vardı. Ben Özkan Hoca'nın eğer Trabzon'da ise bunu bir defa aksattığını bilmem.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma problemine yönelik elde edilen bulgularda elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara yer verilmiştir.

5. 1. Sonuçlar

Sonuç olarak, çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada biyografinin tarihçesi, sporun günümüze kadar yaşadığı değişiklikler, Özkan Sümer'in aile, çocukluk, eğitim hayatı, sporcu, antrenörlük ve yöneticilik yaptığı dönemlerle alakalı literatür taramasına yer verilmiştir. Çalışmanın literatür taramasında özellikle Türkiye özelinde önemli spor adamlarının biyografilerinin çok fazla yapılmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Konuların daha çok makale tarzında işlenmiş oldukları ortaya çıkmıştır. Yapılan literatür taramasında Özkan Sümer'in hayat felsefesi Örnek bir futbol insanı olan Özkan Sümer'in biyografisinin incelendiği ve arkadaş çevresi ve taraftarların onun hakkındaki bazı sorulara yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmadan aşağıdaki sonuçlar çıkmıştır:

1. Katılımcılara Özkan Sümer'in sahip olduğu kişilik özelliklerine ilişkin görüşleri sorulduğunda Hümanist, Kararlı ve Elit kategorileri altında görüş belirtmişlerdir.
2. Katılımcılara Özkan Sümer'in olumsuz kişilik özelliklerine yönelik görüşleri sorulduğunda katılımcıların bir kısmı Hırs kategorisi adı altında görüş belirtmişlerdir.
3. Katılımcılara Özkan Sümer'in Futbol (Oyun) Anlayışına yönelik görüşleri sorulduğunda büyük bir kısmı görüş belirtmiş, bu görüşler baskılı futbol, fiziksel güç, yenilikçi adı altında görüş belirtmişlerdir. Ayrıca oyun anlayışıyla ilgili olumsuz yönde görüş bildiren bazı katılımcıların görüşleri Aceleci futbol kategorisi altında açıklanmıştır.
4. Özkan Sümer'in antrenman metotları hakkında görüş bildiren katılımcıların görüşleri disiplin ve bilimsellik kategorileri altında sınıflandırılmıştır.
5. Özkan Sümer'in Trabzon ve Türk futboluna katkıları hakkında görüş bildiren büyük bir kısım katılımcı rol model, adanmışlık, yaratıcı kategorileri altında görüş bildirmişlerdir.
6. Katılımcılara Özkan Sümer'in futboldaki gelişmelere bakış açısı hakkındaki görüşleri sorulmuş büyük bir kısmı araştırmacı, vizyon, gelişim kategorileri altında sınıflandırılan görüşler bildirmişlerdir.
7. Özkan Sümer'in Alt yapıya bakış açısı hakkındaki görüşleri sorulan katılımcıların mükemmeliyetçi, samimiyet, memleketçi kategorileri altında sınıflandırılan görüş bildirdikleri, aynı zamanda sert üslup kategorisi altında olumsuz görüş bildiren katılımcılarda olmuştur.

8. Katılımcılara Özkan Sümer'in başarısının altında yatan unsurlar hakkında görüşleri sorulmuş çalışkan, dayanışma ve ailesine düşkün kategorileri hakkında görüş bildirmişlerdir.

5. 2. Öneriler

5. 2. 1. Çalışmanın Bulgularına Yönelik Öneriler

1. Biyografi çalışmalarında katılımcı görüşlerine daha fazla yer verilmesi önerilebilir.
2. Katılımcıların görüşleri ağırlıkla Özkan Sümer'in genel olarak çalışkan, savaşçı, kendini sürekli geliştiren birisi olduğu yönündedir. Çalışmayı detaylandırma açısından Özkan Sümer gibi önemli spor adamlarının kişilik özelliklerinin benzerliği üzerine çalışmalar yapıp çalışmanın desteklenmesi önerilebilir.
3. Çalışmalarda ulusal alanda tez sayısının kısıtlı ve az olduğu görülmektedir ulusal alanda biyografisi işlenen önemli spor insanlarının tez sayısının artırılması önerilebilir.

5. 2. 2. İleride Yapılabilecek Çalışmalara Yönelik Öneriler

1. Çalışmadan elde edilen veriler konu hakkında yapılacak olan diğer çalışmalara esas olmak üzere değerlendirilebilir.
2. Biyografi alanında yapılan çalışmalarda katılımcı sayısının artırılması ve kategorilerinin genişletilmesi değerlendirilmelidir.
3. Türk Spor Tarihi açısından önemli izler bırakmış isimlerin biyografilerinin yapılması ve bundan sonraki süreçte hem gençlere hem spor dünyasındaki insanlara örnek olması önerilmektedir.

6. KAYNAKÇA

- Akar, M., Serhat D., & Şeniz, Y. (2022). Çukça fıkra tipi ve çukça fıkraları. *Aydın Türklük Bilgisi*, 8(1), 69-86.
- Al, H. (2021), *Kendini yaratan adam*. İstanbul: Heyamola Yayınları.
- Apaydın, B. (2017). *Türkiye'de profesyonel futbol liglerinde oynayan futbolcuların futbol programlarından etkilenme düzeylerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Atalay A. (1998). *Spor sosyolojisi*. İstanbul: Alkın Yayınları.
- Atalay, C. (2002). Necmiatispor. *Amatörün Gücü Dergisi*, 5, 13-25.
- Atasoy, F. S., Elmas, F., & Taşmektepligil, M. Y. (2018). Spor alanlarının verimli kullanımında spor dallarına ait oyun toplarının etkisi üzerine yenilikçi bir araç: Topmatik. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 39-58.
- Aydemir, B. (2023). Halkevleri ve Erzurum halkevi kültür dergilerinde tiyatro. *Turcology Research*, 78, 462-470.
- Aygüneş, N. (2008). *Düşünce yazılarının ilköğretim 2. kademe öğrencilerine öğretilmesi üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aytas, G. (2006). Edebi türlerden yararlanma. *Milli Eğitim Dergisi*, 34(169), 1-19.
- Badura, A., & Wessel, S. (1997). *Self-efficacy*. New York: W.H. Freeman & Company.
- Bayraktar, Ç. (2022, 23 Ocak). Bilge karakter: Özkan Sümer. *Cumhuriyet*. <https://www.cumhuriyet.com.tr/kultur-sanat/bilge-karakter-ozkan-sumer-1902095> adresinden 10 Mart 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Bir Trabzon efsanesi Özkan Sümer (2020, 22 Ocak). *TRT spor*. <https://www.trtspor.com.tr/haber/detay/bir-trabzon-efsanesi-ozkan-sumer-201330.html>. Adresinden 1 Ocak 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Bozdoğan, A. (2020). Dönem romanı kavramı. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 44(2), 31-40.
- Counce, S. (2001). *Sözlü tarih ye yerel tarihçi* (B. Can & A. Yalcinkaya, Çev.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Cushion, C. J., Kathy M. A., & Robyn L. J. (2003). Coach education and continuing professional development: Experience and learning to coach. *Quest* 55(3), 215-230.
- Çakır, A., Özkarabekir, C., Hoş, E. Öksüz, İ., Tunç, S., & Akın, S. (2021). *Ufuk çizgisindeki adam*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları.

- Çankaya, S., Saki, Ü., & Taşmektepligil, M. Y. (2020). Var sisteminin 2018-2019 sezonu süper lig futbol maçlarının etkisinin değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 141-154.
- Çapa, M., & Çiçek, R. (2004). *Yirminci yüzyıl başlarında Trabzon'da yaşam*. Trabzon: Serander Yayınları.
- Çetindaş, D. (2016). *Türk edebiyatında biyografik anlatı ve romanlar*. Ankara: Kesit Yayınları.
- Çeyiz, S., & Özbek, O. (2014). Küreselleşme ve spor etkileşimi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(1), 487-495.
- Çulhaoğlu, B., & Gerçek-Atalay, N. (2023). Toplumsal mekânın yeniden üretimi: Trabzon Kavak Meydanı ve Hüseyin Avni Aker stadyumu. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 13(1), 28-50.
- Dever, A., & İslam, A. (2015). Tarihsel süreç içerisinde Türk kültüründe spor algısı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 46-61.
- Doğan, M., Şahin, S., & Doğan, A. (2021). 2000-2019 yılları arasında 17 sezon süper ligde oynamış bursaspor profesyonel futbol takımının kadrolarında yer almış yabancı futbolculara yönelik bir çalışma. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 145-158.
- Donuk, B. (2006). *Türkiye profesyonel futbol ligleri antranörlerinin liderlik tarzlarının incelenmesi ve bir model yaklaşım* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Duflou, J. R. (2007). Force measurements for single point incremental forming: An experimental study. *Journal of Materials Processing Technology*, 189(1/3), 65-72.
- Edebiyathaber (2021, 1 Ekim). *Ufuk çizgisindeki efsane: Özkan Sümer* <https://www.edebiyathaber.net/ufuk-cizgisindeki-efsane-ozkan-sumer/> adrsinden 16 Haziran 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Egesoy, H. (2010). The investigation of Turkey soccer super league coach changes. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 1(2), 37-48.
- Emre, İ. (2005). *Edebiyat ve psikoloji*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2008). Futbol ve futbolu inceleme üzerine. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 26(2), 1-58.
- Erdönmez, İ., Sanem-Çınar, Ö., & Altınçekiç, H. (2007). Prof. Dr. Yalçın Özgen'in biyografisi ve akademik çalışmaları. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 57(1), 1- 6.
- Eren, E., & Barut, Y. (2021). Yenilenen antrenör eğitimi yönetmeliğinin değerlendirmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 170-187.
- Erin, A. (1967). *Biyografya: Gençlik ansiklopedisi*. Ankara: Kurtuluş Yayınları.
- Eser, E., Lağarlı, T., Baydur, H., Akkurt, V., Akkuş, H., Arslan, E., ... & Cengiz, E. (2010). eurohıs (whoqol-8.tr) Türkçe sürümünün Türk toplumundaki psikometrik özellikleri. *Turkish Journal of Public Health*, 8(3), 136-152.
- Etker, Ş. (2018). Bir bakterinin biyografisi: Paratyphi Erzincan (neukırch). *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 2018, 87-109.

- Gençlik ve Spor Bakanlığı [GSB]. (1999). *Antrenör eğitim yönetmeliği*. Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Gök, O. (2023). *Antrenör davranışlarının sporcuların değer gelişimine etkisi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Güçüyeter, B. (2014). *Yazılı anlatım türleri (edebi türler)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Güler, A. H. (2019). *Futbol müsabakasında farklı hızlarda gerçekleştirilen koşu mesafelerinin müsabaka sonucuyla ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güven, Ö. (1999). Futbol topu ile oynamanın bazı kültürlerdeki benzer görünüşleri ve tarihsel gelişimine ait bilgiler. *Düşünen Siyaset Dergisi*, 19(2), 4-12.
- Güzel, Y. (2017). *Sezai Karakoçun düşünce yazılarında yer alan değerler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Hamarat, A. M. (2017). *Futbol tarihi hakkında her şey*. <https://www.redbull.com/tr-tr/futbol-tarihi-hakkinda-her-sey>. adresinden 30 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Hannula, D. E., Ryan, J. D., Tranel, D., & Cohen, N. J. (2007). Rapid onset relational memory effects are evident in eye movement behavior, but not in hippocampal amnesia. *J Cogn Neurosci*, 19(10), 1690-1705.
- Hoş, E. (2019). Futbol spor yayıncılığının kurdudur. *TRT Akademi*, 4(8), 574-581.
- İdman Gücü (2002). Kurucu kulüplerimiz. *Amatörün Gücü Dergisi*, 3, 15-16.
- İnal, R. (2010). Küreselleşme içinde futbol emek göçleri ve Türkiye örneği. *Migration-Muuttoliike* 37(2), 25-30.
- Kara, K. (2023). Türkçe ders kitaplarında la fontaine masalının kullanılabilirliğine dair eleştirel bir yaklaşım. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 32-42.
- Karadenizde Sonnokta (2020). *Özkan Sümer hayatını kaybetti*. adresinden 30 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Keskin, P. (2023). *Yüz değişim illüzyonunun takım birlikteliği ve antrenör-sporcu ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kıyıcı, F., Konca, M., Y., & Burmaoğlu, G. E. (2010). Türkiye’de beden eğitiminin tarihi ve beden eğitimi ve sporun gelişimi. *Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*, 12(3), 24-30.
- Kocaman, H. (2024). *Antrenörlük eğitimi anabilim dalı antrenman ve hareket bilimleri programı*. <https://webupload.gazi.edu.tr/upload/54/2024/10/3/279f8b10-34ad-481c-b060-40bead02cc8d-antrenman-ve-hareket-anabilimdali-tanitim-dosyasi-turkce.pdf> adresinden 10 Mart 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Koçyiğit, F. E. (2018). *Stefan Zweig ve Şevket Süreyya Aydemir’in politik biyografilerinin mukayeseli incelemesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Konter, E. (1996). *Bir lider olarak antrenör*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Koyuncuoğlu, A. (2021). Çocuk edebiyatının dünya'daki ve Türkiye'deki tarihsel gelişimi. *Spor, Eğitim ve Çocuk*, 1(1), 1-16.
- Kulaçoğlu, H. (2004). *Fırtına, ihtilal, efsane Trabzonspor*. İstanbul: Sena Ofset.
- Kürkcüoğlu, A. H., Dikbaş, M. B., Oğuzhan, E., & Ketenoğlu, T. (2017). *1980-1994 Türkiye Sermaye Piyasası*. Ankara: Bilkent Üniversitesi Yayınları.
- Mahmood, J. R. (2016). *Spor pazarlaması kapsamında Irak spor kulüplerinin geliştirilmesi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- msxlabs.org. (2010). *Spor nedir? Spor ve sporun tarihçesi hakkında*. Erişim Tarihi: 17.05.2024. <https://www.msxlabs.org/forum/spor/295549-spor-nedir-spor-ve-sporuntarihcesi-hakkinda.html>
- Mutlu, T. O., Akoğlu, H. E., Şentürk, H. E., & Ağılönü, A. (2019). *Antrenör adaylarının iletişim ve liderlik becerilerinin incelenmesi*. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 167-177.
- nkfu.com. (2013). *Spor nedir? Sporun tarihçesi*. <http://www.nkfu.com/spor-nedir-sporun-tarihcesi> adresinden 17 Ocak 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Olçay, H. (1994). Trabzon ilinde sporun gelişmesinde etkili olan etnografik faktörlerin ortaya konması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Olçay, Ö. (1981). Trabzon'da sporun ilk yılları. *Trabzonspor Dergisi*, 16, 11-12.
- Orta L. (2012). *Futbol organizasyonlarının tarihsel gelişimi-I*. <https://futolekonmi.com/index.php/haberler-makaleler/genel/265-laleorta/1984-futbol-organizasyonlarnn-tarihsel-geliimi-i.html> adresinden 18 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Öksüz, İ. (2018). *Kendini arayan adam*. İstanbul: Kıyı Yayınları.
- Öksüz, M. (2004). *1746-1789 tarihleri arasında Trabzon'da sosyal ve ekonomik hayat* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Önalın, H. (2021). Benliğin tasarımı olarak toplum ve beden (Bingöl örneği). *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 111-140.
- Öneş T. (2002). *İçimizdeki futbol dışımızdaki futbol*. İstanbul: Kızılelma Yayıncılık.
- Örmeci O. (2016). Olimpiyat oyunları ve Türkiye. <http://politikaakademisi.org/2016/08/09/olimpiyat-oyunlari-ve-turkiye/> adresinden 14 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Öymen, H. R. (2009). İlköğretimde müfettişlik sorunu. *Eğitim Hareketleri Dergisi*, 1(4), 35-42.
- Özbak, A. (2009). *Trabzon futbolunun kökleri*. Trabzon: Eser Ofset Yayınları.

- Özbar, N. (2002). *Türkiye profesyonel futbol takımlarının müsabaka hareket ve teknik analizi, bazı yabancı ülkelerle mukayesesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul.
- Özbek, S. (2023). Cenap Şahabettin'in son gezi yazıları Âfâk-ı Irak'ın unutulmuş şehirleri: Necef ve Kerbela. *Söylem Filoloji Dergisi* 8(1), 104-124.
- Özden, S. Ö., & Özgündoğdu, A. (2021). Sanatta öznenin biyografik inşası. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 27(47), 582-599.
- Özkalp E. (2005). *Davranış bilimlerine giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Özkan Sümer kimdir, kaç yaşında vefat etti? (2020, 22 Aralık). *Fanatik Gazetesi*. <https://www.fanatik.com.tr/ozkan-sumer-kimdir-kac-yasinda-vefat-etti-2190795> adresinden 20 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Özsoy, S. (2011). Spor basınının tarihi ve Türkiye'de 1950'den günümüze yaşanan değişim. *Marmara İletişim Dergisi*, 18, 208-223.
- Öztürk, A. Ö. (2023). Sabahattin Ali'nin hikayelerinde ağız kullanımı derleme ve Türkçe sözlüğe katkılar. *Türkbilig*, 46, 97-115.
- Portelli, A. (1998). *The death of Luigi Trastulli and other stories: Form and meaning in oral history*. The USA: State University of New York Press.
- Ritchie, D. A. (2003). *Doing oral history: A practical guide*. New York, NY: Oxford University Press.
- Sağlam, N. (2006). Türk edebiyatında edebî röportaj. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 8, 415-478.
- Sarı, İ., Yenigün, Ö., Altıncı, E. E., & Öztürk, A. (2011). Temel psikolojik ihtiyaçların tatmininin genel öz yeterlik ve sürekli kaygı üzerine etkisi (Sakarya üniversitesi spor yöneticiliği bölümü örneği). *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 9(4), 149-156.
- Sel, Y. E. (2018). *Trabzonspor başkan başkanlığı ve futbol genel koordinatörü Özkan Sümer: Acı çekmeden mutluluk olmaz*. <https://www.sabah.com.tr/spor/futbol/2018/05/02/aci-cekmeden-mutluluk-olmaz> adresinden 11 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Smith, R. E., Smoll, F. L., Cumming, S., & Grossbard, J. (2006). Measurement of multidimensional sport performance anxiety in children and adults: The Sport Anxiety Scale-2. *Journal of Sports and Exercise Psychology*, 28, 479-501.
- Stemmer T. (2000). *Futbolun kısa tarihi*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Subaşı, İ. (1977). *Trabzonspor tarihi*. İstanbul: Doyuran Matbaası.
- Sunay, H. (2016). *Spor yönetimi anlamı ve tanımı*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sunay, H. (2023). Kamu spor yatırımları ve özel spor işletmeleri. *Şura Akademi*, 3, 11-23.
- Sümer'den ders (2002, 26 Eylül). *Hürriyet Gazetesi (Spor Arena)* <https://www.hurriyet.com.tr/sumerden-ders-38416295>. Adresinden 10 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.

- Tabuk, M. E., & Karadağ, A. (2022). Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor kulüplerinin kurumsal Twitter hesaplarının incelenmesi: Metodolojik çalışma. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 60-73.
- Taşgın, Ö. (2000). *Fenerbahçe futbol seyircisinin sosyo-ekonomik profili* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tayg, Y. (1990). *Türk spor tarihine genel bakış*. Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Tekin, A., & Tekin, G. (2014). Antik Yunan dönemi: Spor ve antik olimpiyat oyunları. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(18), 121-140.
- Tekindal, M., & Arsu, Ş. U. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-172.
- Temel, V. (2010). *Konya iline ait bireysel ve takım sporu antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Thompson, P. (2000). *The voice of the past: Oral history*. Oxford: Oxford University Press.
- Tonga, N. (2008). Hikayeye terminolojik bir yaklaşım. *Turkish Studies*, 3(1), 371-379.
- Toprak, M. (2023). *Bilgilendirme tasarımlarında biyografik uygulamalar üzerine bir inceleme ve hareketli biyografik bilgilendirme tasarımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta.
- Trabzon Valiliği, (2024). *Trabzon'un tarihi geçmişi*. <http://www.trabzon.gov.tr/tarihce-cografya> adresinden 20 Haziran 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Trabzon'da Özkan Sümer Futbol Akademisi açılıyor (2020, 14 Aralık). *Trtspor*. <https://www.trtspor.com.tr/haber/futbol/super-lig/trabzonda-ozkan-sumer-futbol-akademisi-aciliyor-222595.html>. adresinden 22 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Tunçkol, H. M. (2007). *Profesyonel futbolcuların futbolu bırakma yaşantılarını algulamaları üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türkiye Futbol Federasyonu [TFF]. (2024a). *Ülkemizde futbolun doğuşu*. <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=293> adresinden 6 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Türkiye Futbol Federasyonu [TFF]. (2024b). *Türkiye futbol federasyonu kuruluyor*. <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=294> adresinden 6 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Urartu, Ü. (1994). *Futbol: teknik-taktik-kondisyon*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Vella, S. A., Lindsay G. O., & Trevor P. C. (2013). Antrenör liderliği, antrenör-sporcu ilişkisi, takım başarısı ve ergen futbolcuların olumlu gelişim deneyimleri arasındaki ilişki. *Beden Eğitimi Ve Spor Pedagojisi*, 18(5), 549-561.
- von Schwedler, U. K., & Stemmler, T. L. (1998). Proteolytic refolding of the hiv-1 capsid protein amino-terminus facilitates viral core assembly. *The Embo Journal*, 17(6), 1555-1568.

- Whitehead, J., Hamish T., & John L. (2013) *Gençlik sporunda ve beden eğitiminde değerler*. Londra: Routledge.
- Wikipedia (2024). *Olimpiyat oyunları*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Olimpiyat_Oyunlar%C4%B1 adrsinden 18 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Wikipedia (t.y.). *fifa*. <https://tr.wikipedia.org/wiki/FIFA> adresinden 19 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Yazıcı, N. (2008). Trabzon örneğinde tanzimattan cumhuriyete hükümet konağı binaları. *Journal of International Social Research*, 1(5), 943-950.
- Yetim A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72.
- Yetim, A. (2008). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Bilge Ofset Matbaacılık Yayıncılık.
- Yıldızturnan, D. (2019). Kuruluşundan doğu-batı olarak ikiye ayrıldığı ms 395'e kadar roma'da spor, oyunlar ve gösteriler. *Uluslararası Dağcılık ve Tirmanış Dergisi* 2(2), 35-45.
- Yılmaz, A., & Güven, Ö. (2016, Kasım). *Cumhuriyet döneminin örnek bir futbol adamı Ahmet Suat Özyazıcı*. 14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Spor Bilimleri Derneği, Antalya.
- Yow, V. R. (2005). *Recording oral history: A guide for the humanities and social sciences*. Walnut Creek, CA: AltaMira Press.
- Zengin, B. (1994). *Alman ve Türk edebiyatlarında biyografileri ve Stefan Zweig'in Nietzsche, Hölderlin Kleis biyografileriyle; Abdülhak Şinasi Hisar'ın Ahmed Haşim biyografileri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zorba, E., Gönen, M., & Çakır, Z. (2022). Spor araştırmalarında farklı perspektifler 2. https://www.duvaryayinlari.com/Webkontrol/IcerikYonetimi/Dosyalar/spor-arastirmalarinda-farkli-perspektifler-2-8-bolum1_icerik_g3860_gONyd6rR.pdf adresinden 12 Şubat 2024 tarihinde erişilmiştir.

7. EKLER

Ek 1. Etik Kurul

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-81614018-000-2300005290
Konu : Etik Kurul Belgesi

16.01.2023

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Öğrencisi

"Ömek Bir Futbol İnsanı: Özkan Sümer" adlı yüksek lisans tezi çalışmanız için gerekli olan Etik Kurul incelemesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılmış olup, çalışmanıza ait onay formu Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Ek: Etik Kurul Formu (2 Sayfa)

Belge Doğrulama Kodu: AMHDDF9

Bu belge, güvenli olarak izlenmektedir.

Belge Takip Adresi: <http://abyz.trabzon.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/index>

Adres: Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü, Sığırtıcı Mah. Adnan Kahraman Binası, 61375 - Akçabucak
Trabzon / TÜRKİYE
Telefon No: (0 462) 4551000
e-Posta:
Kayıt Adresi: yabozan@trabzon.edu.tr

Faks No:
İnternet Adresi:

Bilgi için:
Telefon No:

T. C. TRABZON ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSSEL ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİK KURULU
ONAY FORMU

TARİH	13.01.2023	
SAYI	2023-1/1.7	
YER	Çevrimiçi	
KATILIMCILAR		Başkan Üye Üye Üye Üye Üye
ARAŞTIRMA ÖNERİSİNİN İÇERİĞİNE YÖNELİK BİLGİLER		
Araştırmanın Adı		
Araştırmanın Türü	☒ Yüksek Lisans Tezi ☐ Doktora Tezi ☐ Bilimsel Araştırma (makale vb.)	
Araştırmada Görev Alan Kişiler		
Öğrencinin İletişim Bilgileri		
Araştırmanın Amacı	Araştırmanın amacı ilmiyle sporun içindeki herkese katkılan olan, modern düşünce yapısıyla birçok ilki ülkemize ve Trabzon'a kazandıran Özkan Sümer'in biyografisini okuyan herkesin, eğitim seviyesi çok yüksek olmamasına rağmen ilmin ufku aşabileceğini nitel bir çalışma ile anlatabilme. Güçlünün değil haklının yanında olmayı benimseyen Özkan Sümer tüm spor sevenlerin saygı duyduğu ve örnek aldığı bir isim olmuştur. Bu çalışma onun hayat hikayesini ve futbola yönelik felsefesini detaylıca ortaya koymayı amaçlamaktadır.	
Araştırmanın Gerekçesi	Bu çalışmada amaç, Trabzon'dan yetişerek Trabzon futboluna ve Türk futbol tarihine sporcu ve antrenör olarak hizmet etmiş, sporun çok önemli yapı taşlarından birisi olarak adlandırılabilen Özkan Sümer'in bu başarıyı elde etmedeki karakter ve kişilik yapısı, bilgi, ustalık ve kabiliyeti, çalışma disiplini ve antrenörlük kariyerinde doruğa nasıl ulaştığına ilişkin sözlü tarih çalışması yapmaktır. Bu amaç için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır? <ul style="list-style-type: none"> • Nasıl bir coğrafi bölgede hayatını sürdürdü? • Aile yapısı • Çocukluk yılları ve eğitim hayatı • Spora başlaması • Askerlik ve evliliği • Kişilik özellikleri • Sosyal yaşantısı • Antrenörlük hayatı • Altyapıdaki rolü • Futbol felsefesi 	
Araştırmanın Yöntem ve Örneklemi	Araştırma Yaklaşımı Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Veriler alan-yazın taraması, görüşme, mektup ve doküman incelemesi aracılığıyla elde edilecektir. Çalışma Grubu Özkan Sümer'in sporda başarılı kariyere ulaşmış olduğu Trabzon şehrinde bu başarıları tanıdık etmiş olan sporcu, antrenör, yönetici, taraftar, amigo vb. kişilerle çalışma gerçekleştirilecektir. Araştırmanın 2023 yılı içerisinde yapılması planlanmaktadır. Bu bağlamda çocukluğu, spora başlaması, eğitim hayatı vb. konularda literatür taraması yanı sıra o döneme tanıklık etmiş arkadaşlarının görüşlerine yer verilecektir. Ayrıca kişiliği, hayata bakış açısı ya da hayat felsefesinin tespit edilmesinde yine onunla paylaşımında bulunan, aile, arkadaş, sporcu, antrenör vb. kişilerin	

	görüşleri alınacaktır. Futbolda sahip olduğu misyon ve görev konusunda sporcu, yönetici, antrenör ve taraftarlardan bilgi alınacaktır.
Araştırmada Kullanılacak Veri Toplama Araçları	Veri Toplama Araçları Görüşme yapılmadan önce ilgili alan-yazın (kitap, dergi, gazete, belgesel, fotoğraf) taranacak; sporda başarı elde etmiş bu görev adamının hayatını analiz etmek amacıyla yapılandırılmış görüşme formları hazırlanacaktır. Sorular iletişim fakültesi, Türkçe eğitimi ve Beden eğitimi ve spor alanında görev yapan öğretim elemanlarının kontrolüne sunulacaktır. Hazırlanan soru içerikleri; çocukluk yılları, aile yapısı, kişiliği, askerlik görevi, futbola tanışması, antrenörlük kariyeri, çalıştığı kulüpler, spor ahlakı, elde ettiği başarılar, aldığı ödüller, yetiştirdiği futbolcular gibi başlıkları kapsayacaktır. Görüşmeler gerçekleştirilmeden ve alana inmeden kimlerle görüşülmesi gerektiğine ilişkin araştırma yapılacak ve onlara erişim sağlanacaktır. Onların gönüllü katılımı ile Özkan Sümer ile ilgili kapsamlı görüşmeler gerçekleştirilecektir. Görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Sümer'in çocukluk, sporculuk ve antrenörlük dönemlerine şahitlik etmiş çocukluk, futbol ve iş arkadaşı, yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri, futbolcu ve antrenör arkadaşları, yetiştirdiği futbolcular, taraftar ve ailesi ile görüşmeler yapılması planlanmıştır.
Kullanılacak biyolojik, eğitsel, psikolojik, teknik vb. tüm yöntemleri açıklayan etik ile ilgili özet	Çalışma için herhangi bir etik önlem alınması gereken husus bulunmamaktadır.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından incelenen ve yukarıda detayları verilen araştırma önerisine yönelik Kurul Kararı aşağıda sunulmuştur.

Araştırma önerisi etik açıdan uygun bulunmuştur.	☒
Araştırma önerisinin etik açıdan geliştirilmesi gerekmektedir. *	☐
Araştırma önerisi etik açıdan uygun bulunmamıştır.*	☐

*: Gerekçe

GEREKÇE:

Ek 2. Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcılar;

Bu görüşmede elde edilecek veriler “Örnek bir Futbol İnsanı Özkan Sümer” adlı bilimsel çalışmada kullanılacaktır. Aşağıda cevap beklenen bilgilere ait sizin için en geçerli olanına (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

Vereceğiniz cevaplar araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Samimi cevaplarınız için teşekkür ederim.

Trabzon
Üniversitesi Beden
Eğitimi ve Spor ABD

Kişisel Bilgiler

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz: Erkek Kadın
3. Yakınlık Derecesi: Aile Sosyal Çevresi Taraftar

Ek 3. Görüşme Soruları

- 1) Özkan Sümer'in kişilik özellikleri için neler söylersiniz?
- 2) Sporcularla, antrenör arkadaşlarıyla ve yöneticilerle ilişkisi nasıldı?
- 3) Oyuna bakış açısı ve oyun anlayışı nasıldı?
- 4) Trabzon ve Türk Futboluna katkıları nelerdir?
- 5) Altyapıdaki sporculara bakış açısı nasıldı?
- 6) Başarısının altında yatan nedenler nelerdi?
- 7) Genel olarak Özkan Hoca hakkında neler söylemek istersiniz?

Görüşme soruları, katılımcıların isteği üzerine değişiklik göstermekte benzer sorular sorulmaktadır.

Ek 4. Fotoğraflar

Fotoğraf, Metin Bak ile görüşmede çekilmiştir.

Fotoğraf, Şenol Güneş ile görüşmede çekilmiştir.

Fotoğraf, Rasim Sümer ile görüşmede çekilmiştir.

Fotoğraf Hüseyin Çimşir ile görüşmede çekilmiştir.

Özkan Sümer ve Şenol Güneş

Özkan Sümer ve Yusuf Yazıcı

8. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

İlk, orta ve lise öğrenimini Trabzon'da tamamladıktan sonra 2020 yılında Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümünden mezun oldu. Aynı zamanda lisans eğitimini devam ettirirken “pedagojik formasyon” eğitimini tamamladı. 2 yıldır Gençlik ve Spor Bakanlığında sözleşmeli “EYS” futbol antrenörü olarak çalışmaya devam etmektedir.

